LOU VIERT CARNAVAL

Toelichting en alle activiteiten

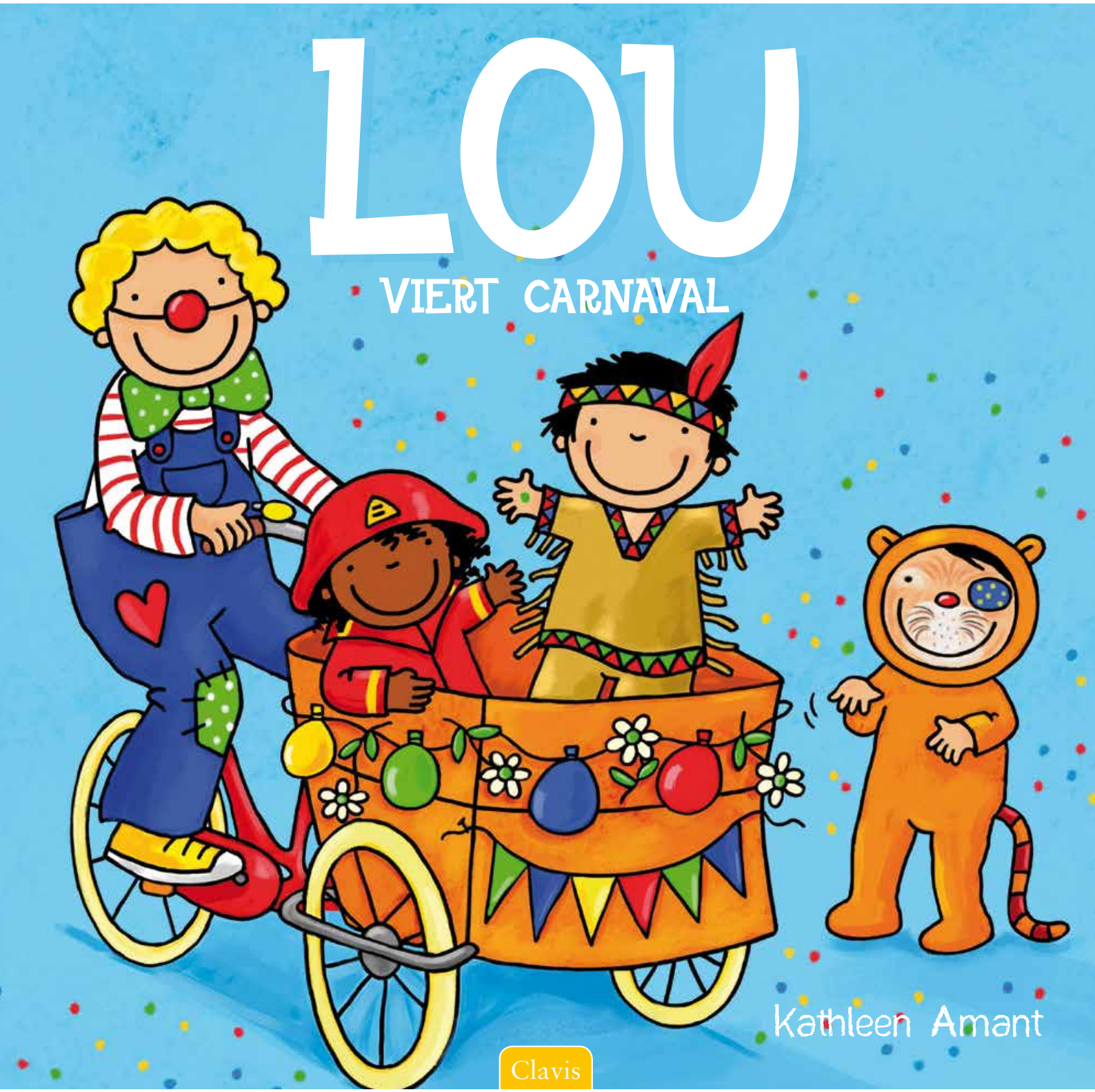

west-vlaanderen
de gedreven provincie

ÇAVARIA
OPKOMEN VOOR HOLEBI'S EN TRANSGENDERS

amant.be

Colofon

Het boek Lou viert carnaval en het bijhorende educatief materiaal kwamen tot stand mede dankzij middelen van de provincie West-Vlaanderen.

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Het personage Lou komt voort uit een project op initiatief van de provincie Vlaams-Brabant.
çavaria, januari 2017

Verantwoordelijke uitgever:
Y. Aerts, Kammerstraat 22, 9000 Gent
Inhoud:
Steven De Baerdemaeker
meter Pascale
Eva Dierickx
Kaj Poelman
Auteur:
Steven De Baerdemaeker
Annelies Delahaye
Vormgeving:
Kenneth Mills
Illustraties:
Een deel van de afbeeldingen komt uit het boek Lou viert carnaval van Kathleen Amant, uitgegeven door Clavis Uitgeverij (ISBN 9789044829945). Deze afbeeldingen worden met toestemming van de auteur en de uitgeverij gebruikt. Alle andere afbeeldingen werden speciaal voor dit pakket door Kathleen Amant getekend.

ÇAVARIA
OPKOMEN VOOR HOLEBI'S EN TRANSGENDERS

Kammerstraat 22, 9000 Gent
T 09-223 69 29 | F 09-223 58 21
info@cavaria.be | *www.cavaria.be*

Met bijzondere dank aan:
de provincie West-Vlaanderen
meter Pascale en Eva, voor de vele input en feedback
Kathleen Amant, voor alweer de enthousiaste samenwerking
Stichting NANAI (*nanai.nl*) en stichting De Kiva (*dekiva.nl*), voor hun info over Noord-Amerikaanse indianen
alle leerkrachten en andere onderwijsprofessionals die hun steen, groot of klein, bijdroegen

Introductie

Carnaval.

Voor de ene is de historische oorsprong van het feest belangrijk. Voor een ander is het gewoon een fijn feest met vrienden. Sommigen houden ervan. Anderen vinden het maar niets. Sommige kleuters verkleden zich graag: de ene met een veel te groot hemd, een andere met een kostuum waar lang aan is gewerkt. Maar er zijn ook kinderen die zich niet graag verkleden, wat daarom niet uitsluit dat ze ten volle kunnen genieten van het gebeuren. Misschien dansen ze uitbundig mee. Misschien zitten ze liever van in een hoekje te kijken.

Om mee te doen aan het carnavalsfeest maakt het trouwens niet uit wat je huidskleur, geslacht of religie is. Of je kan stappen, al dan niet een hoorapparaat of bril hebt, evenmin. Het maakt niet uit of je autisme, een hazenlip of een gekke knobbel op je arm hebt.

Het maakt wel uit dat je er een fijn gebeuren van wil maken, voor jezelf en voor de anderen.

Ook in dit tweede boek van Lou is het uitgangspunt dat diversiteit een evidentie is. Wie les wil geven over diversiteit, zal dat met dit boek en het bijhorende materiaal kunnen doen. Maar ook in alle andere leuke en leerrijke activiteiten komen je kleuters in aanraking met datgene wat we als mensen gemeen hebben: dat we allemaal anders zijn. Dit materiaal kon worden ontwikkeld dankzij ondersteuning van de provincie West-Vlaanderen.

Maak er een warm en fijn feest van!

Het onderwijsteam van çavaria (en Lou)

çavaria
OPKOMEN VOOR HOLEBI'S EN TRANSGENDERS

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Inhoud

Deel 1: Vooraf

Diversiteit in het boek Lou viert carnaval 6

Algemene richtlijnen en planning 10

Met kleuters in gesprek over diversiteit 12

Klasinrichting 15

Deel 2: Activiteiten en bijhorende bijlagen

Activiteit 1: Aanbrengen van het verhaal 20

Activiteit 2: Verkleden 40

Activiteit 3: Feest met ballonnen 64

Activiteit 4: Vormenfestijn 68

Activiteit 5: Taal zonder woorden 94

Activiteit 6: Op zoek! 106

Activiteit 7: Van woorden tot muziek 122

Activiteit 8: Staarten en vleugels 124

Activiteit 9: Een knotsgekke stoet 128

Activiteit 10: Prent in brokken 132

Activiteit 11: Indianen - Native Americans 136

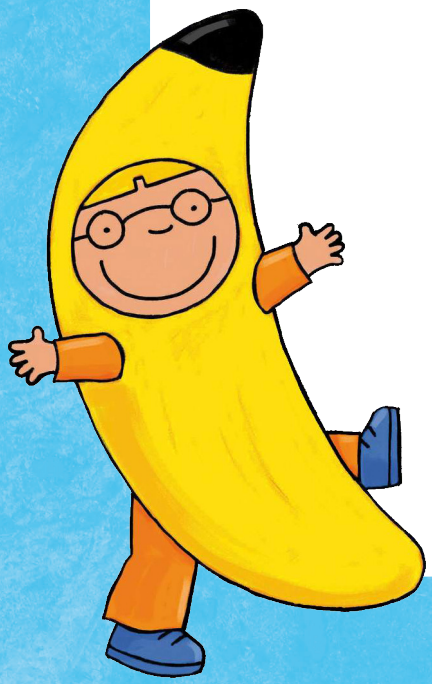

Diversiteit in het boek Lou viert carnaval

Iedereen is anders. Het klinkt vanzelfsprekend, maar het is een hele klus om mensen in al hun diversiteit in een boekenreeks te stoppen zonder dat het belerend of een waardeloos verhaal wordt. Over de boeken van Lou wordt daarom lang nagedacht en stevig gediscussieerd binnen het ontwikkelingsteam. Om de rijkdom aan gelijkenissen en verschillen makkelijker uit het boek te halen, sommen we hier enkele invalshoeken van diversiteit op waarmee we tijdens de ontwikkeling van dit verhaal rekening hielden:

- Verschillende huidskleuren.
- Verschillende leeftijden.
- Verschillende gezinssamenstellingen.
- Verschillende kapsels, zowel voor jongens, meisjes als personages waarvan het geslacht niet duidelijk is.
- Verschillende lichaamsvormen en –grootte.
- Verkleden: van kleuters die dit niet fijn vinden tot kleuters die dit heel fijn vinden.
- Verkleden: van kleuters die niet verkleed zijn, over kleuters die heel eenvoudig/goedkoop verkleed zijn (laken of te groot hemd) tot kleuters die allerlei bijzondere kostuums aanhebben.
- Verkleden: Op basis van geslacht worden personages die eerder stereotiep zijn verkleed afgewisseld met personages die eerder atypisch zijn verkleed. Van de meeste kinderen in dit boek is het geslacht onduidelijk.
- Luide muziek: van kleuters die er niet van houden (en gehoorbescherming dragen) tot kleuters die dit heel fijn vinden.
- Hulpmiddelen i.v.m. 'zien': geen – plakker op het oog – bril – blinde man met blindenstok.
- Hulpmiddelen i.v.m. 'horen': hoorapparaatje (Cyriel, de jongen verkleed als vlinder) – geen
- Noodzakelijke hulpmiddelen i.v.m. voortbewegen: geen – rolstoel
- Personages zonder en met hazenlip (prent 10: het kind verkleed als olifant)
- Personages zonder en met tijdelijke verwonding (prent 9: kind met gips)
- Voedingswaren al dan niet lusten (prent 4)
- Verschillende gemoedstoestanden
- Al dan niet graag knuffelen (open vraag op prent 12)
- ...

Sommige personages zijn bewust zo afgebeeld dat allerlei Interpretaties mogelijk zijn. Het kind met de hoofdtelefoon op prent 7 houdt mogelijk gewoon niet van luide muziek of lawaai. Maar misschien is dat wel omdat deze kleuter een autismespectrumstoornis heeft of een oorlogsvluchteling is. Een kind in het boek dat niet geschminkt is, kan dat eenvoudigweg niet willen of allergisch zijn aan schmink. Het is aan jou als leerkracht om te bepalen wat je uit het boek wil halen.

Kruispuntdenken

Een invalshoek waarbij bij de ontwikkeling van Lou ook sterk rekening wordt gehouden, is kruispuntdenken ('intersectionaliteit'). Eenvoudig gesteld komt kruispuntdenken erop neer dat niemand alleen maar vrouw, blank, lesbisch of slechtziend is. Iedereen is een 'kruispunt' van geslacht, huidskleur, seksuele oriëntatie en een pak andere eigenschappen. Die eigenschappen staan niet los van elkaar: of je blank of zwart bent, heeft een invloed op je vrouw zijn.

Wie westerse prentenboeken analyseert, zal merken dat de 'kruispunten' van minder voorkomende eigenschappen vaak worden vergeten. Je vindt vast wel een kind met een hoorapparaat. Je vindt vast een niet-blank kind (tegenwoordig meer en meer). Maar vind je ook een zwart kind met een hoorapparaat? Een oudere vrouw die actief aan het werk is? Een zuiders type man die kleuteronderwijzer is? Ook met deze kruispunten proberen we in de verhalen van Lou in de mate van het mogelijke rekening te houden, zonder dat het geforceerd, overdreven overkomt.

Mogelijkheden en beperkingen

Wie de prenten van *Lou viert carnaval* bestudeert, zal merken dat alle personages met een vorm van beperking actief deelnemen aan het gebeuren. Ook dit vinden we erg belangrijk. Cyriel, de jongen met het hoorapparaatje, danst vrolijk mee. Lander, het kind in de rolstoel, speelt samen met de piraat. Ook de blinde man geniet duidelijk van het carnavalsgebeuren.

Lou als 'indiaan'

Voor sommige mensen die werken rond diversiteit, mag het een vreemde keuze lijken om Lou te kleden in kledij die gelinkt wordt aan een bevolkingsgroep die heel wat onderdrukking onderging en ondergaat. Het ontwikkelingsteam van Lou ging hierover van meet af aan in dialoog met enkele buitenlandse belangenorganisaties. Geen van hen had enige moeite met een kleuter die zich verkleedt als indiaan, op voorwaarde dat niet vervallen werd in foute en wijd verspreide stereotypen over indianen. Over de term 'indiaan' werd in een prentenboek voor kleuters evenzeer niet gevallen, aangezien ook onder de betrokken bevolkingsgroepen geen consensus bestaat over de te verkiezen term.

Het ontwikkelingsteam van Lou en de gecontacteerde belangenorganisaties zien in Lou die verkleed is als indiaan net iets positiefs, namelijk de kans

om kleuters op een positieve, correcte manier te laten kennismaken met de cultuur van deze heel diverse bevolkingsgroepen. Leerkrachten die met kleuters aan de slag willen rond indianen, vertrekkende vanuit het boek, vinden wat inspiratie (en correcte informatie) in activiteit 11.

Algemene richtlijnen en planning

Doelgroep

Door de vele differentiatiemogelijkheden is dit pakket inzetbaar bij kleuters van 3 tot 6.

Planning

Je kan met *Lou viert carnaval* weken aan de slag in de klas. Toch vind je in dit educatief pakket geen nette weekplanning(en). Kinderen zijn geen machines. Onderwijs dat in grote mate wordt gestuurd door de kinderen, heeft al lang zijn nut bewezen en is in steeds meer klassen een vanzelfsprekendheid.

Plan daarom wel de eerste dagen van de periode waarin je met Lou werkt, maar laat het verdere verloop onder andere afhangen van wat de kinderen boeit.
Je kan dat bijvoorbeeld doen door een woordspin te maken: Wat weten we al over het boek? Wat zit er allemaal in? Waarover willen we nog meer leren? Het boek mag dan wel als evident thema 'carnaval' hebben: er zit heel wat meer in. Vertrek vanuit het boek en laat de kinderen (deels) de thema's die je er uithaalt, sturen. Misschien wordt 'carnaval' wel een thema vol techniek, waarbij jullie een praalwagen bouwen, zelf kostuums maken, allerlei versieringsmateriaal maken en manieren om het op te hangen zoeken, of volop experimenteren met wielen of ballonnen. De ontwikkelingsdoelen waaraan je wil werken, spelen uiteraard ook een rol bij je keuze van activiteiten.

Activiteiten

In de lijn van de visie op planning, is het niet de bedoeling dat je netjes alle activiteiten in volgorde uitvoert. Sommige (delen van) activiteiten zullen te moeilijk of makkelijk zijn voor (een deel van) je kleuters. Maak een selectie op basis van wat je kleuters interesseert en welke doelen je zelf wil nastreven.

Een activiteit in dit educatief pakket is ook in de meeste gevallen niet opgevat als een afgebakend lesgeheel. Een activiteit in deze bundel bevat in de praktijk meestal ideeën voor verschillende activiteiten.

Ontwikkelingsdoelen

De meeste activiteiten bevatten ideeën waarmee je doelen uit verschillende domeinen van de ontwikkelingsdoelen (Nederlandstalig onderwijs in België) kan nastreven. Om te vermijden dat elke activiteit begint met een ellenlange lijst ontwikkelingsdoelen, hebben we ons telkens beperkt tot een kleine, essentiële selectie en vermeldden we enkel de nummers. Je kan met dit pakket veel meer ontwikkelingsdoelen nastreven dan enkel diegene die wij hebben vermeld. Welke ontwikkelingsdoelen met de nummers overeenkomen, vind je onder

andere op: *ond.vlaanderen.be/curriculum/basisonderwijs/kleuteronderwijs/index.htm*

Beweging

Er is geen aparte activiteit voorzien specifiek rond beweging. Er zijn echter een pak ideetjes rond beweging opgenomen in allerlei activiteiten en in de richtvragen bij het verhaal (zie bijlage 1.1), zowel voor korte bewegingsmomenten tussendoor als hele bewegingsactiviteiten (L.O.-lessen).

Kleine groepen

Afhankelijk van de praktische mogelijkheden, kan je vele activiteiten zowel met een grote groep (hele klas) als door kleine groepen kinderen laten uitvoeren. Het hoeft geen betoog dat het leerrendement bij het werken in kleine(re) groepen een stuk groter is. Wissel af tussen heterogene en homogene groepjes, afhankelijk van wat je het meest onderwijskrachtig lijkt.

Techniek

Activiteiten waarin wetenschap en techniek (STEM) een grote rol spelen, hebben in dit pakket een apart logo. Zo herken je ze meteen.

Lou groeit

Uit de breinen van jou, collega's en onze kleuters komen vast nog andere geweldige ideeën voor activiteiten. Laten we samen voor Lou zorgen en hem laten groeien door deze ideeën met elkaar te delen. Stuur je vondst door naar *lou@cavaria.be*. Wij geven je idee een plekje op onze website.

Met kleuters in gesprek over diversiteit

"Dat kan niet dat een kindje twee papa's heeft!"

Kleuters zijn volop bezig met het ontwikkelen van referentiekaders: wat braaf en stout is, wat vlees en groenten zijn, wat leuk en niet leuk is, ... Zo ontwikkelen ze ook een idee over wat 'normaal' en 'abnormaal' is. Kleuters die nog nooit bewust in aanraking kwamen met een gezin dat niet bestaat uit mama, papa en één of meerdere kinderen, denken ook vaak dat dit de enige mogelijke gezinssamenstelling is.

Hetzelfde geldt voor ideeën over wat hoort voor jongens en voor meisjes. Onderzoek toont dat kinderen al op de leeftijd van 6 à 7 jaar, aan het einde van de kleuterschool dus, strakke ideeën hebben over deze rollen. Bij de oudste kleuters is dit makkelijk vast te stellen: ze geven elkaar commentaar *("Die t-shirt is voor jongens, want er staat een dinosaurus op." of "Meisjes kunnen veel mooier kleuren.")*, hebben vaak stereotiepe opvattingen *("Papa's kunnen niet goed voor baby's zorgen. Dat doen de mama's.")* en bestraffen kinderen die zich niet (volledig) gedragen volgens de stereotypen *(Je moet al een heel sterke jongen zijn om op het carnavalsfeest een prinsessenkleed aan te trekken...)*. Op dit moment, in onze huidige culturele setting, is de rol die meisjes/vrouwen mogen opnemen een stuk breder dan die voor jongens/mannen. Het piratenmeisje zorgt voor minder vreemde blikken dan de prinsessenjongen.

Dit alles heeft tot gevolg dat (vooral oudere) kleuters al veel stereotiepe uitspraken doen. Hoe reageren wij daarop?

Vijf tips

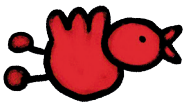

De basisregel: geef kinderen meer vragen dan antwoorden.

"Ik denk dat Lou een jongen is."
Waarom denk je dat?
"Omdat hij kort haar heeft."
Kunnen meisjes geen kort haar hebben? (Link eventueel naar een meisje/vrouw met kort haar die ze kennen.)
"Jawel, maar dat zijn niet echt helemaal meisjes."
Als we het haar van Aïsha zouden afknippen, is ze dan plots minder een meisje?
...

(Als de kinderen in dit gesprek zelf concluderen dat veel meisjes lang haar hebben, maar dat kort haar oké is, dan is dat goed. Zelf kan je concluderen met een vraag: Kunnen we door het haar van Lou weten of Lou een jongen of een

meisje is? – Nee)

"Dat zijn meisjesschoenen!"
Waarom zijn dat meisjesschoenen?
"Omdat er een strikje opzit."
En kunnen jongens geen schoenen aandoen waar een strikje opzit?
(Blijf vragen stellen en zorg voor een open einde van het gesprek, zodat de kleuter kan verder denken.)

"Jongens mogen geen hoge hakken aan, he!?"
Waarom niet?

Als er een eenvoudig antwoord is, geef dat dan ook.

"Wat is een lesbische?"
Een lesbienne is een meisje dat verliefd wordt op een meisje. (Je kan dit gesprek verrijken door te vragen hoe het heet als een meisje verliefd wordt op een jongen. – hetero – We benoemen immers veel vaker de 'uitzondering' dan de 'norm'.)

Reageer op dagelijkse, stereotiepe uitspraken van kinderen.

"De poppenhoek is alleen voor meisjes."
Wij hebben in de klas geen hoeken die alleen voor jongens of meisjes zijn. Waarom zeg je dat eigenlijk?

(scheldend) "Vuile homo!"
Is Laurent verliefd op een jongen?

"Euh..."
Want dat is wat een homo is: een jongen die verliefd is op een jongen. Homo is geen scheldwoord. Dat zegt gewoon op wie iemand verliefd wordt. Trouwens, aan uitschelden doen wij niet mee! (Handel verder af zoals altijd bij een scheldpartij.)

Maak duidelijk waar je als school voor staat.

"Ik werk niet met Eveline. Ik werk niet met meisjes."
Waarom wil je niet met Eveline werken?
"Omdat ze een meisje is. En ik mag van mijn papa niet met meisjes werken."
Ik kan begrijpen dat dat thuis bij jou zo is. Maar hier zijn we op school. En op

onze school maakt het niet uit of je een jongen of een meisje bent. Hier werkt iedereen met iedereen.

Let op je eigen taalgebruik.

Ben je je bewust van de stereotypen in je eigen taal? Onderzoek toont dat we meisjes gemiddeld meer complimenten geven voor hun uiterlijk ("Wat een mooi kleedje heb jij aan!"), behulpzaamheid en volgzaamheid (het kind deed exact wat jij vroeg). Jongens krijgen gemiddeld meer complimenten voor hun kracht ("Ik zoek een paar sterke jongens om mij te helpen."), initiatief nemen en creatief probleemoplossend denken.

Vraag je, ruimer dan wat je zegt, ook eens af wat de meerwaarde is van bepaalde indelingen in jongens en meisjes die je maakt. Elke keer je hen op die manier opdeelt, versterk je het beeld dat jongens en meisjes fundamenteel verschillende wezens zijn. Denk daarbij onder andere aan verschillende naamkaartjes, rijen (een rij voor jongens en een voor meisjes), brooddoosbakken per geslacht, groepsindeling voor bepaalde taken, een opsplitsing voor het schoolfeestnummertje, ... Als je groepen wil maken, zijn er veel andere mogelijkheden dan jongens/meisjes: veters/plakkers, haarkleur, kenmerken van kledij, toeval (namen trekken), ... Wissel af.

Klasinrichting

Door je hoeken te verrijken, geef je de kinderen meer kansen om maximaal aan de slag te gaan met de inhoud van het verhaal.

- De zand- of watertafel kan tijdens het werken met dit boek een confettibak zijn. Daarin kan je allerlei zaken verstoppen die met Lou te maken hebben, zoals bv. de letter L uitgesneden uit verschillende materialen (karton, piepschuim, plastic, hout, rubber, schuurpapier, spons, ...). Dit kan eventueel ook met de letter A van Anissa (vriendin van Lou) of een ander kind uit het boek. Daarnaast kan je in deze bak ook allerlei zaken aanbieden die te maken hebben met waar je kleuters interesse in tonen tijdens het werken met het boek, bv. allerlei soorten wielen, veren (zoals op het hoofd van Lou), beren, maskers, ... Helemaal boeiend wordt het als je gaandeweg de voorwerpen in de bak vervangt door of aanvult met andere.

- Confetti kan je ook in flessen stoppen waarin je een voorwerp, prent of personage uit het boek verstopt. De kleuters moeten dan door schudden/kantelen/... ontdekken wat er in de fles zit.

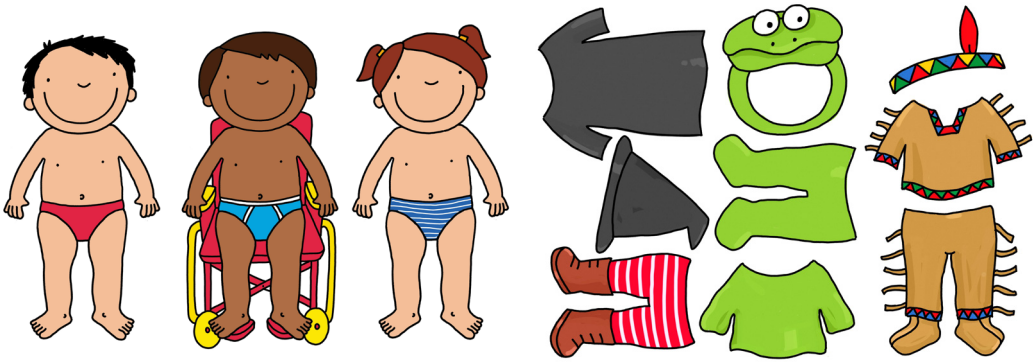

- Voorzie een verteltafel die gaandeweg rijker wordt. Naast het boek zelf, kan je hier bijlagen 2.1 en 2.2 aanbieden: enkele personages uit het verhaal die de kinderen zelf kunnen verkleden door er allerlei kledij en attributen op te kleven (velcro, magnetisch, ...). Je kan de personages eenvoudig rechtzetten door ze tegen een blokje te kleven. Onmisbaar zijn ook de beer (met afneembaar hoofd) en de bakfiets, waarin de kleuters zelf personages uit het verhaal kunnen plaatsen. Indien je met de kleuters bakfietsen knutselt (activiteit 9), dan kunnen

deze dienst doen in de vertelhoek. Misschien maak je met de kinderen in deze hoek ook een stratenplan langs waar de stoet trekt?

- Door de prenten van het boek te kopiëren en ze te verknippen, kunnen kinderen zelf het verhaal opnieuw in de goede volgorde samenstellen of er een andere versie van maken. Kan aan de verteltafel, maar even goed ergens anders in de klas. Heb je een metalen kast of wand? Dan wordt het extra leuk als je op de achterkant van de uitsnijdingen een magneetje kleeft.

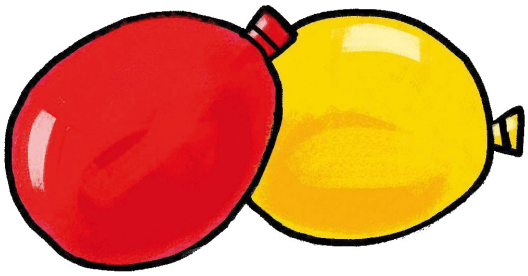

- In een bewegingshoek kan je ook tijdens het spelen in de hoeken de ballonnen aanbieden die je in activiteit 3 (feest met ballonnen) gebruikt. Je kan ze eerst aanbieden zonder opdracht (vrij verkennen), maar gaandeweg kan je er ook opdrachten aan koppelen (bv.: de ballonnen in een mand/ton slaan/gooien/trappen – later in manden/tonnen per kleur – later idem maar door een wand met gaten - ...). Zie ook activiteit 3 voor wat inspiratie.
- Uiteraard zorg je in dit thema voor verkleedmogelijkheden. Dat hoeft trouwens niet (zoals vaak) in de huis- of poppenhoek, die niet voor iedereen even aantrekkelijk is. Bied kleren en attributen (pruiken, snorren, baarden, brillen, ...) aan in bv. een dramahoek, met een spiegel zodat de kinderen zichzelf kunnen zien.

Heb je een vervormbare spiegel? Dan zorg je in deze hoek meteen voor techniek! Alternatief: een vlakke (gewone), holle en bolle spiegel. Eventueel kunnen zelfs glanzende lepels of pannen waarin de kleuters zichzelf (gek) weerspiegeld zien. Ook de mogelijkheid tot het (zelf) nemen van foto's met bv. een Ipad verrijkt deze hoek.

- Misschien heb je in dit thema wel een versierhoek: een hoek die de kinderen met allerlei feestattributen mogen versieren. Of je biedt dergelijk materiaal aan in andere hoeken. Dit kan meteen zorgen voor wat technische uitdaging: de kleuters moeten manieren zoeken om zelf vlaggenlijnen, ballonnen of andere versiering vast te maken.

ACTIVITEITEN

Activiteit 1: Aanbrengen van het verhaal

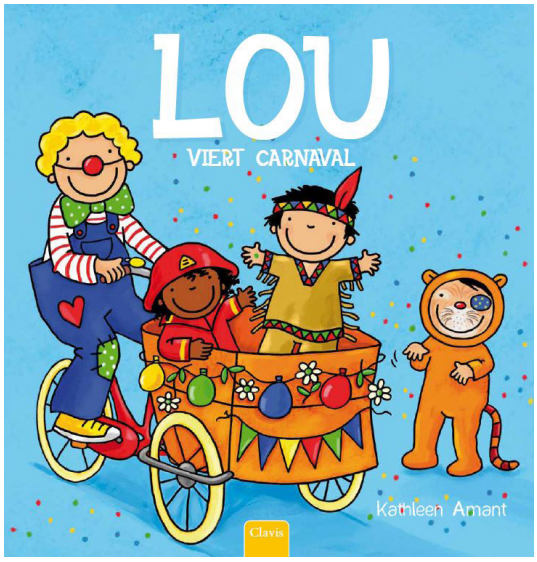

Ontwikkelingsdoelen

Nederlands: 1.5, 2.1, 2.6, 3.1, 5.5
Mens en maatschappij: 1.6, 2.5
Wetenschap en techniek: 1.11
Muzische vorming: 4.2

Bijlagen

- Bijlage 1.1: Richtvragen en bewegingsideeën bij het verhaal
- Bijlage 1.2: Handen wassen

Inhoud

1. Aanbrengen van het verhaal

Breng het verhaal Lou viert carnaval aan. In bijlage 1.1 vind je richtvragen bij elke prent. Daarbij zitten heel wat vragen waar je in het heetst van de strijd misschien niet meteen aan denkt. Het kan daarom nuttig zijn deze bijlage in de klas bij de hand te hebben. Naast richtvragen vind je in de bijlagen ook bewegingsideetjes bij bijna elke prent.

Tip

Indien de kinderen Lou nog niet kennen, laat dan zo lang mogelijk open of Lou nu jongen of meisje is. Je kan zelfs extra prikkelen: Lou kan bv. een afkorting van zowel louis als Louise zijn. Stel stereotiepe antwoorden van kinderen in vraag. Als een kind bv. zegt dat Lou een jongen is omdat 'hij' kort haar heeft, vraag dan of meisjes geen kort haar kunnen hebben en haal voorbeelden uit de klas of school aan.

Indien de kinderen Lou nog niet kennen, ontdekken ze op prent 10 dat Lou twee papa's heeft. Indien de kleuters dat niet afleiden uit de zin 'Papa en vake staan op de stoep', kan je deze zin ook lezen als 'De papa's van Lou staan op de stoep.'

Tip

Afhankelijk van je klassamenstelling en de kennis van de kleuters over hoe divers gezinnen samengesteld kunnen zijn, zal je geen tot veel verbaasde reacties krijgen bij een kind met twee papa's. Als je niet altijd weet hoe te antwoorden op 'lastige' vragen hierover, lees dan zeker even het stukje 'Met kleuters in gesprek over diversiteit' vooraan in deze bundel. Wil je het met je kleuters hebben over diverse gezinsvormen, dan vind je ideeën en materiaal voor activiteiten in het educatief pakket bij het eerste boek van Lou: 'Lou op weg naar school'.

2. Handen wassen

Op de voorlaatste prent is een kind te zien dat zijn handen wast. Dankzij de prenten van bijlage 1.2 kan je hier nog eens dieper op ingaan. Wanneer wassen we onze handen? Hoe doen we dat op een goede manier? Je kan de 6 prenten van de bijlage van elkaar knippen (en eventueel vergroten). Bied ze door elkaar aan en ga met de kleuters op zoek naar de goede volgorde. Herhalingsopdracht: haal een kaartje uit de stapel om de kinderen te laten zoeken welk kaartje ontbreekt.

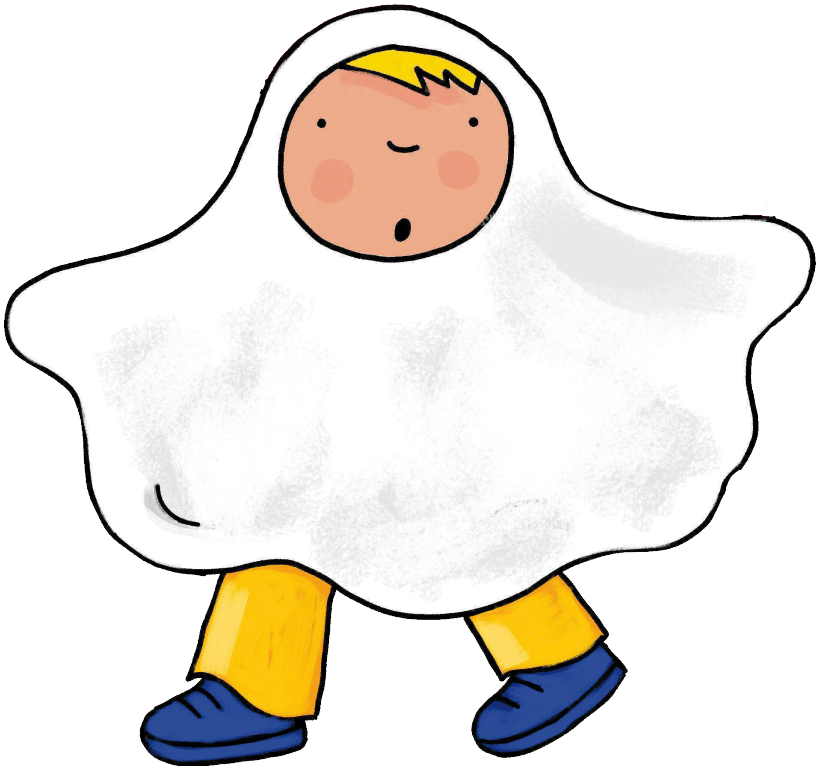

Bijlage 1.1. Richtvragen en bewegingsideeën bij het verhaal

Cover

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Waarover zou het verhaal gaan?
- Waarom zijn de kinderen verkleed?
- Hoe zijn de mensen/kinderen verkleed? (Anissa is een brandweervrouw, maar als de kinderen daar niet opkomen, kan je dat nog in het midden laten.)
- Waar is Lou? Waarin staat hij? (bakfiets)
- Waarom denk je dat Lou een indiaan is?
- Welke kleuren zitten er in de haarband van Lou?
- Wat voor kleren heeft de clown aan?
- Wat heeft de poes op haar/zijn gezicht? (schmink)
- Waarom heeft de poes een plakker op het oog?
- Hoe is de bakfiets versierd?
- Wijs de fietsbel aan. Wat is dit? Waarvoor dient dit?
- Welke kleuren hebben de ballonnen/de vlagjes/de bloemen? Hoeveel ballonnen/vlagjes/bloemen zijn er?
- Wijs de confetti aan. Wat zijn de gekleurde stipjes?
- Waar staat de titel van het boek? Lees ook hardop en duidt met je vinger aan.
- Wat zou er in het boek allemaal kunnen gebeuren?

Bewegen maar!

- Ter plaatse fietsen met de benen in de lucht en/of met de armen: traag, snel, bergaf, bergop, plots stoppen, met een zware/lichte fiets, ...
- Als poezen door de klas bewegen. Maak er een bewegingsverhaal van: de poezen liggen te slapen, worden wakker, hebben honger, gaan eten, zitten achter een muis, ...

Prent 1

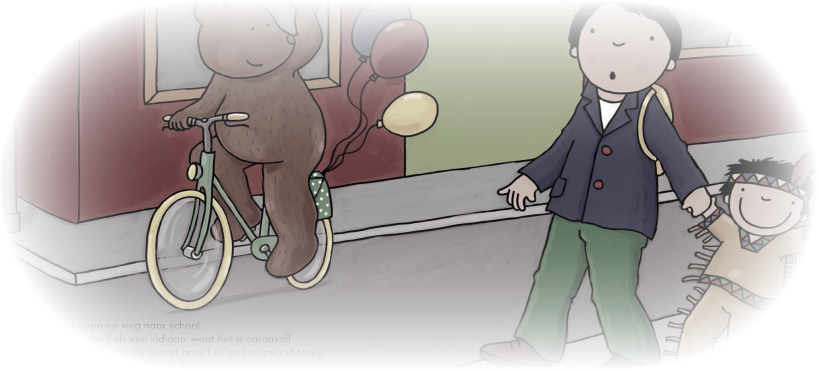

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Waar gaan Lou en papa naartoe?
- Aan welke kant van papa Loopt Lou? (de kant van de huizen – weg van de straat)
- Waar zit de clown? Waar zit de poes? (achter, naast, ...)
- Wat heeft de clown op haar/zijn hoofd? (hoedje, rode neus)
- Hoe komt het dat het hoedje/de rode neus niet van het hoofd van de clown vallen? (rekker)
- Extra: Je zorgt voor enkele rode neuzen/hoedjes met te lange/te korte/goede/zonder rekkers. Laat de kinderen beschrijven waarom iets werkt/niet werkt.
- Zou het een echte beer zijn? Wie is de beer? (weten we nog niet)
- Wijs de fietstas aan. Wat is dit? Waarvoor dient dit? Hoe is de fietstas versierd? (met witte stippen)
- Hoe is de fiets versierd? (met ballonnen) Welke kleuren hebben deze ballonnen? Hoe zijn deze ballonnen vastgemaakt aan de fiets?

Bewegen maar!

- Zorg voor ballonnen aan een touwtje. Gaan de ballonnen vanzelf omhoog? (nee) Liggen de ballonnen van de beer op de grond (prent)? Hoe komt dat? (Misschien zit er gas in, maar het kan ook enkel door de beweging van de fiets zijn.) Laat de kleuters experimenteren: hoe krijgen ze hun ballonnen van de grond? (lopen, slaan, ...) Zie activiteit 3 'Feest met ballonnen' voor veel meer inspiratie!
- Een knoopje maken (om de ballon ergens aan vast te maken).
- Zwaaien op allerlei manieren.

Prent 2

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Waar zijn we hier? (op de speelplaats van de school)
- Hoe zijn de kinderen verkleed?
- Laat een kind de lichaamshouding van lou nabootsen of doe dat zelf. Waarom staat Lou zo te kijken? (zoekt Anissa)
- Zie jij een kindje dat Anissa zou kunnen zijn. Toon eventueel eerdere prenten van Anissa uit 'Lou op weg naar school'.
- Waar is de beer?
- Hoeveel ballonnen zijn er (op de grond, in de boom, bij de beer)? Hoeveel rode/gele/... ballonnen zijn er? Zijn er meer/minder/ evenveel ballonnen op de grond als in de boom/bij de beer/...
- Wie is de grote prinses? (meester Pablo – zie 'Lou op weg naar school')
- Wie heeft er een toverstaf? Een bezem? Een haak?
- Wijs het hoorapparaatje van Cyriel, de zwarte jongen, aan. Wat is dit? Waarvoor dient dit apparaat?
- Wie verkleed zich (niet) graag? Waarom?
- In wat verkleed jij je graag?
- Wat/wie zou jij wel eens willen zijn voor één dag? Voor altijd?
- Dit kan de aanleiding zijn voor een filosofisch gesprek, o.a. over rollenpatronen: Kan een jongen een piraat zijn? Kan een meisje een piraat zijn? Idem met prinses, vlinder, ...
- Bied allerlei hoofddeksels aan, laat benoemen (hoed, haarband, hoofddoek, ...) en laat matchen met de verschillende personages.

Bewegen maar!

- Standbeelden: de kinderen nemen de lichaamshouding aan van één van de personages op de prent. Een stapje verder: "levend schilderij": de volledige prent nabootsen (en eventueel fotograferen).
- Toveren: een kind is de fee. Met zijn/haar toverstaf (en een samen verzonnen toverspreuk) tovert ze alle kinderen (die door de ruimte bewegen) om in standbeelden. Variant: alle kinderen blij/boos/verbaasd/... toveren.
- De verschillende personages (in hun verklede rol) uitbeelden.

Prent 3

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Waar is de beer? Wat is de beer aan het doen?
- In wat zijn de kinderen op deze prent verkleed?
- Hoe kan je je verkleden als spook? (laken, gat erin – eventueel doen met de kleuters)
- Wat is Lou aan het doen? (Leg uit/lees dat Lou op zoek is naar Anissa.)
- Zien jullie Anissa op deze prent?
- Welk geluid maakt een spook? Een draak?
- Lou stelt een vraag aan de piraat (zie tekst), maar hij loopt weg zonder te antwoorden. Waarom zou hij dat doen?
- Vragen over de ballonnen: hoeveel, kleuren, ...
- Wijs aan. Wat is het grijze dingen bovenop de poort? Waarvoor dient dit?

Bewegen maar!

- Brullen als een draak
- Door de klas spoken

Prent 4

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Waar is de beer? Wat is de beer aan het doen?
- In wat zijn de kinderen op deze prent verkleed?
- Zien jullie Anissa op deze prent?
- Hoe komt het dat Lou Anissa niet ziet?
- Welk geluid maakt een spook? Een draak?
- Wie heeft graag schmink op zijn gezicht? Wie niet? Waarom? (Misschien zitten in je klas ook kinderen die geen schmink mogen omwille van allergie.)
- Lou stelt een vraag aan de piraat (zie tekst), maar hij loopt weg zonder te antwoorden. Waarom zou hij dat doen?
- Wie eet graag bananen? Wie lust geen bananen? Wat eet je graag/niet graag? Zijn er dingen die je niet mag eten? Waarom niet? (bv. omwille van allergie of religie) (kan leiden tot heel gesprek hierover)
- Waar staan er letters op deze prent? Lees, met je vinger van links naar rechts tonend: VELO. Wie weet wat dat betekent? In welke taal is dat? (kan ook regionaal dialect zijn!) Welk woord hebben we daarvoor in het Nederlands. Wie kent dat woord nog in een andere taal?
- Vragen over de ballonnen: hoeveel, kleuren, ... Gekoppeld aan het vorige punt kan je deze keer in andere talen tellen en/of de kleuren benoemen.
- De oranje ballon hangt hoog in de boom. Daar kan de beer niet zomaar aan. Hoe heeft de beer die ballon daar opgehangen? (bv. met ladder)

Bewegen maar!

- Uitbeelden of je iets lust/niet lust

Prent 5

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent? Wie zien we allemaal op deze prent?
- Waar is de beer? Wat is de beer aan het doen?
- Wat zijn Zorro en de piraat aan het doen? (Ze spelen met ballonnen.)
- Welke spelletjes kan je zoal spelen met ballonnen?
- Waarom is Lou verdrietig?
- Wijs het nestkastje aan. Wat is dit? Waarvoor dient dit?
- Hoe kan je een vlaggenlijn vastmaken aan een boom?
- Wat is een carnavalsstoet? (Toon eventueel foto's.)
- Van wat krijg jij kriebels in je buik?
- Lou voelt zich alleen. Kan je je alleen voelen als je tussen andere kindjes staat?
- Kan je ook dansen als je in rolstoel zit? (Ja! Toon filmpjes.)

Bewegen maar!

- De kinderen doen op jouw commando: springen, dansen, staan, rennen (ter plekke),... Moeilijker, met een verkeerslicht: ze mogen je commando enkel opvolgen als het licht op groen staat. Als het licht op rood staat, moeten ze stokstijf blijven staan. (impulscontrole – trainen van reactie-inhibitie!)
- Spelletjes met ballonnen (zie ook activiteit 3: 'Feest met ballonnen')

Prent 6

Richtvragen

- Wat zie je op deze prent?
- Waarom legt de beer haar/zijn arm rond Lou?
- Vind Lou dat fijn, denk je?
- Waarom leggen mensen hun arm rond iemand?
- Vind jij het fijn als iemand een arm rond je legt? (een meester, een juf, een vriend(in), een (plus)mama, een (plus)papa, iemand die je niet kent, ...)
- Je kan dit gesprek verdiepen met de inhoud van activiteit 5: 'Lichaamstaal'
- Zijn beren in het echt ook zo lief?
- Waarom heeft Lou een pluim/een veer in zijn haarband?
- Wat betekent 'iemand een pluim geven'?
- Je kan hierbij prima linken met activiteit 11 'Native Americans'

Bewegen maar!

- Zie activiteit 5: 'Taal zonder woorden'

Prent 7

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Hoe zijn de kinderen op deze prent verkleed?
- Waarom is het kindje midden op de prent niet verkleed?
- Wat heeft zij/hij op het hoofd? (oorverwarmers: kan, maar eigenlijk is het een hoofdtelefoon)
- Waarom zou dit kindje een hoofdtelefoon ophebben? (houdt niet van luide muziek, van drukte, ...)
- Afhankelijk van welk thema je wil aankaarten, kan dit kindje eventueel autisme hebben, gewoon niet van 'lawaai' houden, ... Misschien is het wel een oorlogsvluchteling die bang wordt van luide muziek?
- Kan dit kind carnaval een leuk feest vinden?
- Wat is een praalwagen? Toon voorbeelden.
- Wijs het patroon in de vlaggenlijn aan van links naar rechts en benoem met de kinderen de kleuren. Welke kleur heeft het eerste vlagje dat achter de beer is verstopt?

Bewegen maar!

- Je laat een kind in de kring bewegen met een bij (knuffel of afbeelding) of verkleed als bij. De anderen mogen hun hoofd niet bewegen en de bij enkel volgen met hun ogen.
- De kinderen zijn een bijtje. Vertel een bewegingsverhaal en laat de kinderen uitbeelden.

Prent 8

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Wat zijn de stipjes? Wat zijn de krulletjes?
- Waar zijn we nu? (op straat)
- Wie zijn de mensen aan de kant van de weg? Wat doen ze? (klappen, roepen, ...)
- Wat doet het kind dat niet verkleed is?
- Is het kindje naast meester Pablo een meisje of een jongen? Waarom denk je dat? (Conclusie moet zijn dat we het niet kunnen weten.)
- Je kan eventueel linken naar de kledij van prinsen van 'lang geleden', bv. door foto's te tonen van Louis XIV.
- Waar staan er letters op deze prent?
- Lees de letters BIKE en ga met je vinger van links naar rechts. Weet iemand wat dit betekent? Leg de link met prent 4 (VELO). Net zoals bij prent 4 kan dit je aanzet zijn om allerlei zaken te (laten) benoemen in verschillende talen.
- Mag je zomaar altijd confetti strooien en slingers gooien op straat? Wat denk je dat er met die confetti en slingers zal gebeuren als de stoet voorbij is?
- Laat de verschillende hoofddeksels benoemen. (kroon, muts, pet)
- Wat is hetzelfde aan alle huisjes op de prent? Wat is verschillend?
- Waarom kijkt de oma over haar bril (en niet door haar bril)? (leesbril, enkel nodig om te lezen)

Bewegen maar!

- Kriebelende confetti: jij noemt een lichaamsdeel waar de kinderen kriebels hebben van de confetti. Zij krabben op de juiste plek.
- Confetti transporteren zonder dat die valt: op je buik, op je schoenen, ...
- Verschil gooien/strooien: uitbeelden (extraatje, link met techniek: strooi wat zout op een ijsblokje – vergelijk het smelten met een ijsblokje waarop je niets of andere zaken strooide).

Prent 9

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Wie zet de beer bij Lou in de bakfiets? (Anissa)
- Hoe is Anissa verkleed? (brandweervrouw) Hoe noemen we een jongen die een brandweerpak aanheeft? (brandweerman)
- Waarom hoort Anissa Lou niet?
- Wat heeft het kindje (rechts op de prent) aan de arm? (gips) Waarom? Toon eventueel enkele afbeeldingen.
- Wat heeft zij/hij op haar gezicht? (een masker)
- Het kindje in het bruine pak is een beetje boos. Waarom? (trekken aan de staart) Hoe kan je iemand duidelijk maken dat je iets niet graag hebt? (Vergelijk ook met prent 4, waar het kind met de staart het niet erg vindt dat Anissa die vast heeft.)

Bewegen maar!

- De situatie met de 2 kinderen links op de prent kan de aanzet zijn voor allerlei spelletjes rond lichaamstaal. Zie activiteit 5.

Prent 10

Richtvragen

- Wat zie je allemaal op deze prent? Wie zien we allemaal op deze prent?
- Waar is de beer? Is het dezelfde beer als op de vorige prenten?
- Wie zijn de mensen met de blauwe jassen? (de papa's van Lou)
- Wat zit er in het zakje van papa?
- Iemand op de prent kan niet zien. Hoe noemen we iemand die niet kan zien?
- Als je niets kan zien, waarom kan een carnavalsstoet dan toch leuk zijn?
- Mag je normaal gezien zomaar op straat lopen?
- Hoe zouden ze ervoor gezorgd hebben dat er geen auto's door de straat rijden? (politieagenten, hekken, ...)
- Sommige kinderen hebben een mond die er een beetje anders uitziet dan wat we meestal zien. Zie je zo een kindje op deze prent? Waar? Vertel dat dit kindje een "hazenlip" heeft en toon wat afbeeldingen van (blije!) kinderen met een hazenlip.
- Is het een koude of een warme dag op de prent? Waarom?
- Waarom hebben sommige mensen hun hand in een zak? (verschillende doelen: voor de warmte, confetti nemen, ...)
- Waar op deze prent staat een letter? Een cijfer?

Bewegen maar!

- Kijken met je oren: toon een filmpje van een carnavalsstoet, een fragment uit een film, ... Laat (een deel van) de kinderen hun ogen toedoen/bedekken. Wat horen ze allemaal? Wat denken ze dat er gebeurt?
- Gek doen op jouw teken. Moeilijker, met een verkeerslicht: ze mogen je commando enkel opvolgen als het licht op groen staat. Als het licht op rood staat, moeten ze blijven zitten/staan. (impulscontrole – trainen van reactie-inhibitie)

Prent 11

Richtvragen

- Waar zijn we nu?
- Wat zie je allemaal op deze prent?
- Waarom hebben sommige wc's kleine deuren en andere grote deuren?
- Wie zit er achter de grote deur?
- Weten jullie al wie de beer zou zijn?
- Mag je zomaar onder de deur van een toilet kijken?
- Als wat is het kindje op het middelste toilet verkleed?
- Heeft hij dezelfde kleren aan als meester Kurt (de grote clown)?
  Wat is hetzelfde? Wat is anders? (Laat vergelijken.)
- Wat doet het kindje met de hoed? (handen wassen)
- Wat moet je doen als je je handen goed wil wassen?
- TIP: gebruik hiervoor de kaartjes van bijlage 1.2.

Bewegen maar!

- Handen wassen op de juiste manier (doen alsof of echt).
- Papier in de vuilbak gooien: een vlak blad papier (lukt zo goed als niet), een prop. Van dichtbij, van ver. Zie ook tips voor klasinrichting – bewegingshoek.

Prent 12

Richtvragen

- Wie is de beer?
- Wat is er gebeurd met de jongen die nog op de wc zit?
- Wat kan hij nu doen?
- Wie zit er nu op de grote wc?
- Wie knuffelt er graag? Waarom knuffel je wel/niet graag? Met wie knuffel je graag? Met wie knuffel je niet graag? Hoe kan je iemand duidelijk maken dat je niet graag knuffelt?

Bewegen maar!

- Knuffelen! Maar enkel voor wie dat wil en met wie ze dat willen.

Activiteit 2: Verkleden

Ontwikkelingsdoelen

Nederlands: 2.6
Mens en maatschappij: 1.6
Wiskundig initiatie: 2.2, 2.7
Muzische vorming: 1.5, 6.4

Bijlagen

- Bijlage 2.1: Verkleedkleren (bevat ook de personages in slip)
- Bijlage 2.2: Personages uit het boek (eventueel voor de verteltafel)
- Bijlage 2.3: Matrix: het rooster
- Bijlage 2.4: Matrix verkleedkleren
- Bijlage 2.5: Matrix hoeveelheden

Inhoud

Het boek en het materiaal in dit lespakket lenen zich tot allerlei activiteiten en opdrachten tijdens vrij spel rond verkleden. Een greep uit de mogelijkheden:

1. Verkleden voor jongens en meisjes

Naarmate kinderen ouder worden, rekenen ze elkaar meer en meer af op gedrag en kledij, ook verkleedkledij, die volgens hen niet bij hun geslacht past. Leer kleuters daarover van jongs af aan kritisch denken! Dat kan in dit geval bv. met een gesprekje waarbij je in het boek een verkleed kind aanwijst (of werk met een uitsnijding van een kind per keer – concentratie bevorderend). Vraag of de kleuters denken of het volgens hen gaat om een jongen of een meisje. Vraag door naar het waarom van hun antwoord. Wees kritisch, bv.: 'Kan een meisje geen kort haar hebben?' (Zie hiervoor ook 'Met kleuters in gesprek over diversiteit' in het deel 'Vooraf' van deze bundel.) Vraag telkens of een jongen zich kan verkleden als het betreffende personage. Idem voor een meisje. De conclusie moet telkens 'ja' zijn. Indien dat niet zo is, vraag door! Je kan dit gaandeweg koppelen aan een kernzin:

Jongen meisje geen verschil

ik verkleed me zoals ik wil!

2. Matrix met verklede personages uit het boek

In bijlage 2.1 vind je alle nodige materiaal voor een matrixspel met verklede personages uit het boek.

3. Aan de slag met foto's

Laat foto's maken van de kinderen die verkleed zijn. Voorzie hiervoor zoveel mogelijk verschillende verkleedkleren en attributen. Je kan met deze foto's allerlei zaken doen:

- Knip de foto's doormidden, net onder de buik van de kinderen. Ze kunnen nu naar hartenlust onder- en bovenlichamen combineren.
- Idem, maar nu in een flip-flap-boekje. Indien de kinderen Jules kennen, is het Flip-flap-boek van Jules en Marie (Annemarie Berebrouckx – Manteau) een fijne aanvulling in de klasbib.
- Idem, maar je kleeft de halve foto's op kubusvormige blokken.
- In combinatie met foto's van je niet verklede kinderen, kan je een memoryspel maken.
- Ook een kwartetspel is een mogelijkheid, als je van elke kleuter 4 verschillende foto's hebt.

4. Wie is het?

De kinderen sluiten de ogen. Je verkleedt een kind (eenvoudig, bv. in een spook). De kinderen moeten raden wie je hebt verkleed.

5. Gekke spiegels

Zorg voor een vervormbare spiegel in de klas (of verschillende spiegels, waaronder holle en bolle). Bestudeer met de kinderen wat er gebeurt als je de spiegel hol of bol maakt. Buitenkans om te spelen met allerlei termen die te maken hebben met grootte en lengte. Je kan deze spiegel daarop aanbieden bij het verkleedmateriaal, zodat de kleuters hier zelf verder mee kunnen experimenteren. Eerst aanbieden bij vrij spel kan uiteraard ook.

6. Hou jij van verkleden?

Niet alle kinderen verkleden zich graag, wat op zich niets zegt over carnaval al dan niet leuk vinden. Prenten 7 en 8 uit het boek, waarop ook niet-verklede kinderen te zien zijn, kunnen aanleiding geven tot een gesprek hierover. Je vindt ook enkele afbeeldingen van verklede en niet-verklede kinderen in bijlage 2.2. Wat is er (niet) leuk aan verkleden? Kan je je verkleden in wat je maar wil? Wie zou je willen zijn voor een dag? Voor een week? Waarom? ...

Tip

Dwing kinderen die zich echt niet graag verkleden niet om dit te doen. Ook dat is respect hebben voor diversiteit. Zoek wel naar een manier om ze bij het gebeuren te betrekken. Misschien zijn ze wel, net zoals het kind op prent 8, de fotograaf van dienst?

7. Zelf verkleedkleren maken

Exploreer met je kleuters hoe je allerlei verkleedkleren uit het boek (en eventueel andere) kan maken. Dat kan met oude t-shirts, lakens, allerlei kosteloos materiaal, ... Daar komt aardig wat techniek bij kijken. Een kleed kan een t-shirt zijn die we verlengen met een stuk stof. Hoe verbinden we die? Het kan ook gaan om attributen, zoals bv. de bezem van de heks (een grote tak, kleine takken – hoe verbinden met elkaar?).

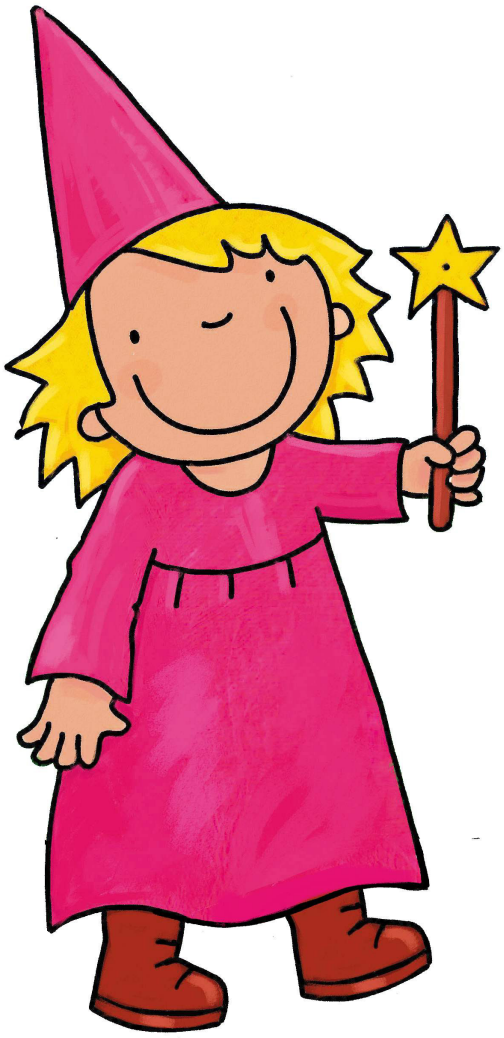

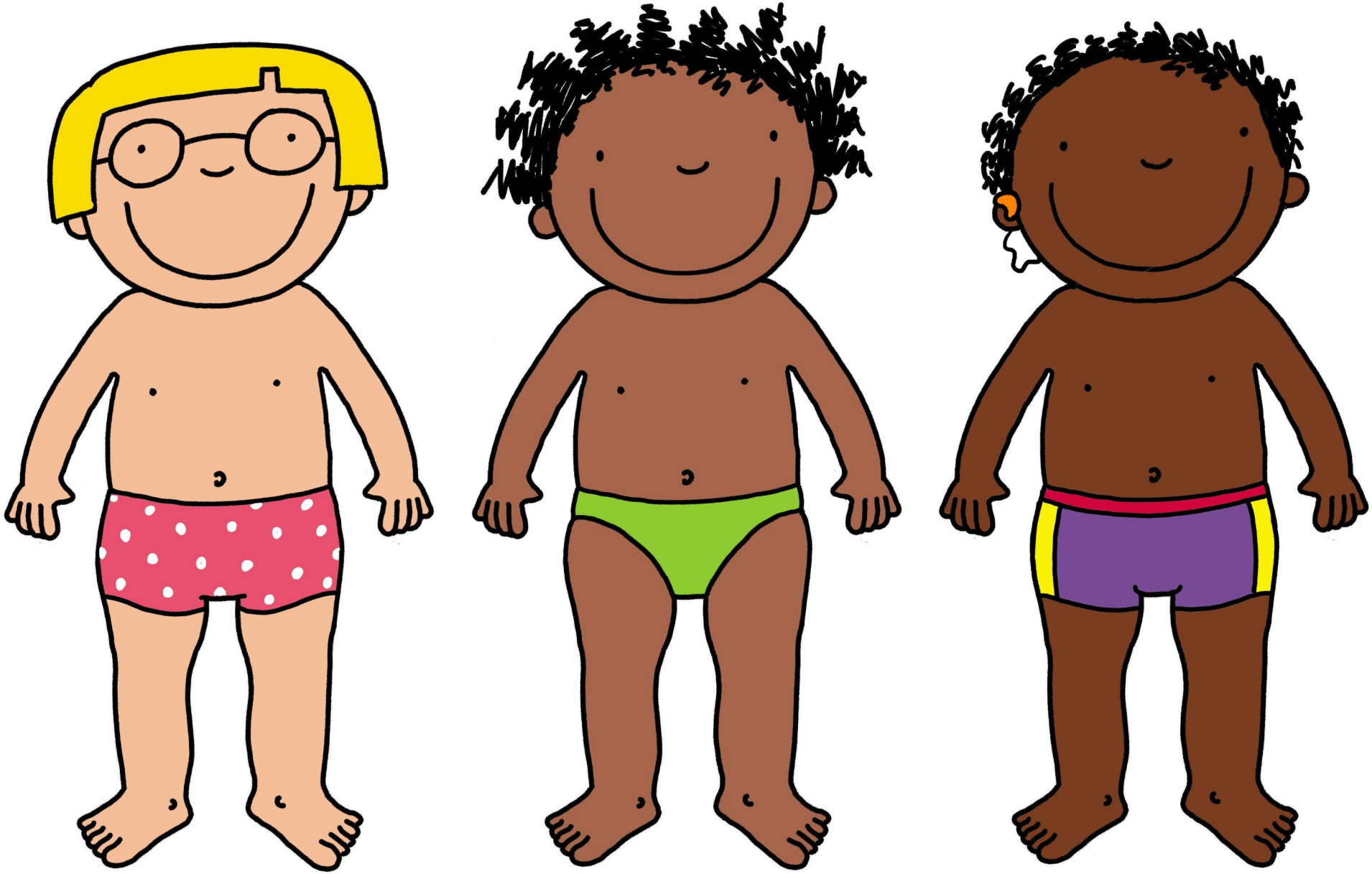

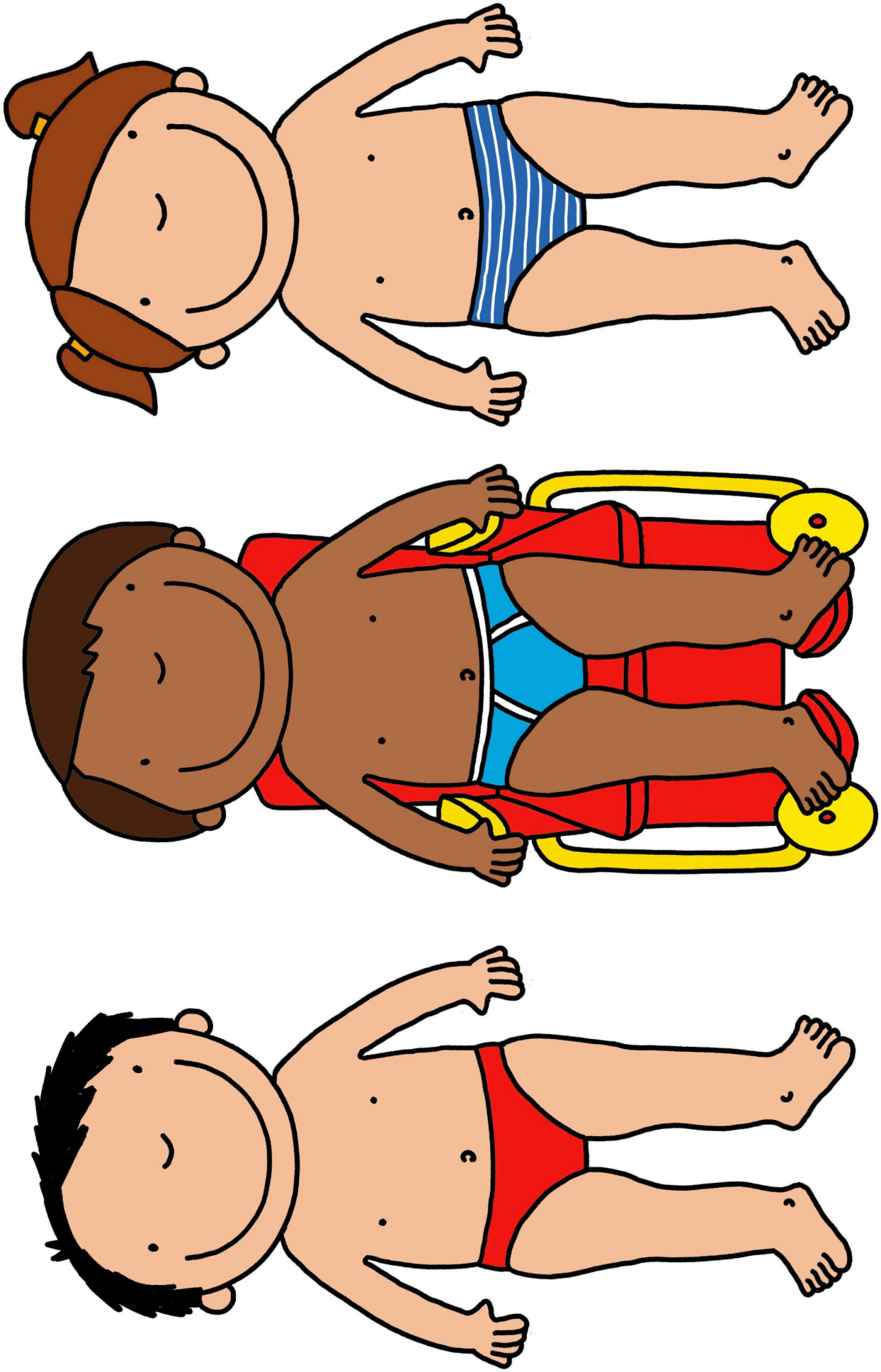

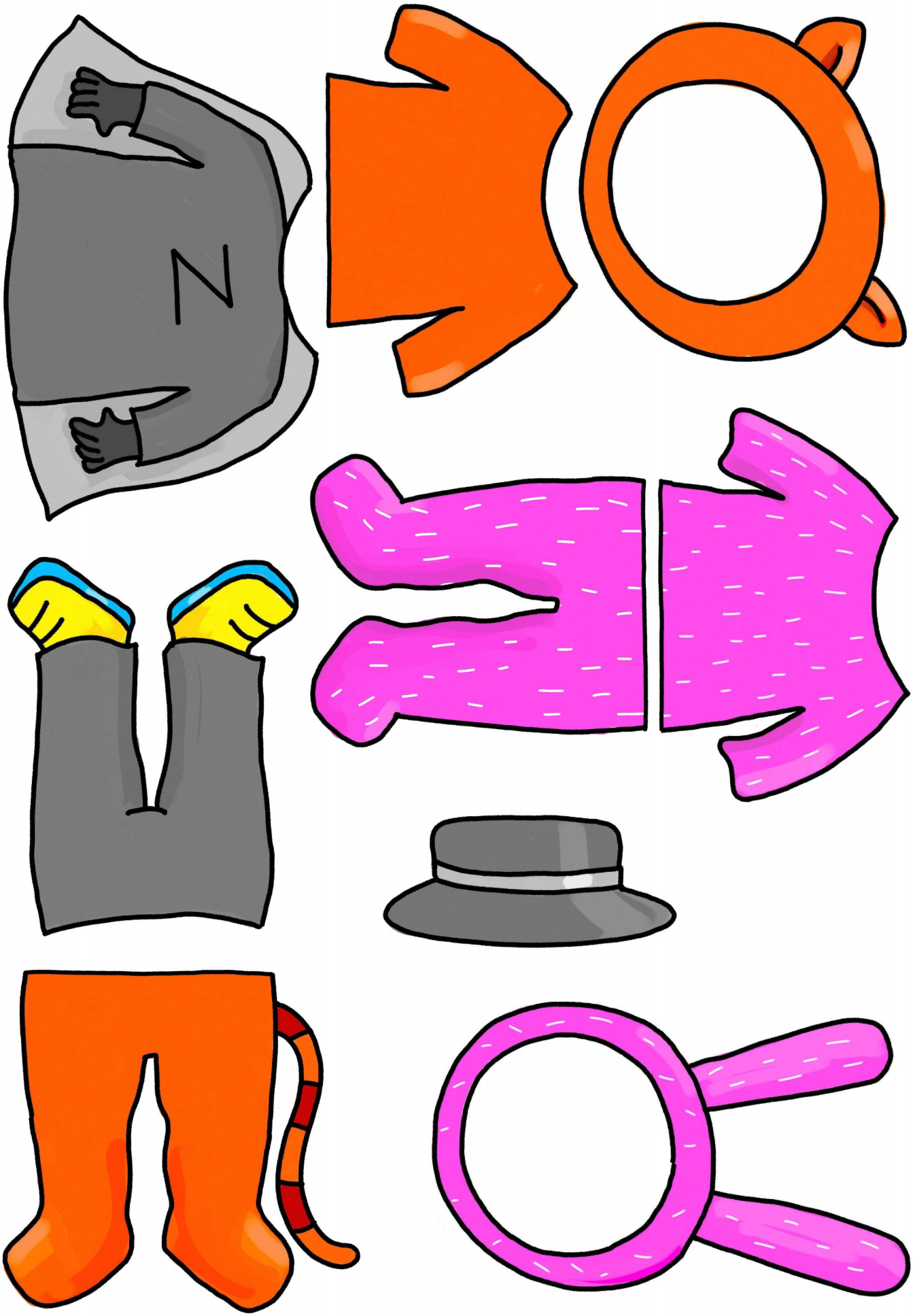
N

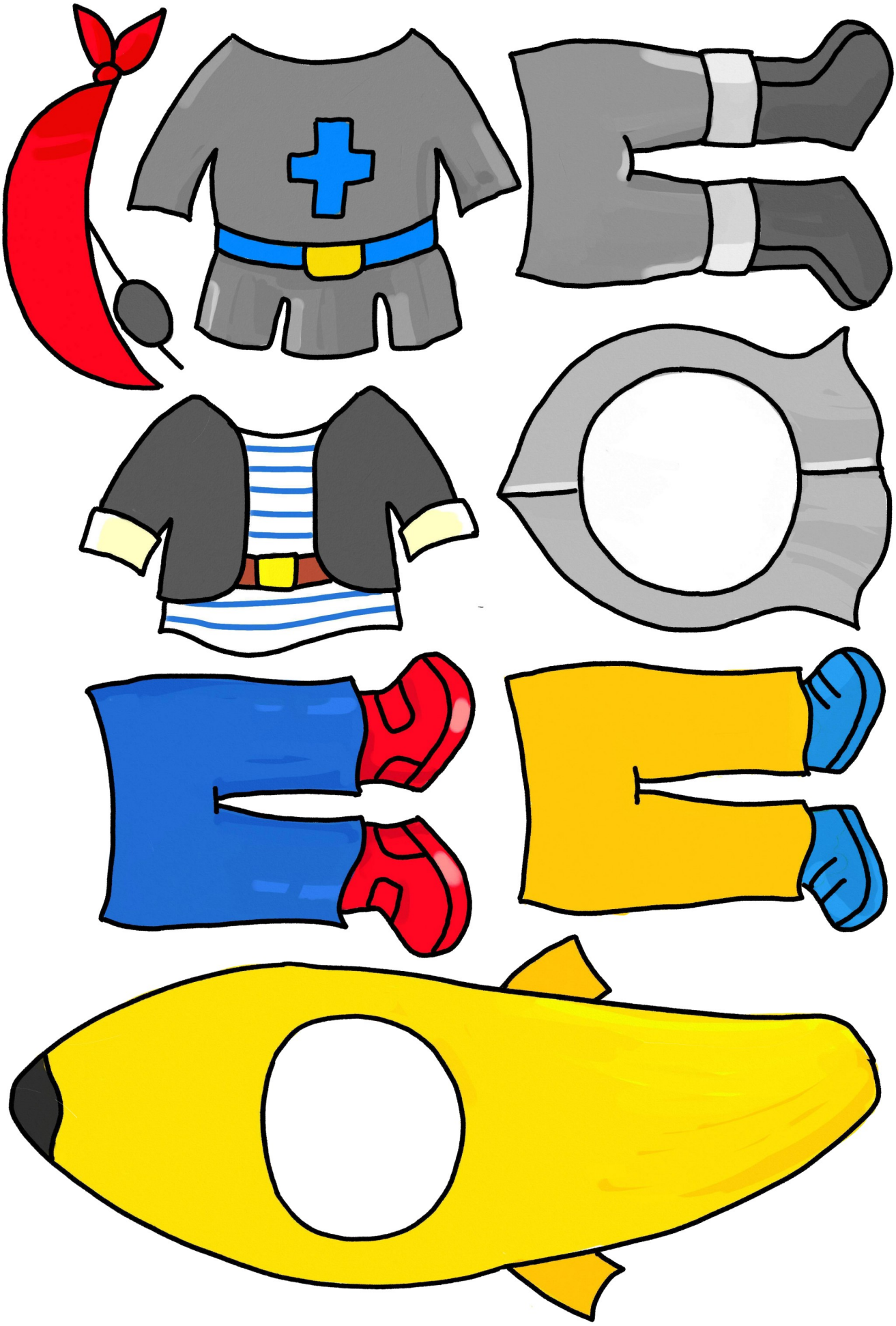

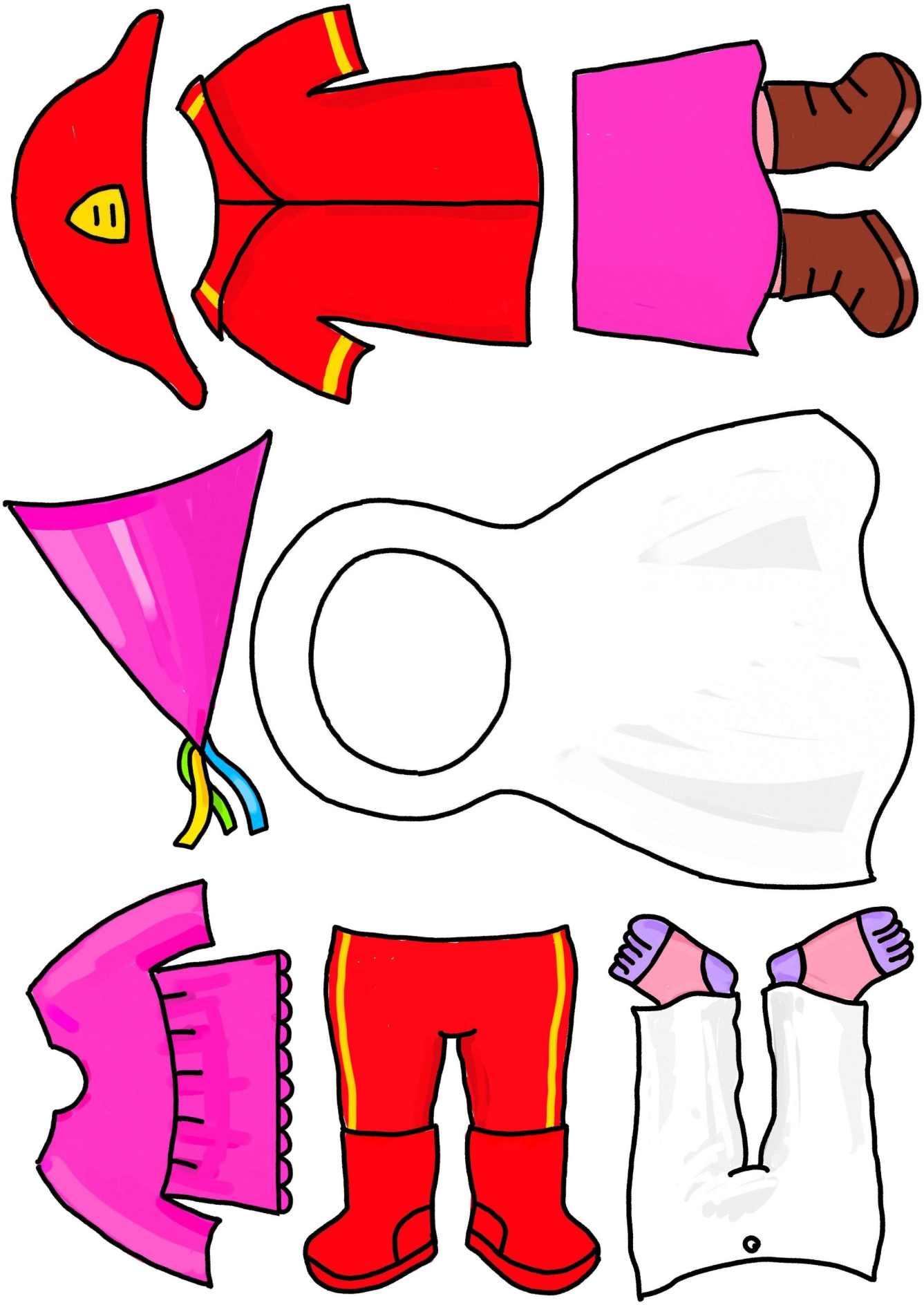

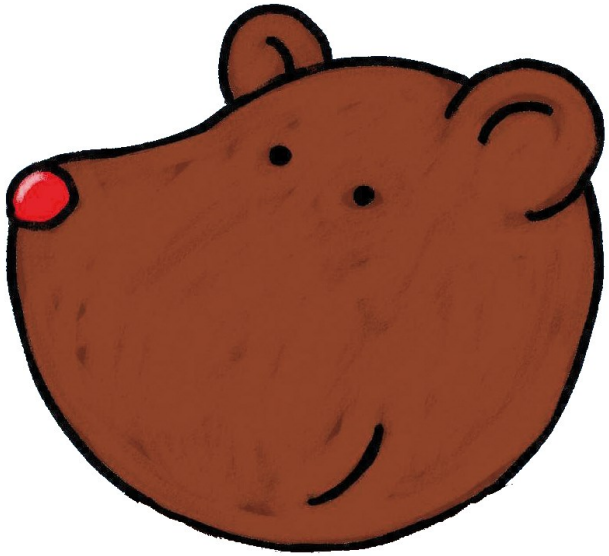

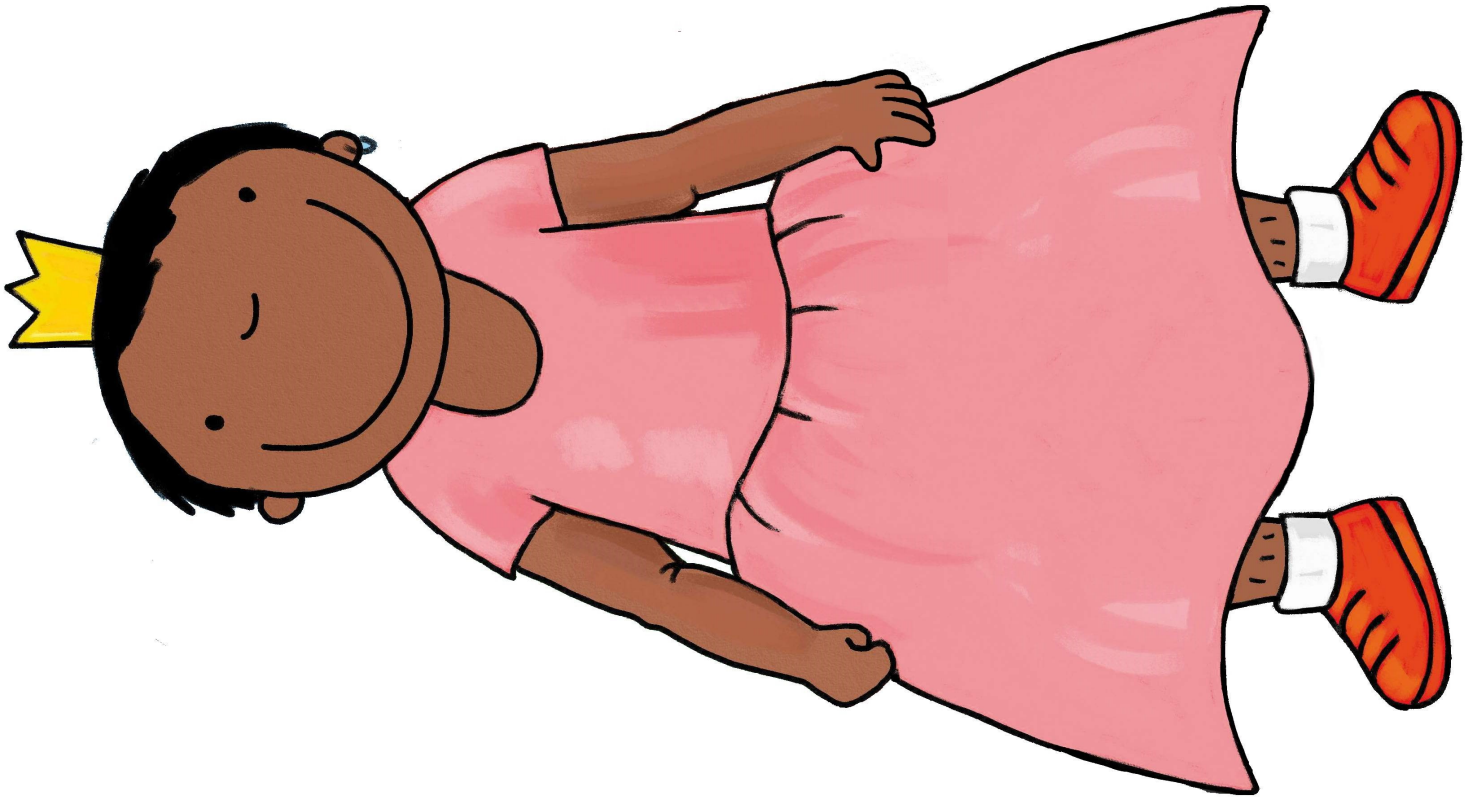

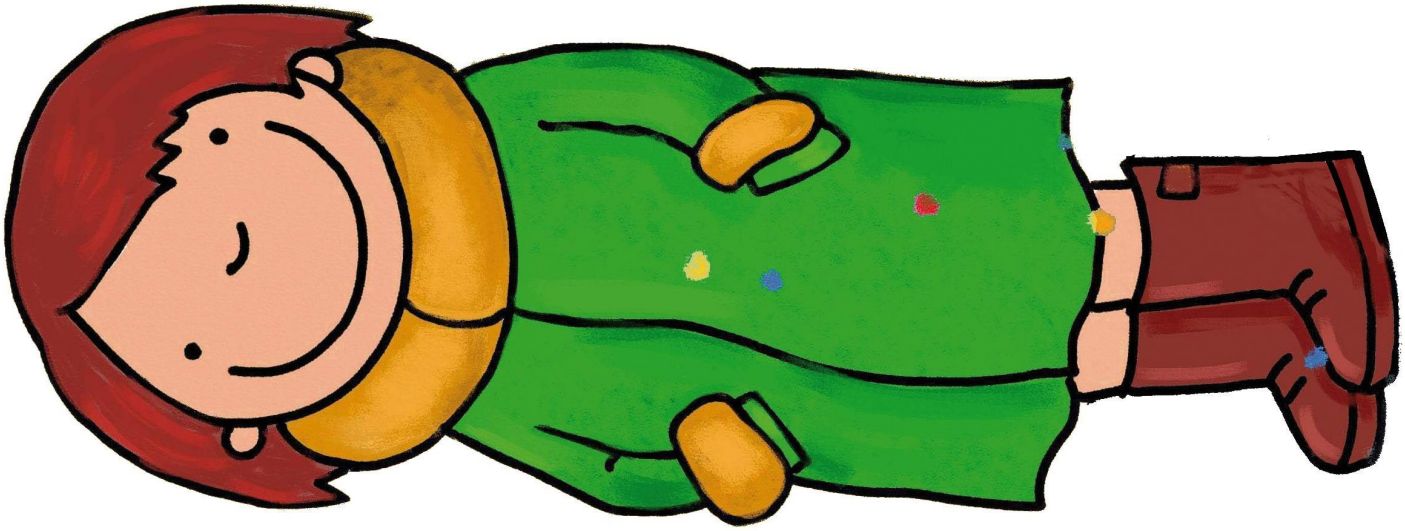

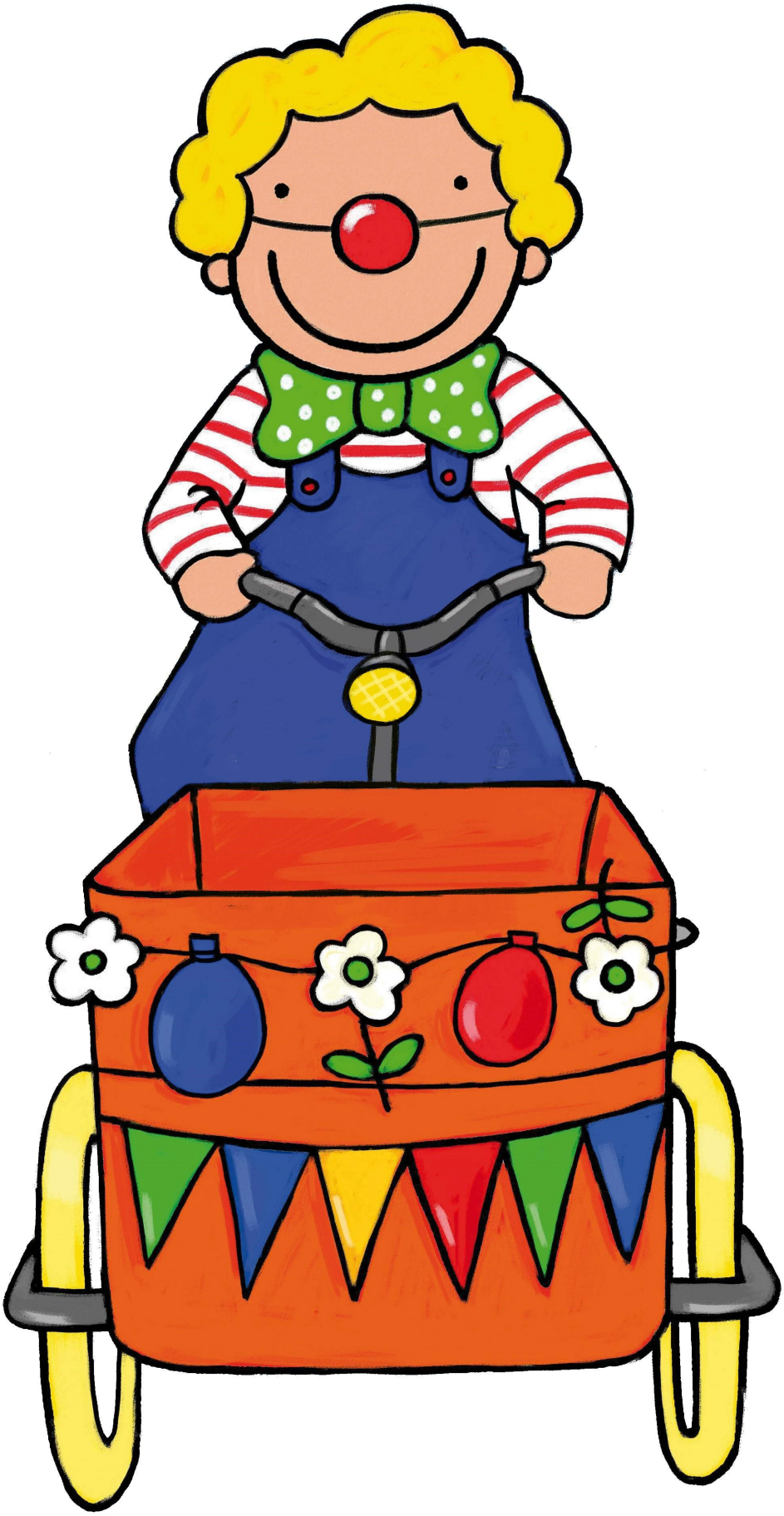

afknipbaar deel

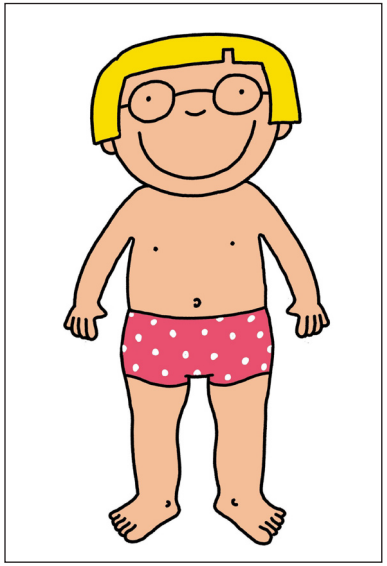

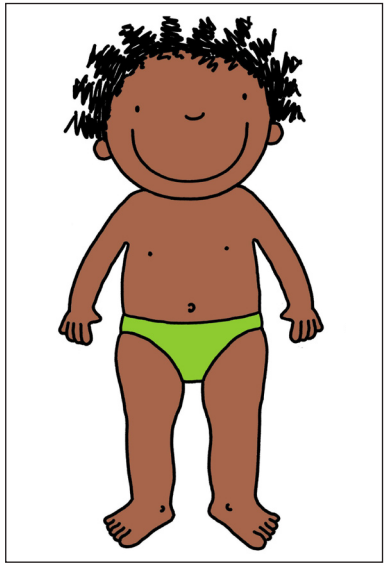

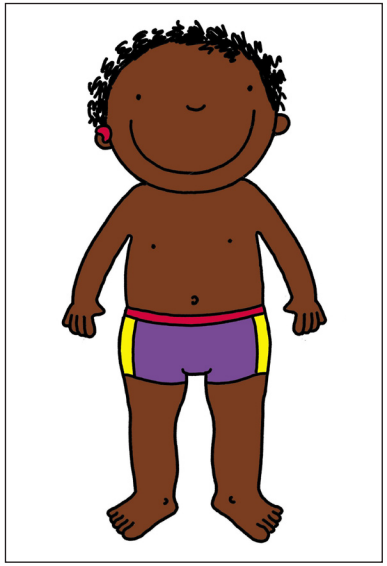

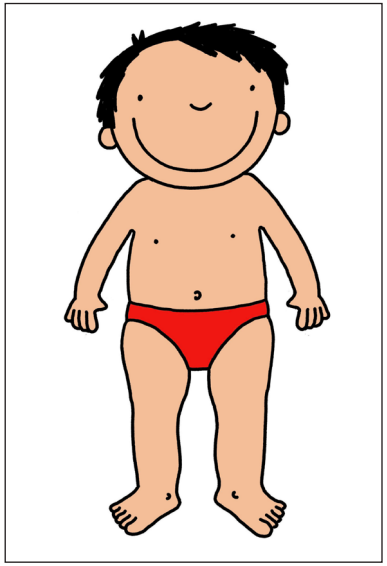

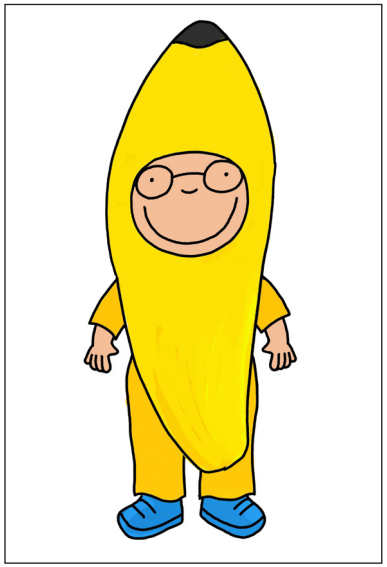

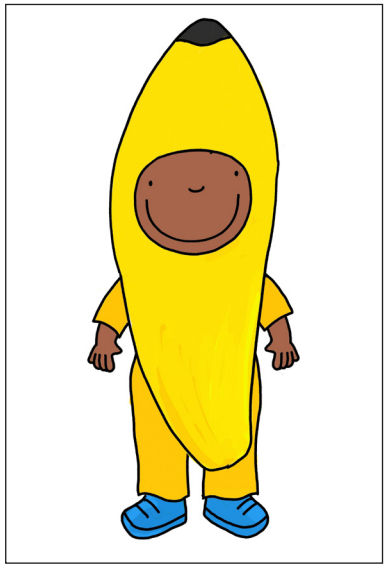

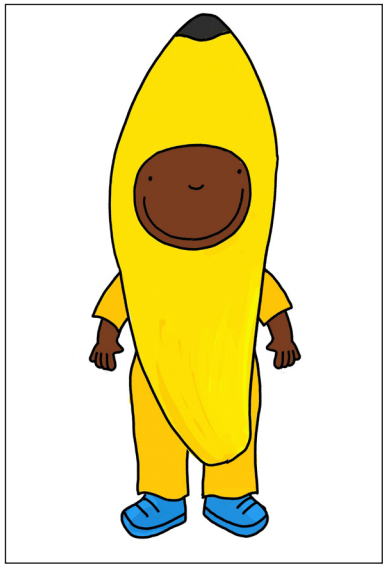

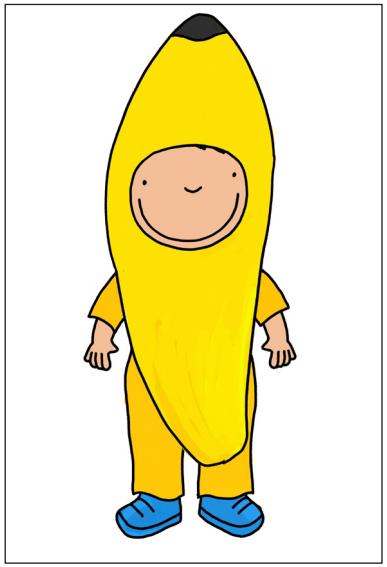

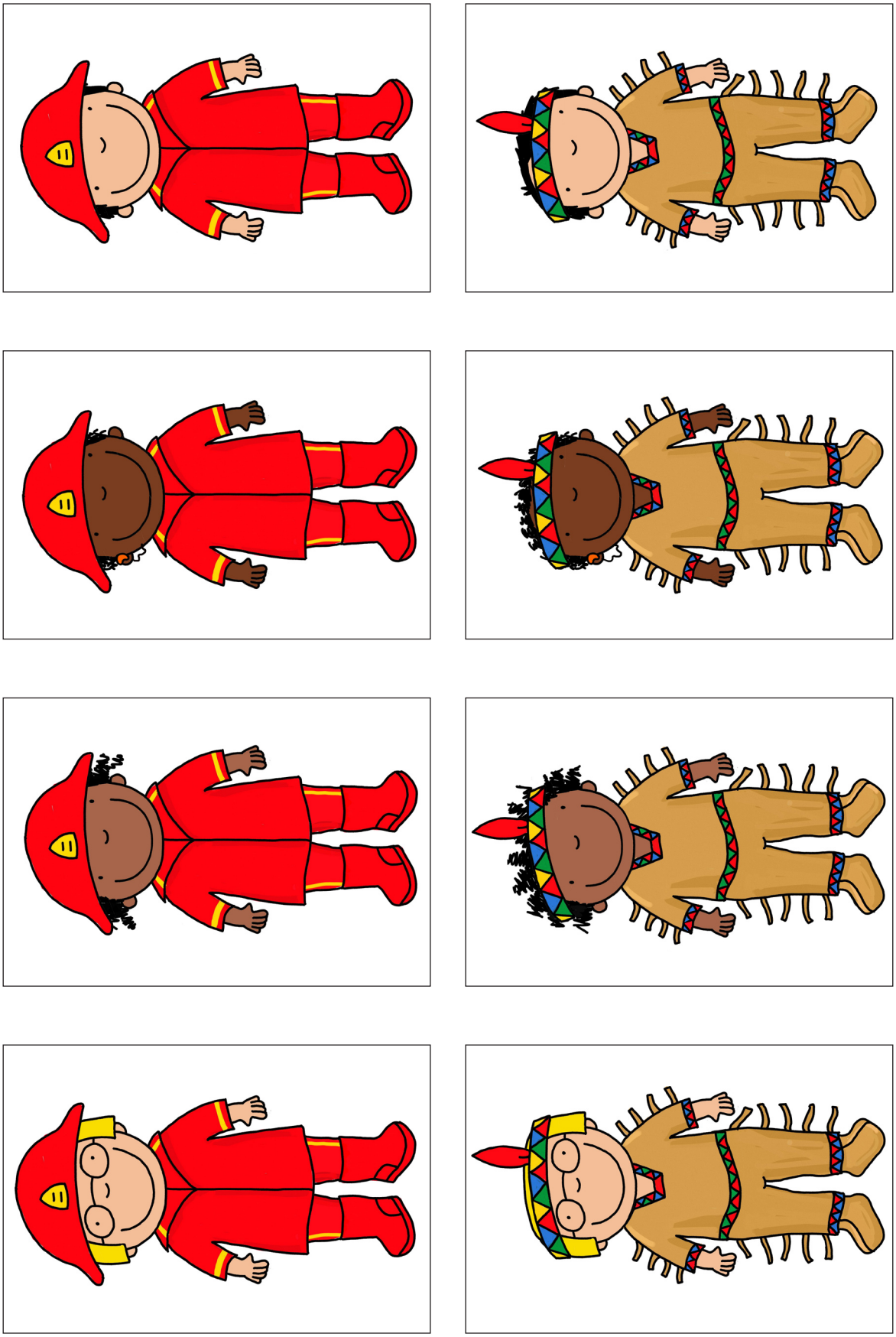

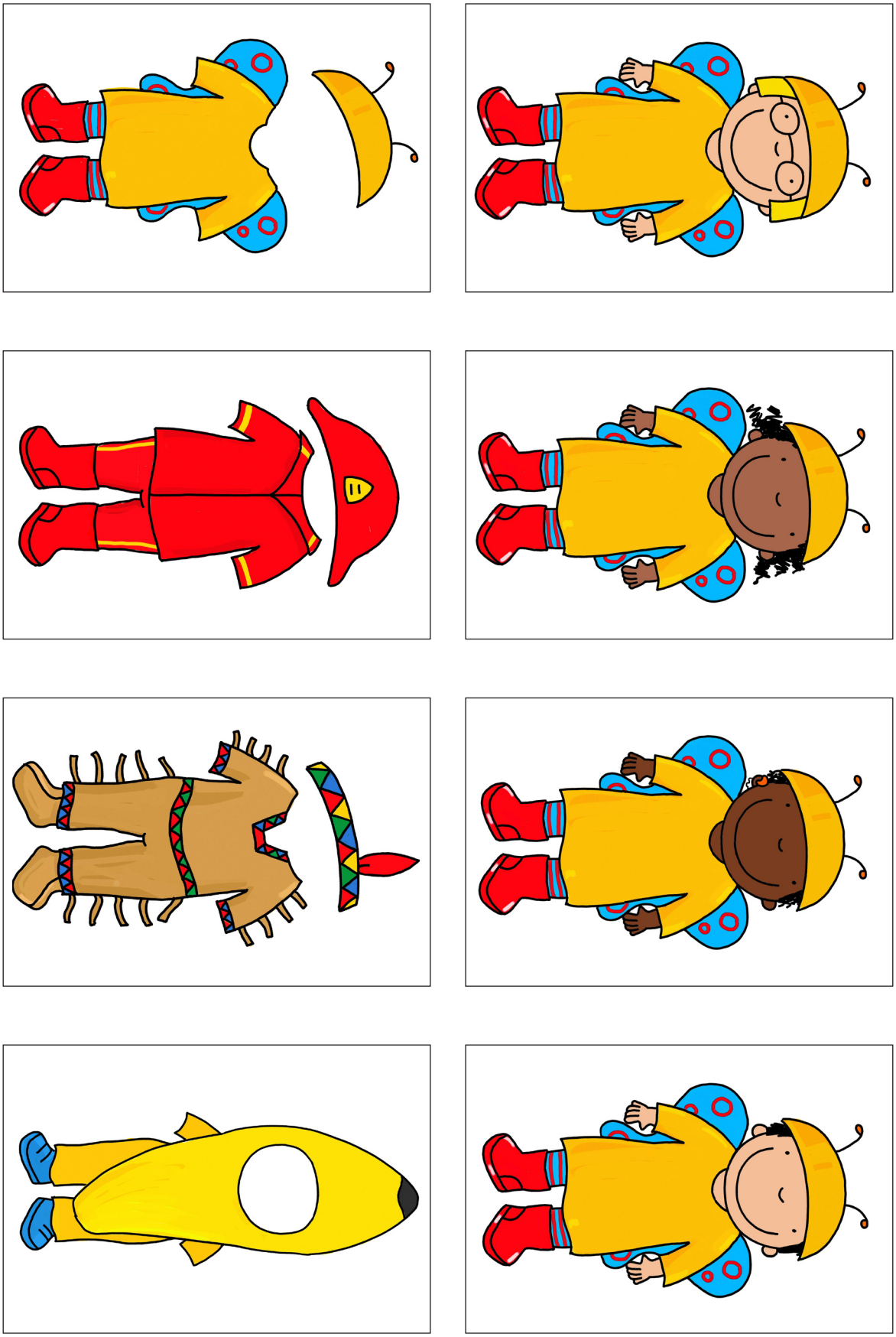

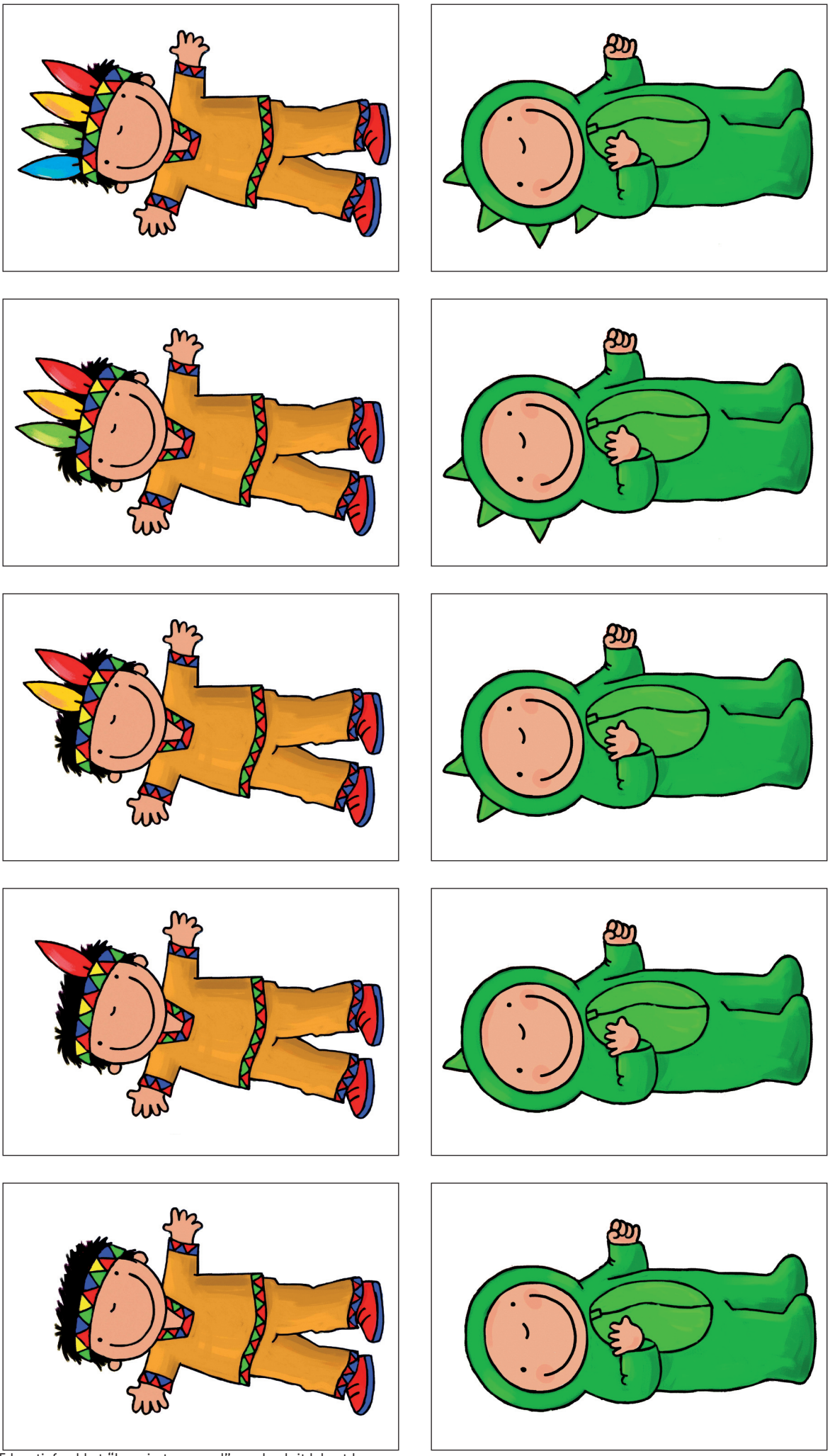

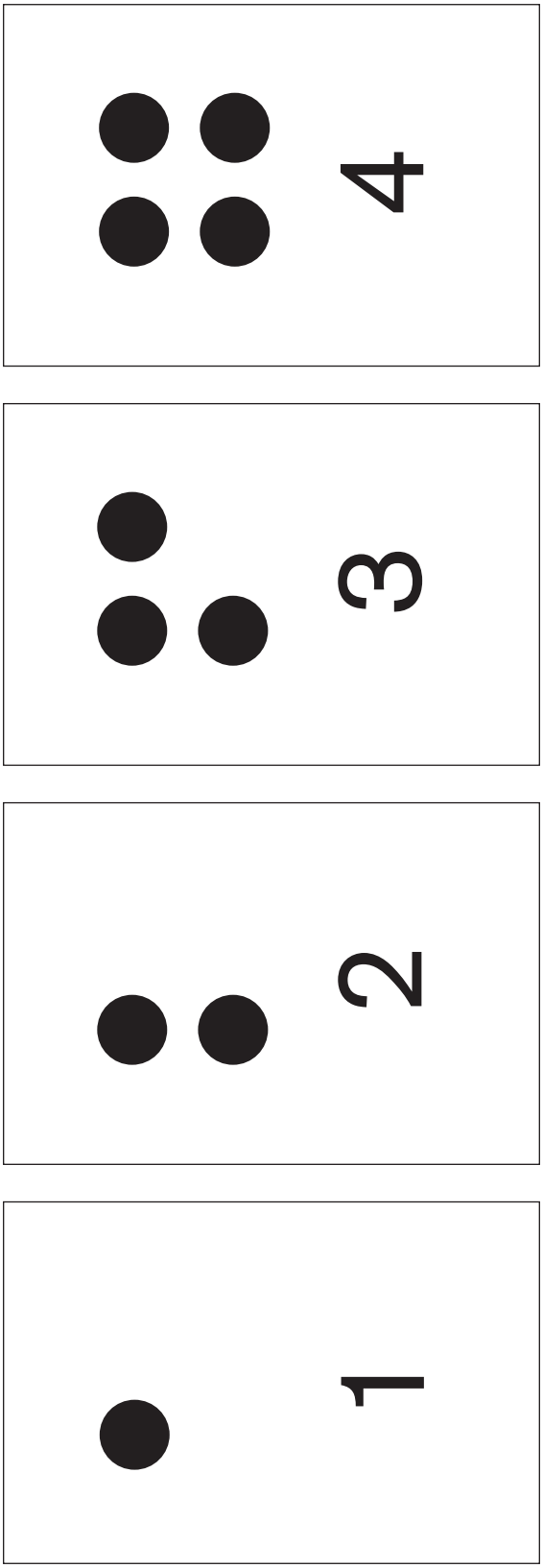
1
2
3
4

Activiteit 3: Feest met ballonnen

Ontwikkelingsdoelen

Wiskundige initiatie: 1.1, 1.2, 3.1
Wetenschap en techniek: 2.4, 2.5, 2.9
Lichamelijke opvoeding: 1.34, 1.37, 3.3

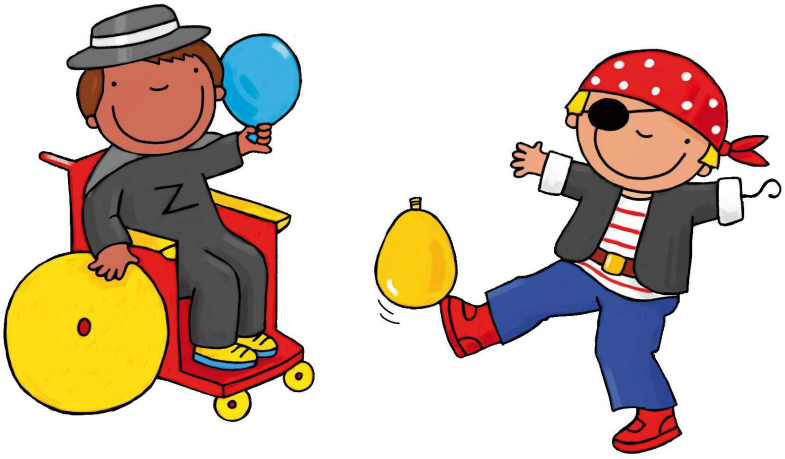

Bijlagen

geen

Inhoud

Op veel prenten van het boek staan ballonnen. Zoals al gesuggereerd in de richtvragen van bijlage 1.1 kan je het met de kleuters hebben over hoeveelheden en kleuren van de ballonnen bij het aanbrengen van het verhaal. Maar uiteraard kan het boek ook aanleiding geven tot heel wat andere activiteiten met echte ballonnen. Een greep uit de mogelijkheden:

1. Wiskundige activiteiten

- Sorteren: van klein naar groot, per grootte, per kleur, eventueel op vorm, ...
- Patronen maken
- Tellen en hoeveelheden vergelijken
- Evenveel, meer of minder maken (bv. met ballonnen in hoepels)
- Rangorde en richting (bv. de tweede ballon is rood)
- ...

Een deel van deze activiteiten kan ook met confetti!

2. Techniek

- Op de tekeningen hangen sommige ballonnen naar beneden, anderen niet. Hoe komt dit? Dit kan aanleiding zijn om met de kinderen op zoek te gaan naar manieren om ballonnen van de grond te krijgen (o.a. ermee

lopen/fietsen, omhoog tikken met de hand/voet/voorwerp, blazen, ...). Een ventilator kan hierbij leuk zijn: wat gebeurt er als we de ventilator harder/zachter zetten, van richting veranderen, ... ? Wat gebeurt er als we een ballon tegen de wind wegslaan? En met de wind mee?

- Hoe krijg je een ballon het verst? Je kan hierbij enkele lijnen trekken waarbij je een cijfer en het bijhorende getalbeeld zet. Wie krijgt de ballon tot 1, tot 2, tot ... ?
- Sommige ballonnen gaan vanzelf omhoog. Hoe komt dat? (ander gas dan lucht)
- Hoe kan je een ballon opblazen? (ontdekdoos)
- Hoe kan je zorgen dat de lucht in een ballon blijft? Wat gebeurt er als je hier niet voor zorgt?
- Welke geluiden/muziek kan je allemaal maken door een ballon te laten leeglopen?
- Statische elektriciteit: wat gebeurt er als we een ballon wrijven tegen haar, een trui, wol, ... ?
- Bij de wiskundeactiviteiten kan het vervelend zijn dat de ballonnen niet makkelijk blijven liggen. Hoe zorg je ervoor dat ze toch netjes blijven liggen?
- Ballonnen stukmaken op verschillende manieren (verschil ontploffen – zachtjes leeglopen), met gehoorbescherming!

3. Bewegingsactiviteiten

- Ballonnen, al dan niet in een dekbedovertrek, kunnen in combinatie met een parachute voor heel wat opdrachten zorgen.
- Ballonnen transporteren op allerlei manieren, zonder dat de ballon op de grond valt: omhoog tikken, tussen ellebogen of knieën, met twee geklemd tussen de buik, ...
- Tikspelen met een ballon.

Tip

Voor je aan deze opdrachten begint, check je best of geen van je kleuters allergisch is aan latex. Indien dit wel zo is: er bestaan latexvrije ballonnen. Meteen een kans om het met je kleuters over allergieën te hebben ook, natuurlijk.

Activiteit 4: Vormenfestijn

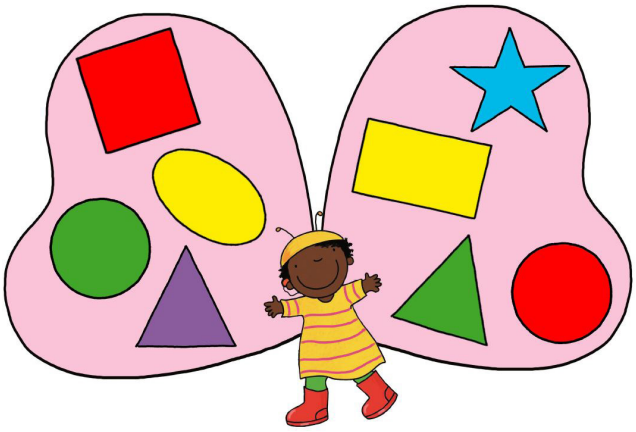

Ontwikkelingsdoelen

Nederlands: 2.5
Wiskundige initiatie: 2.2, 2.4
Wetenschap en techniek: 1.11, 2.5, 2.6
muzische vorming: 1.4

Bijlagen

- Bijlage 1.2: Handen wassen
- Bijlage 4.1: Vormen en patronen
- Bijlage 4.2: Magische slinger

Inhoud

In de tekeningen van het boek vind je heel wat vormen, onder andere rechthoeken, ovalen, cirkels, driehoeken, sterren, bloemen, ... Reden te meer om hier enkele activiteiten aan te koppelen:

1. Vormherkenning en patronen

In bijlage 4.1 vind je materiaal om een berg verschillende opdrachten rond vormen en patronen te maken. Enkele richtlijnen:

- Lamineer de vormen die op de eerste pagina's van de bijlage staan en knip ze uit. Zo kan je ze telkens opnieuw gebruiken, in heel wat verschillende opdrachten.
- Op één van de pagina's van de bijlage vind je 2 bomen met daartussen een lijn (= touw tussen de bomen). In combinatie met de driehoeken (en eventueel ook andere vormen) kunnen de kinderen hier allerlei vlaggenlijnen mee 'leggen'. Indien je dat wil, kan je zelf enkele versies met een patroon maken, zodat de kleuters dit kunnen verderzetten. Vind je de vlaggenlijn te kort? Dan knip je ze middendoor en zet je er een blad tussen waarop je de streep doortrekt: hoe langer, hoe leuker!
- Je kan prima zelf allerlei extra opdrachten rond vormen en/of patronen verzinnen en maken op basis van het materiaal in de bijlage.

Mogelijke opdrachten:

- Vormen op de juiste plaats leggen op de vleugels (al dan niet in combinatie met de juiste kleur)
- De blanco vleugels beleggen met allemaal dezelfde of verschillende vormen. Voor sterkere kleuters: hoeveel vormen kunnen er in een vleugel?
- De kinderen verzinnen zelf een patroon: op de staart van de draak, op de vlaggenlijn, ...
- Iets helemaal anders: de vlinder met de blanco vleugels kan je gebruiken om in de vleugels allerlei schrijfdansoefeningen te doen.
- ...

2. Een vormenboek

Ga met je kleuters op zoek naar cirkels, rechthoeken, ... in de klas of de school. Laat hen hiervan foto's maken. Op die manier kan je een vormenboek maken: een pagina met allemaal driehoeken, een pagina met allemaal rechthoeken, ... Indien je de foto's met velcro in het boek kleeft, kunnen de kleuters het boek ook telkens opnieuw samenstellen. Intussen benoemen ze ook telkens de gefotografeerde zaken (woordenschat – denk ook aan de lidwoorden).

3. Fruitsatés met vormen

Bij een feest hoort lekker eten en dat kan ook gezond zijn. In plaats van de "klassieke" fruitsatés kan je ook hier vormen oefenen: rondjes banaan, driehoekjes peer, vierkantjes appel, ... Vooraf en achteraf was je uiteraard de handen zoals het hoort. Dit kan je aanbrengen/herhalen met de prenten van Lou die zijn handen wast uit bijlage 1.2

4. Slingers maken

De vlaggenlijnen in het boek kunnen inspireren om de kinderen zelf op allerlei manieren slingers te laten maken. Je hebt hierbij de kans om ook heel wat techniek aan bod te laten komen. Enkele ideeën:

- Je laat de kinderen driehoeken uitknippen uit allerlei soorten of kleuren papier. Dit kan ook kosteloos, bv. met kranten- en tijdschriftpapier. Eventueel zorgen de kleuters zelf nog voor versiering van deze driehoeken, bv. door er cirkels, stippen of letters op te zetten. Deze driehoeken bevestigen ze aan een touw. (Techniek: hoe doen we dat? Verschillende mogelijkheden!) Dit kan al dan niet in een bepaald patroon. Ook het ophangen van de slingers zorgt voor een technische uitdaging: hoe bevestigen we de slinger?
- Ongeveer zoals het voorgaande, maar we maken nu een slinger met klassieke 'schakels': daarvoor vertrekken we van stroken (rechthoeken) papier.

- Techniektip: een magische slinger! Print bijlage 4.2 uit op wat sterker papier en laat de kleuters uitknippen. Plooi het middendeel wat en zet op een stokje dat vastzit in bv. een bolletje klei. Plaats boven een warmtebron, bv. een radiator (let op veiligheid!). De kleuters hebben een slinger gemaakt die vanzelf ronddraait: magie... en techniek!

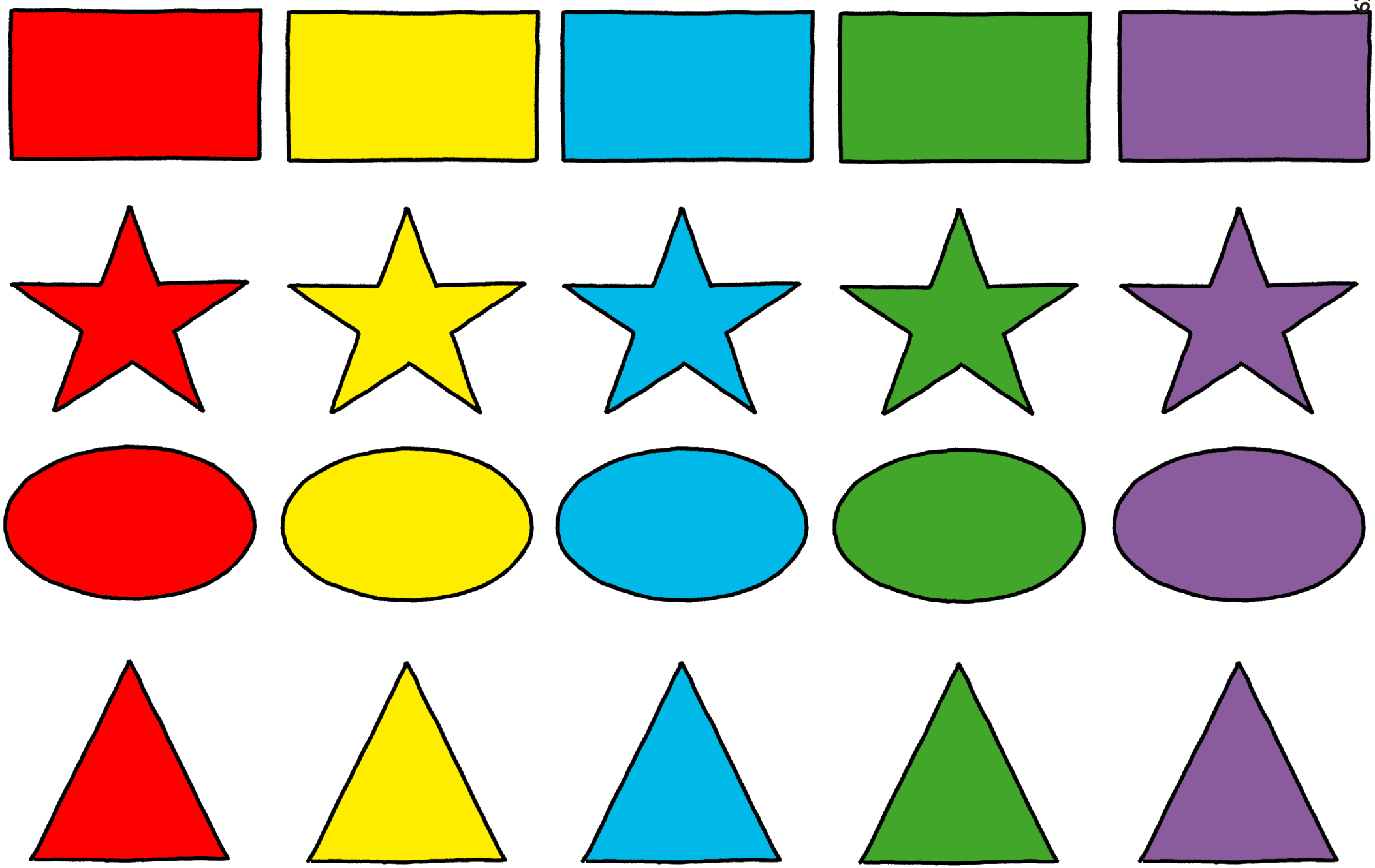

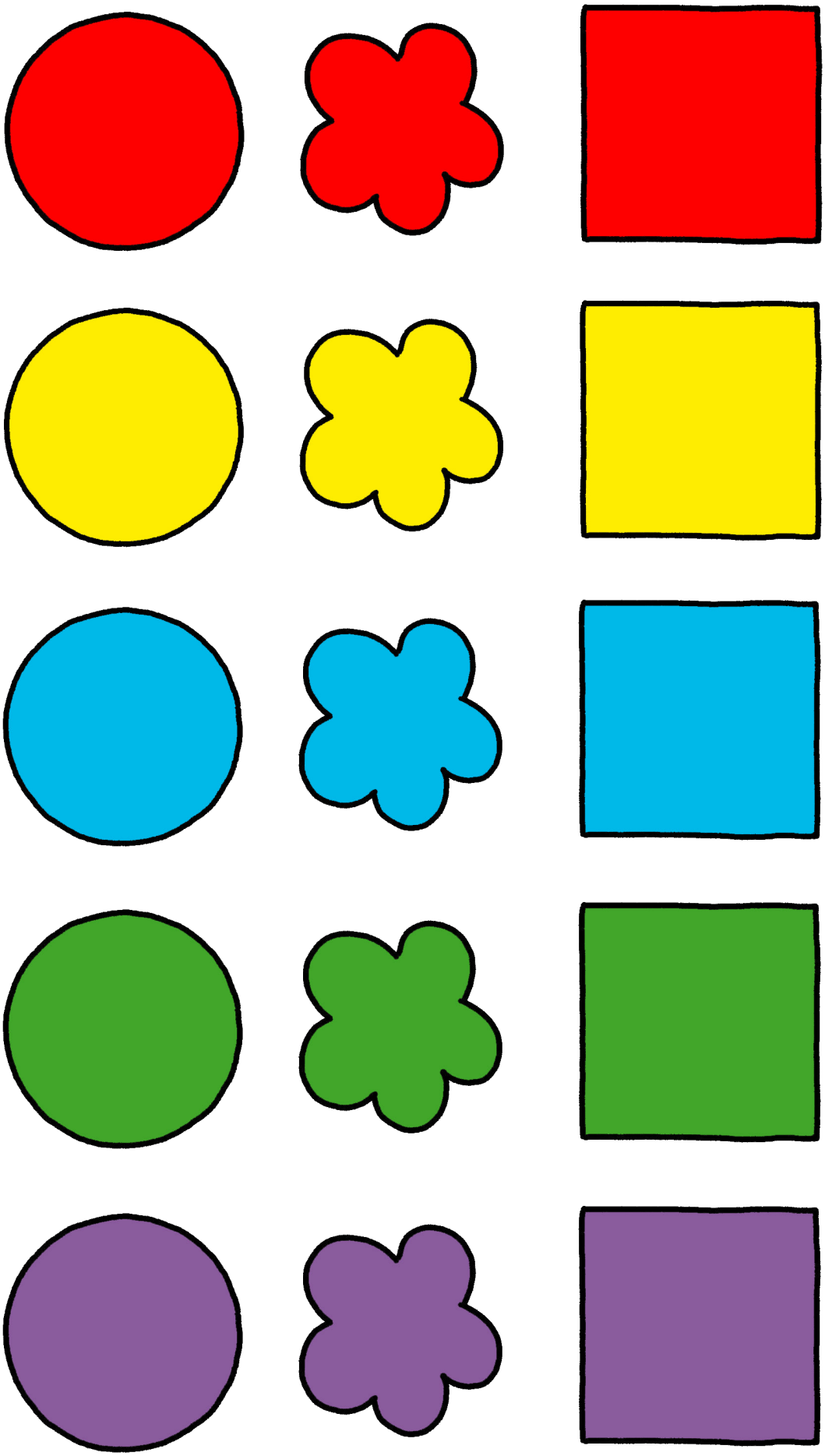

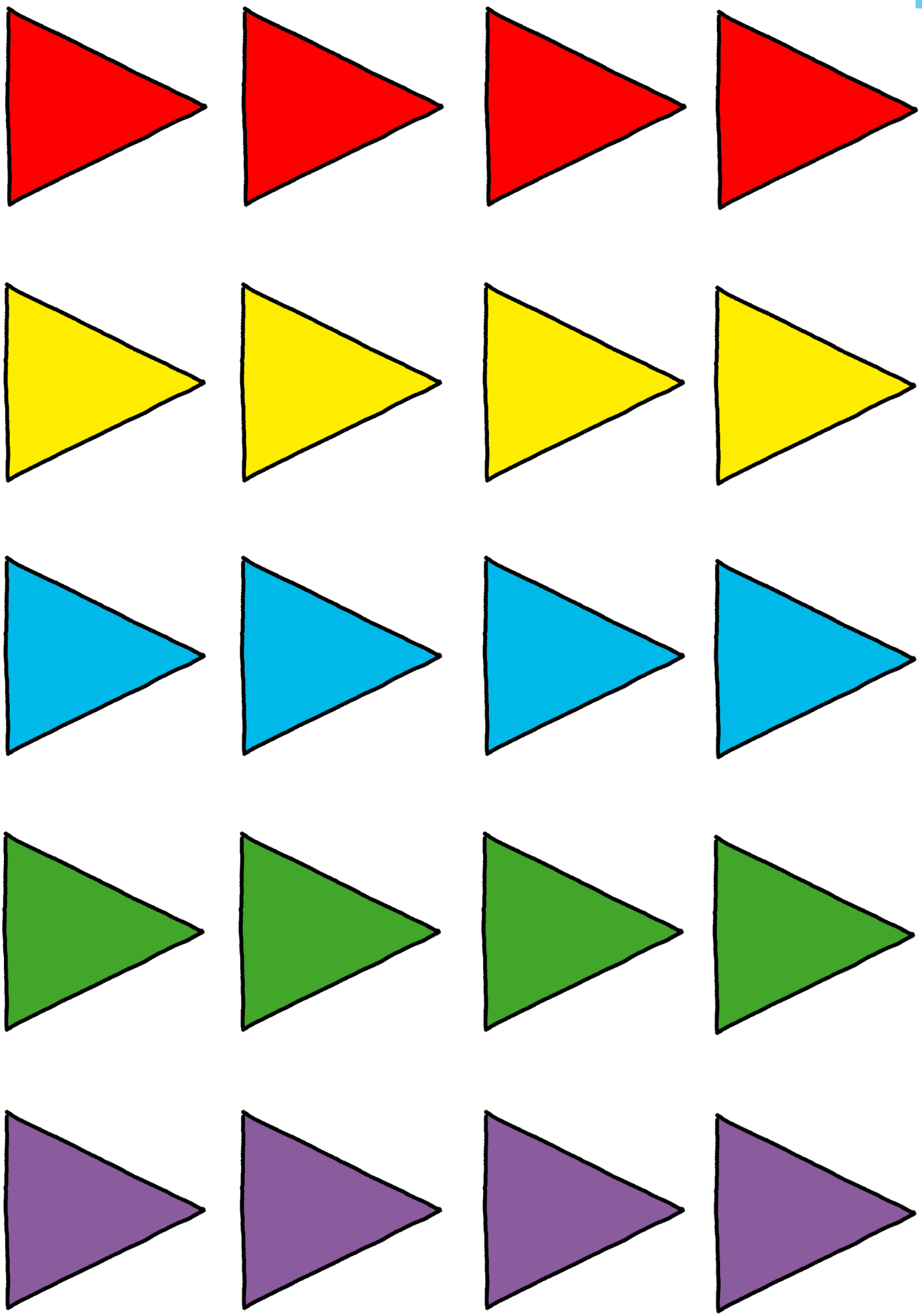

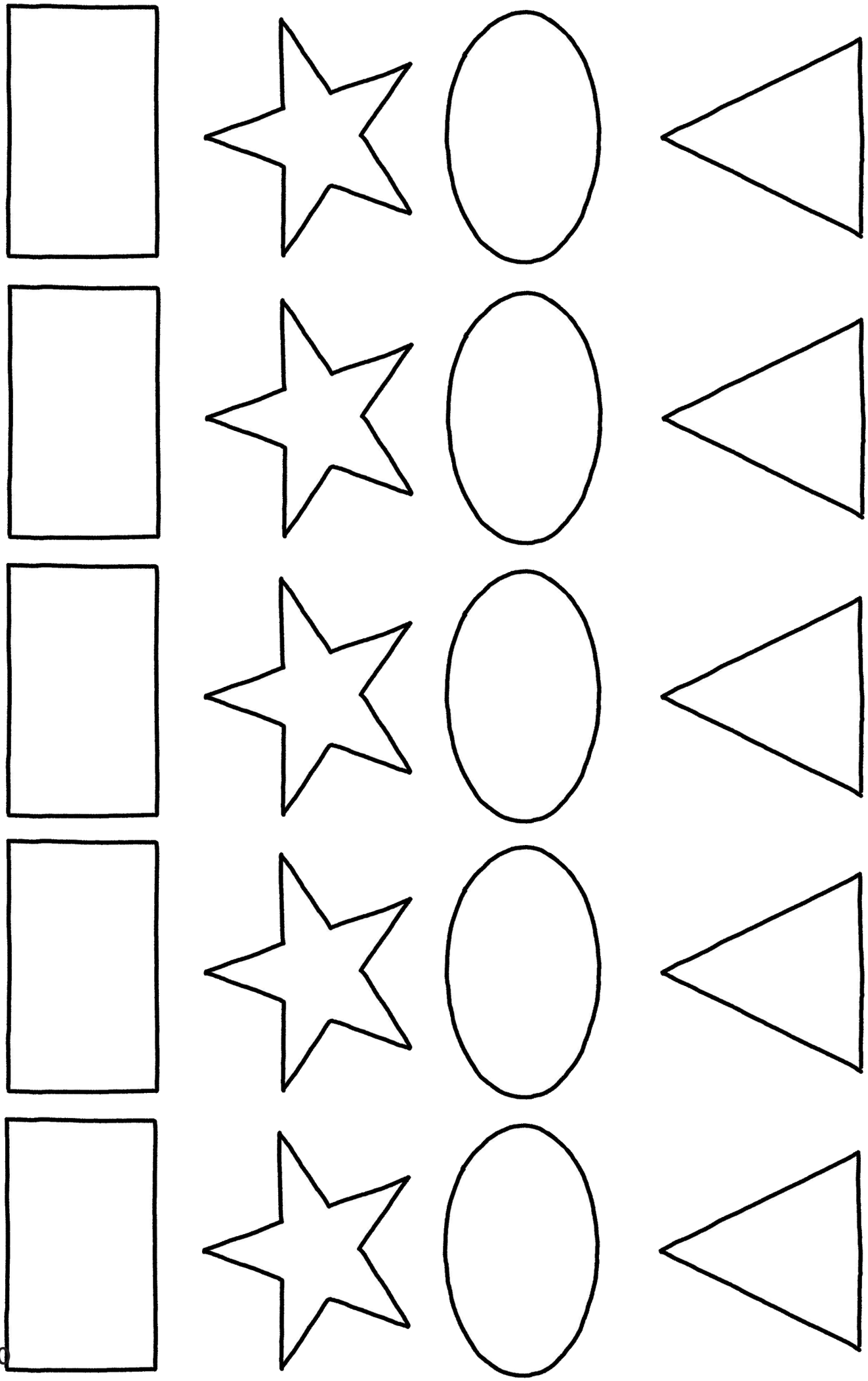

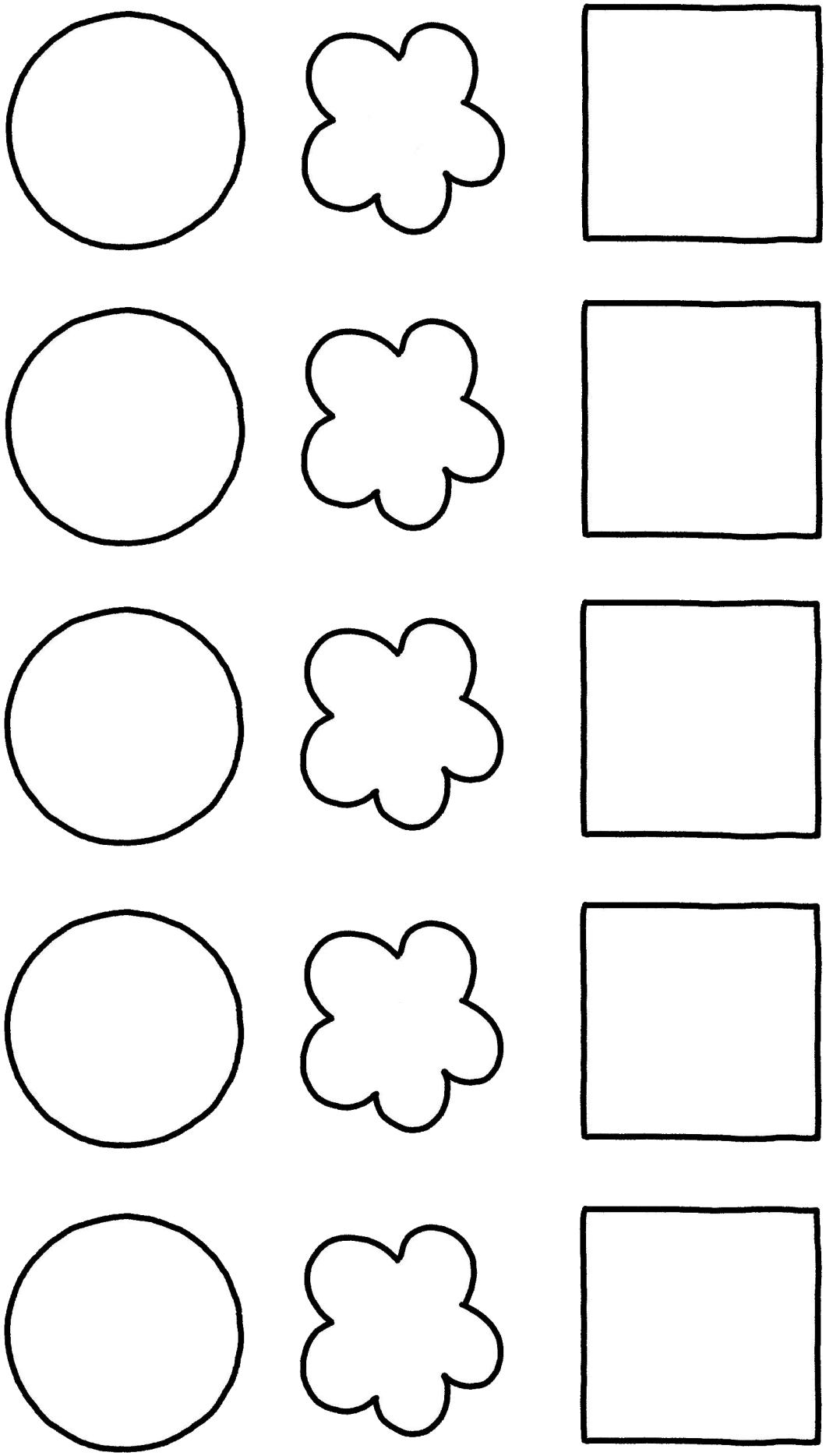

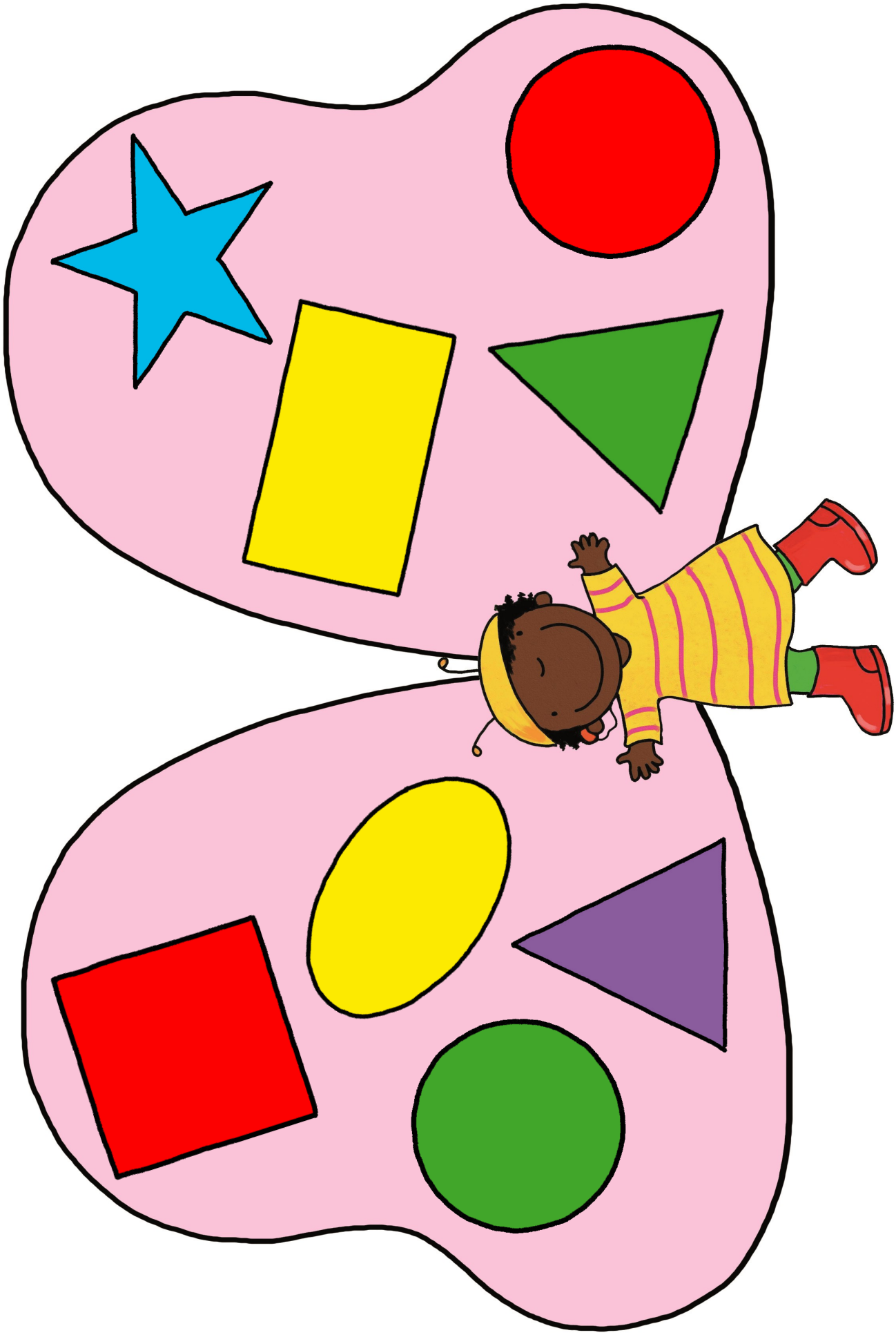

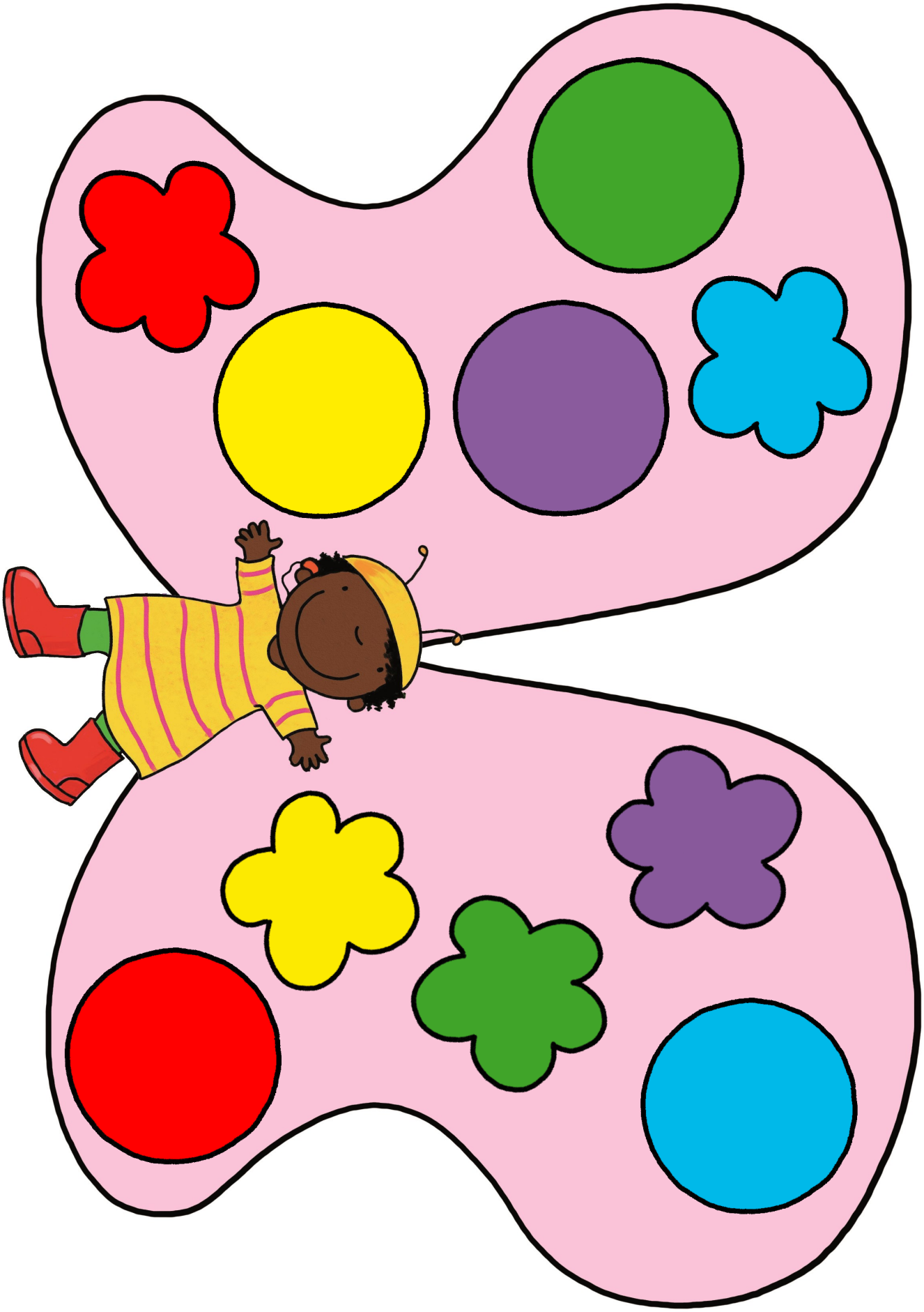

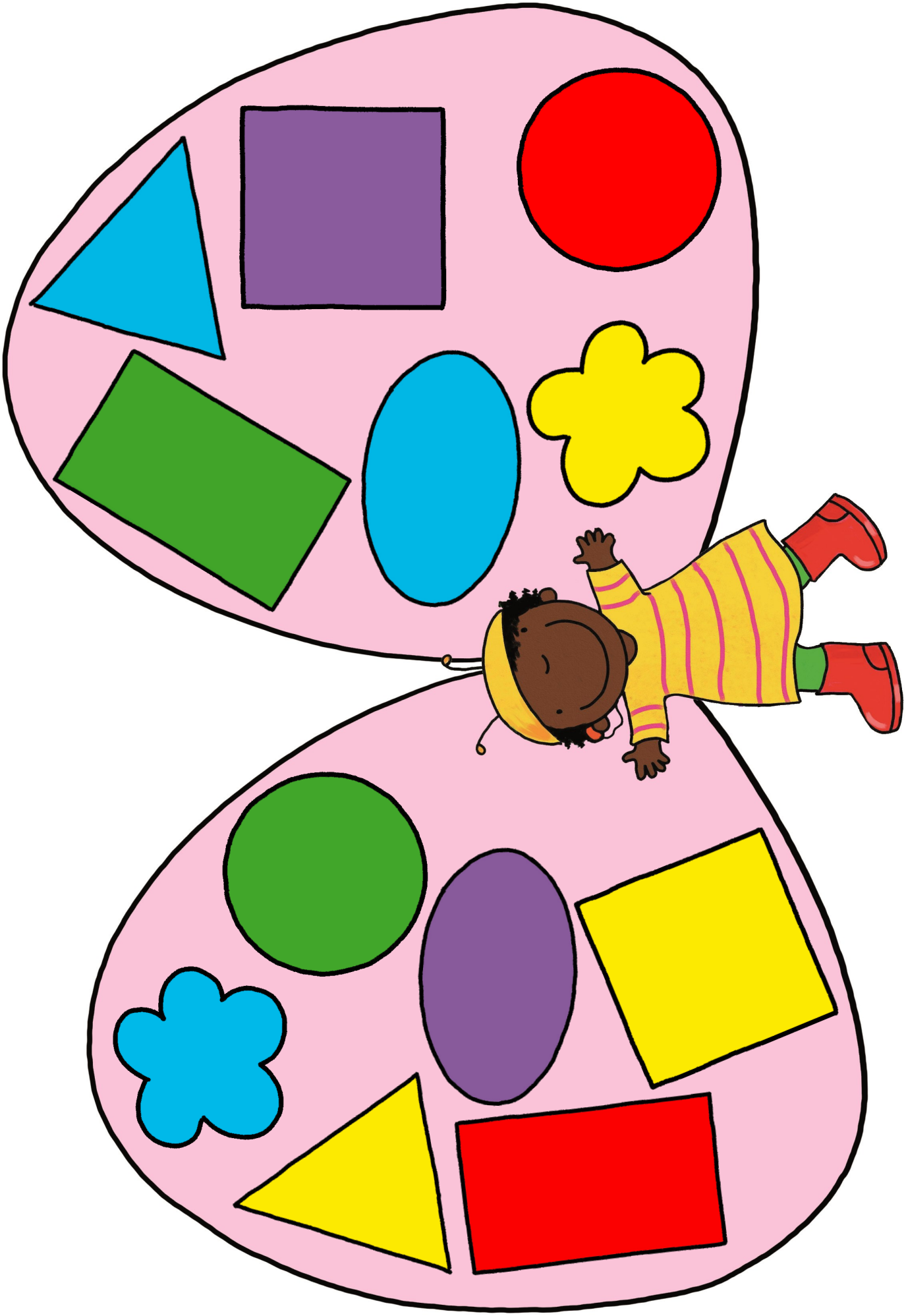

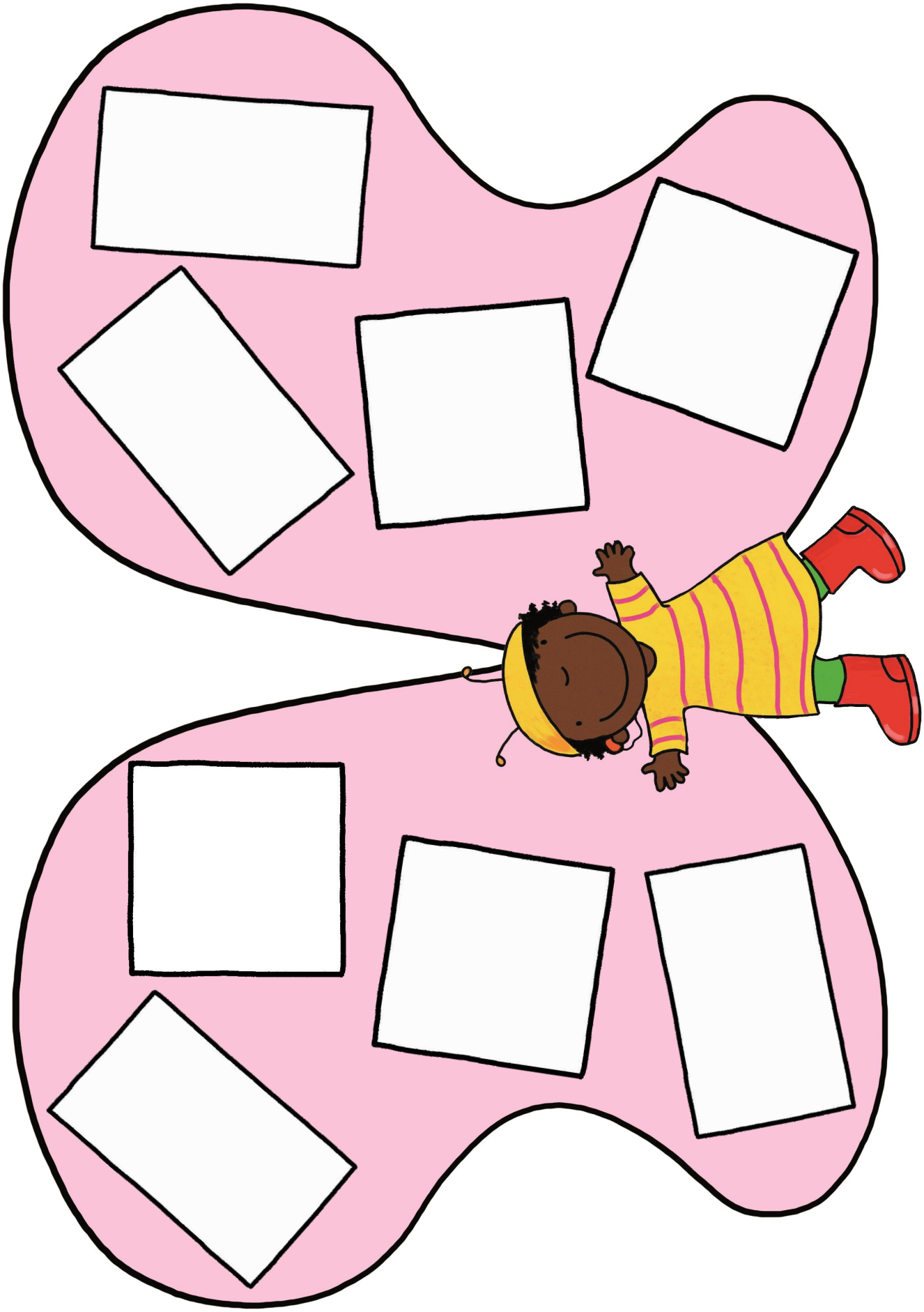

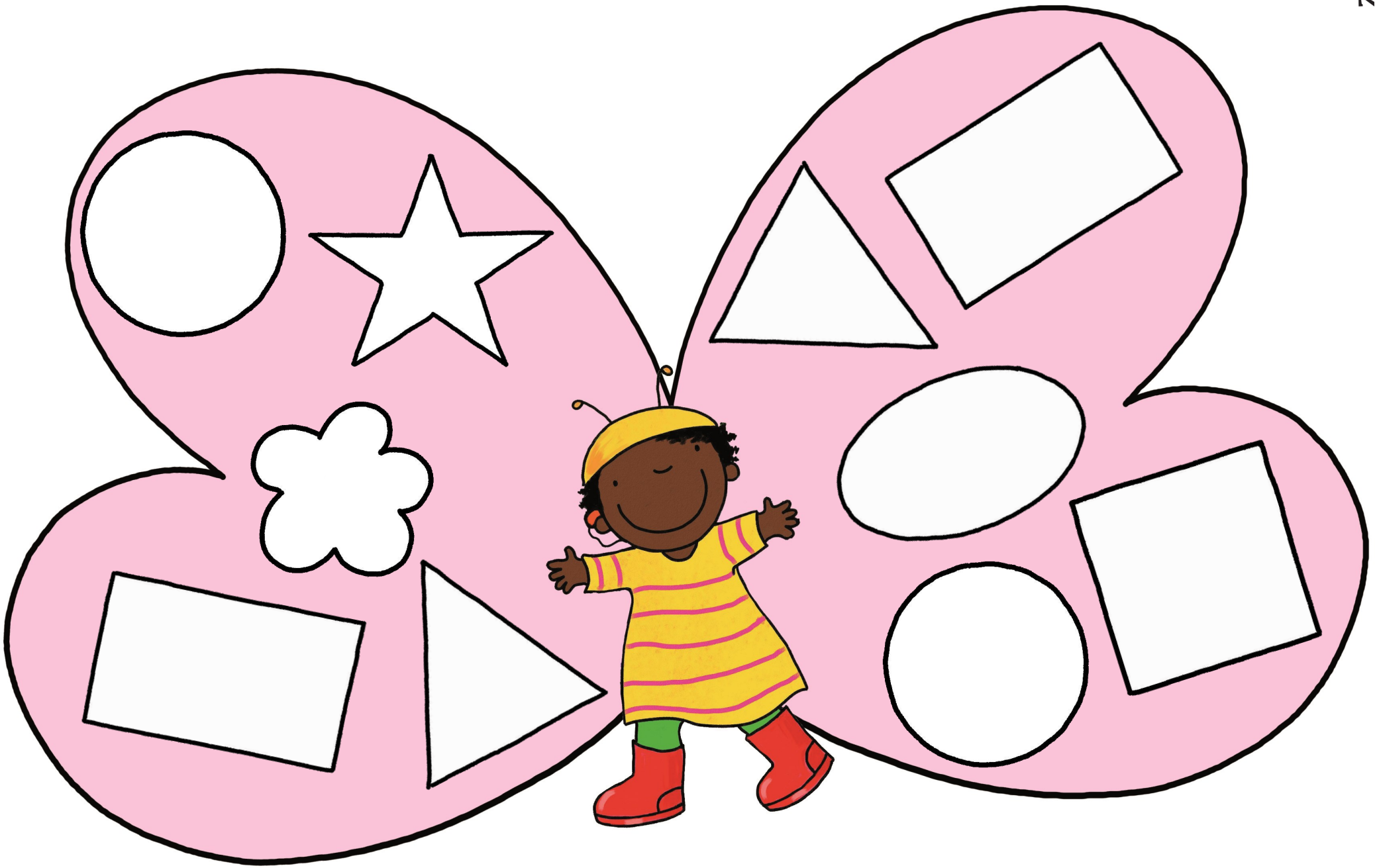

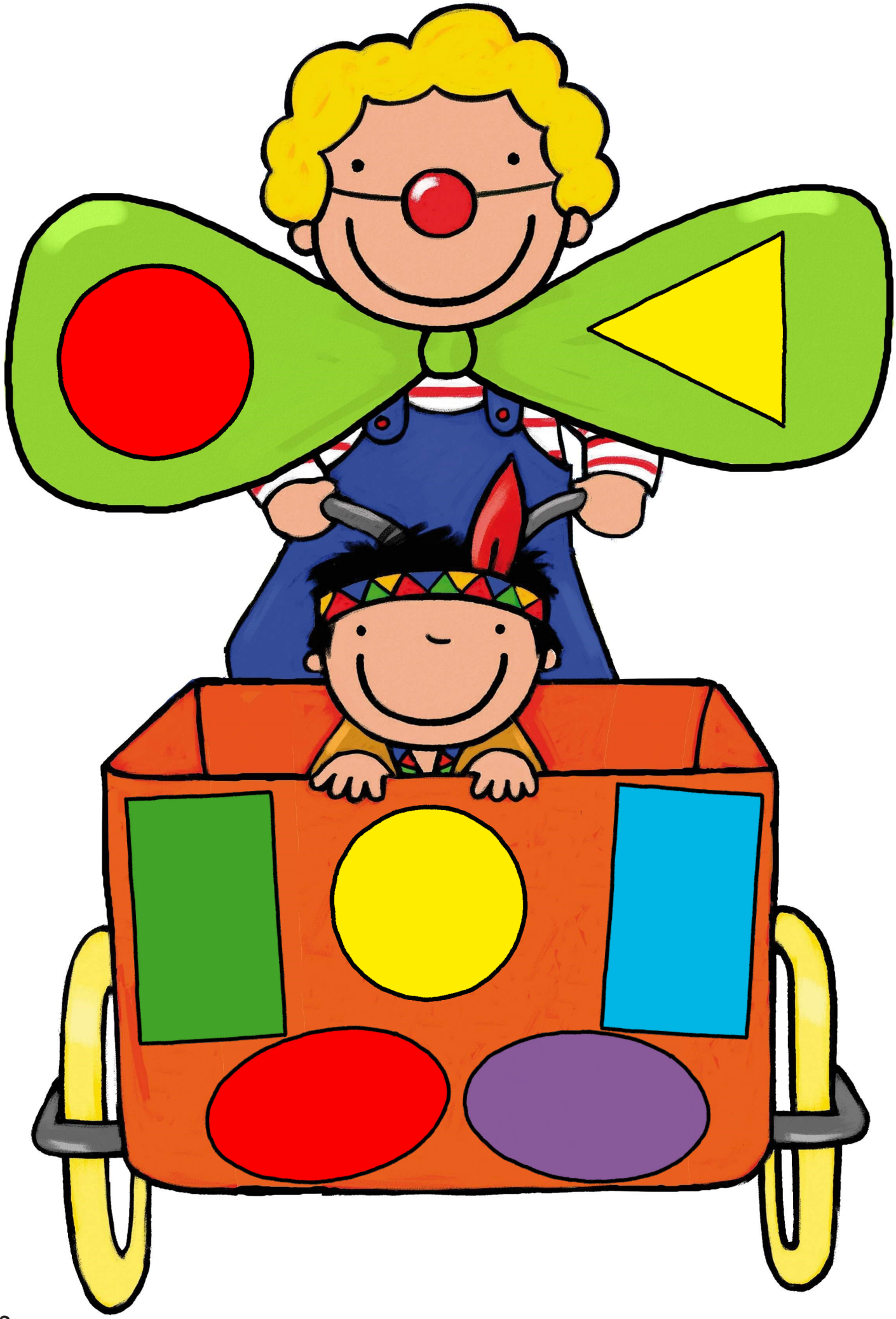

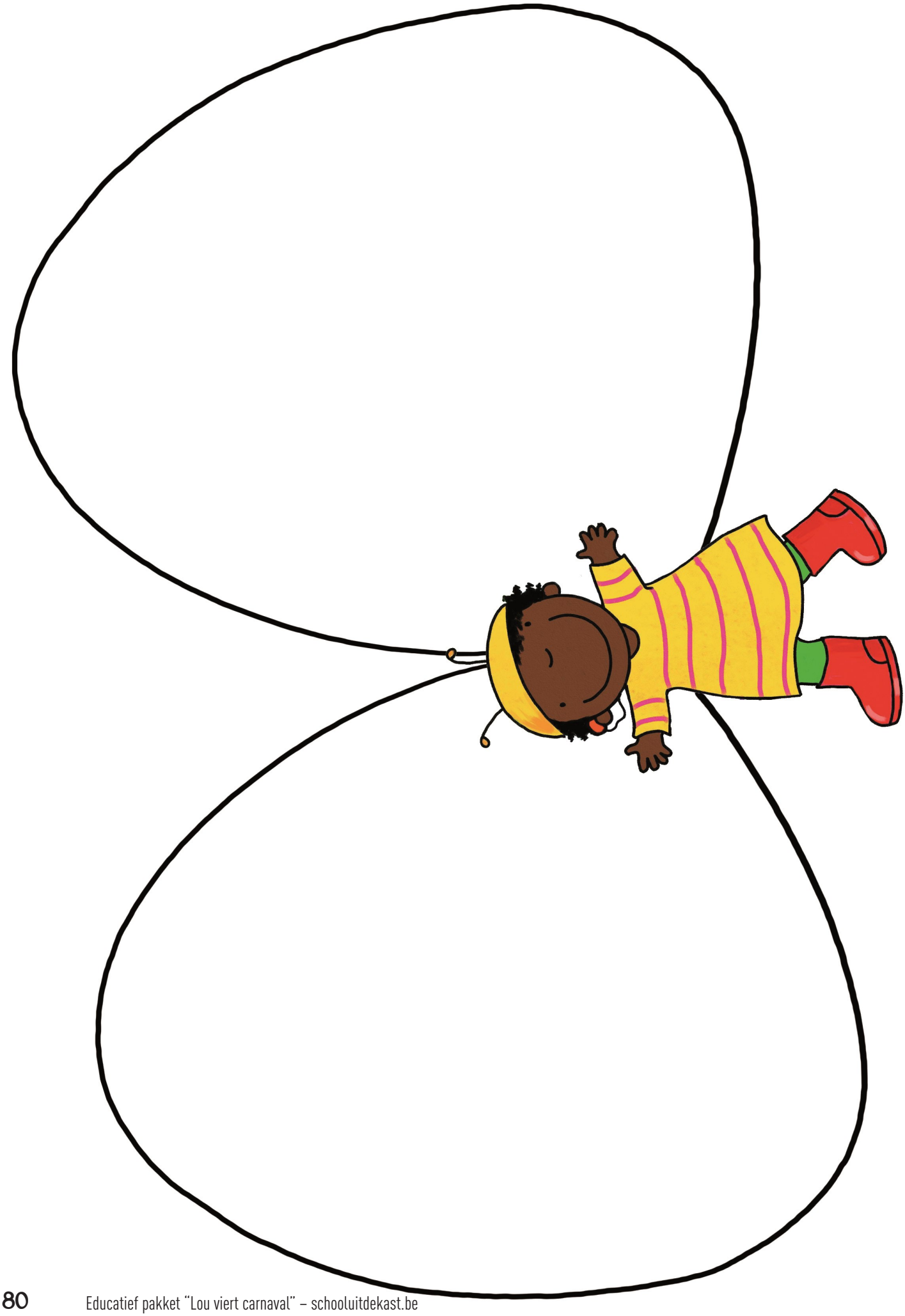

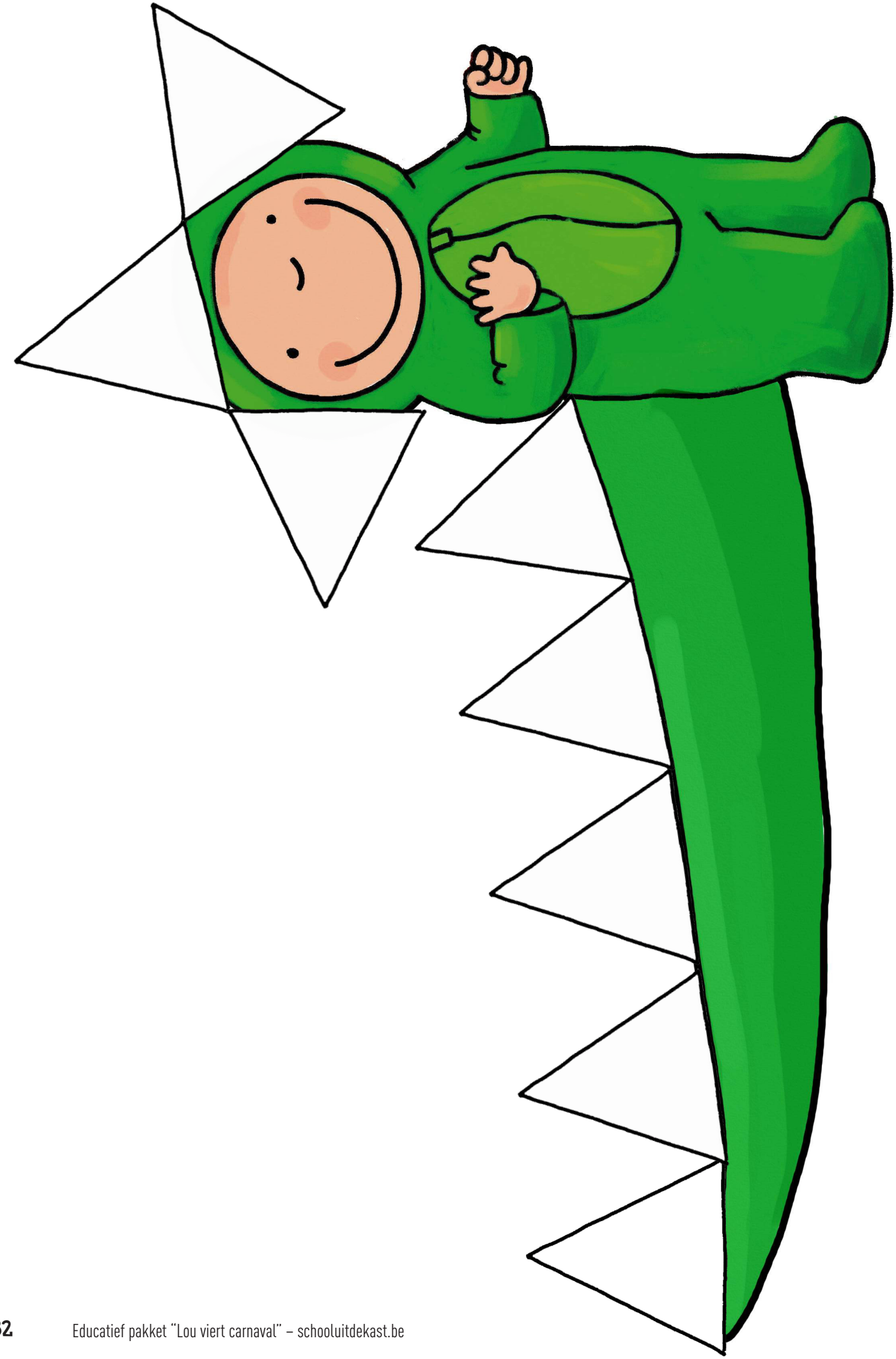

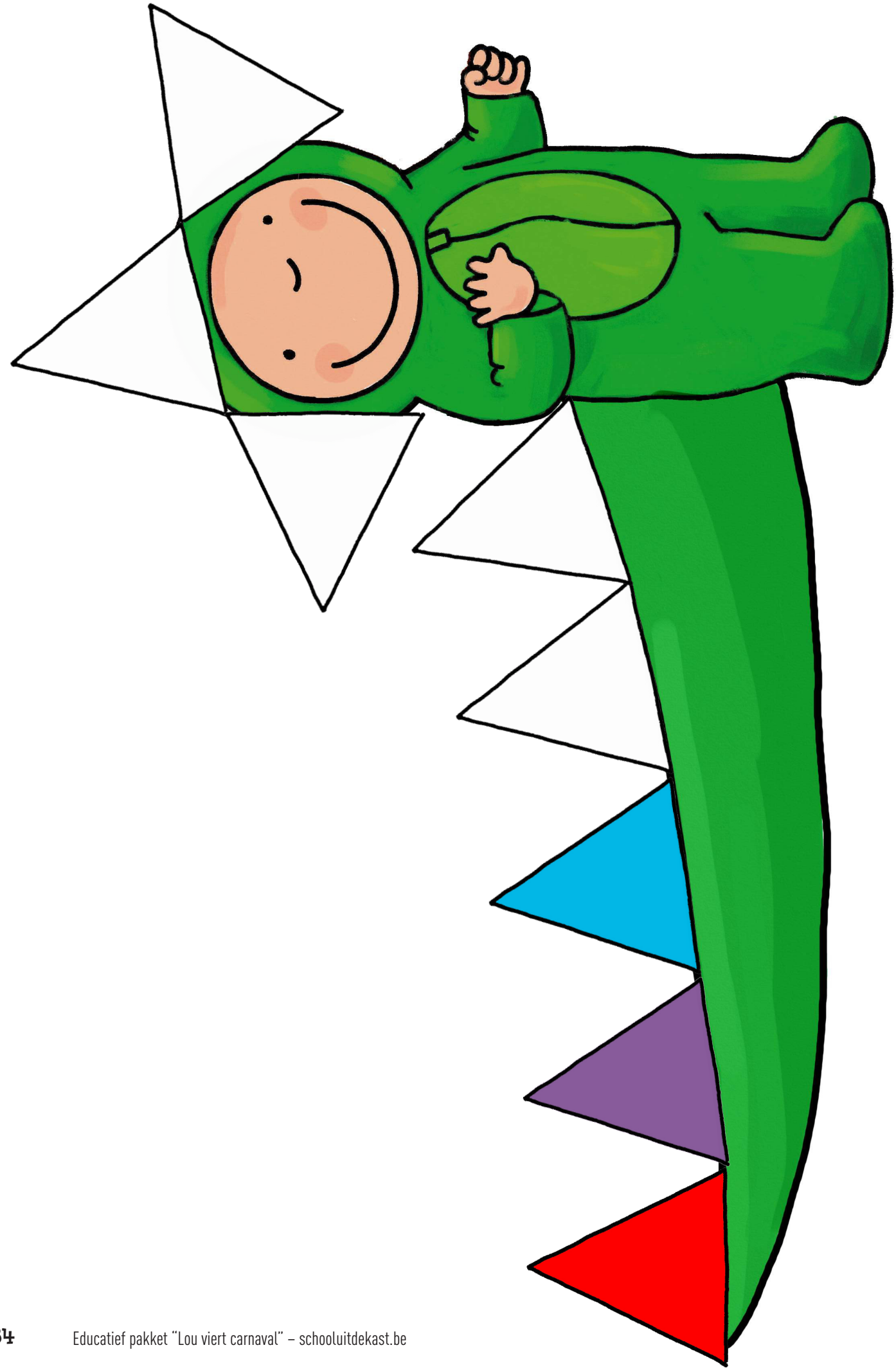

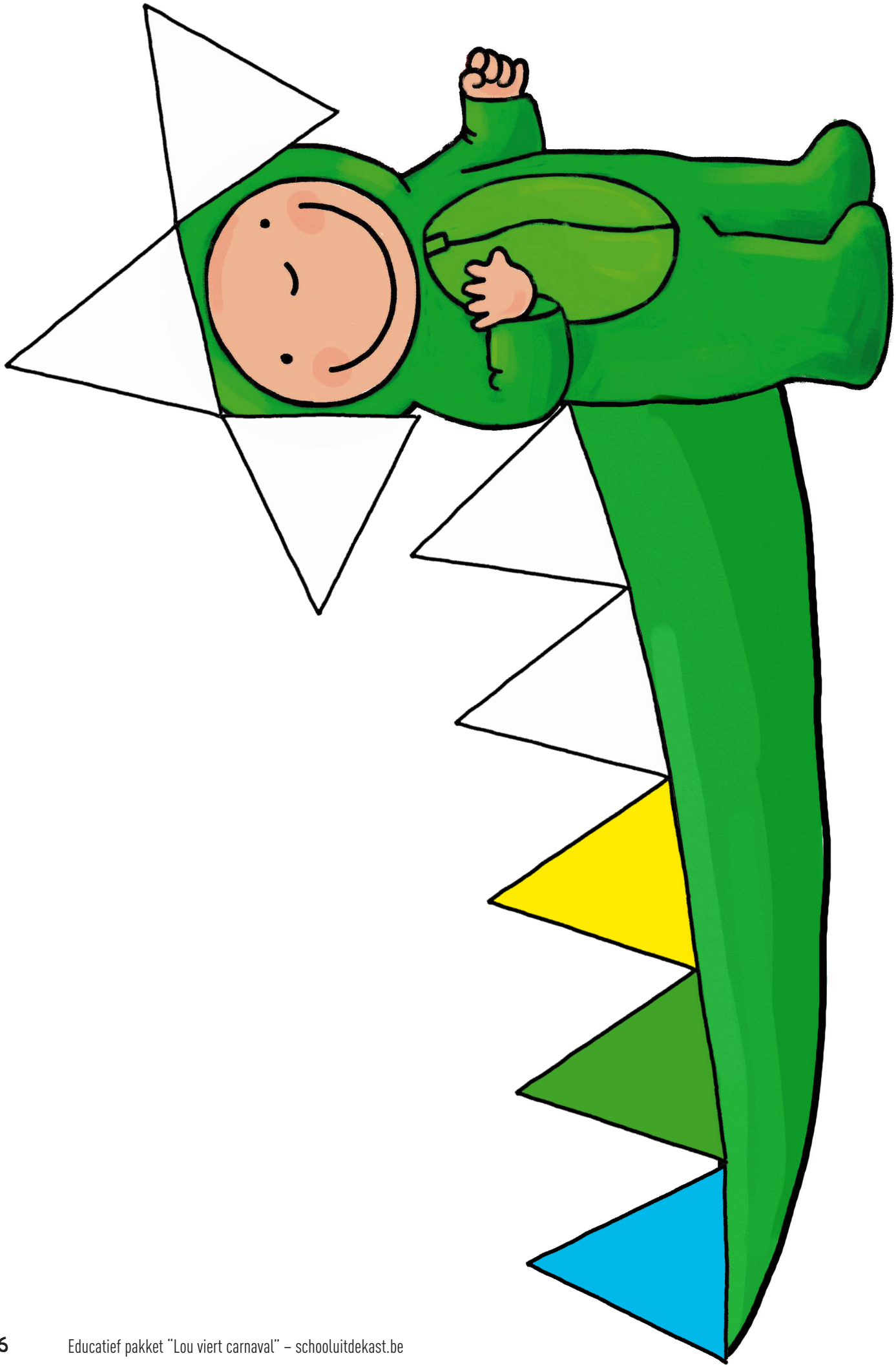

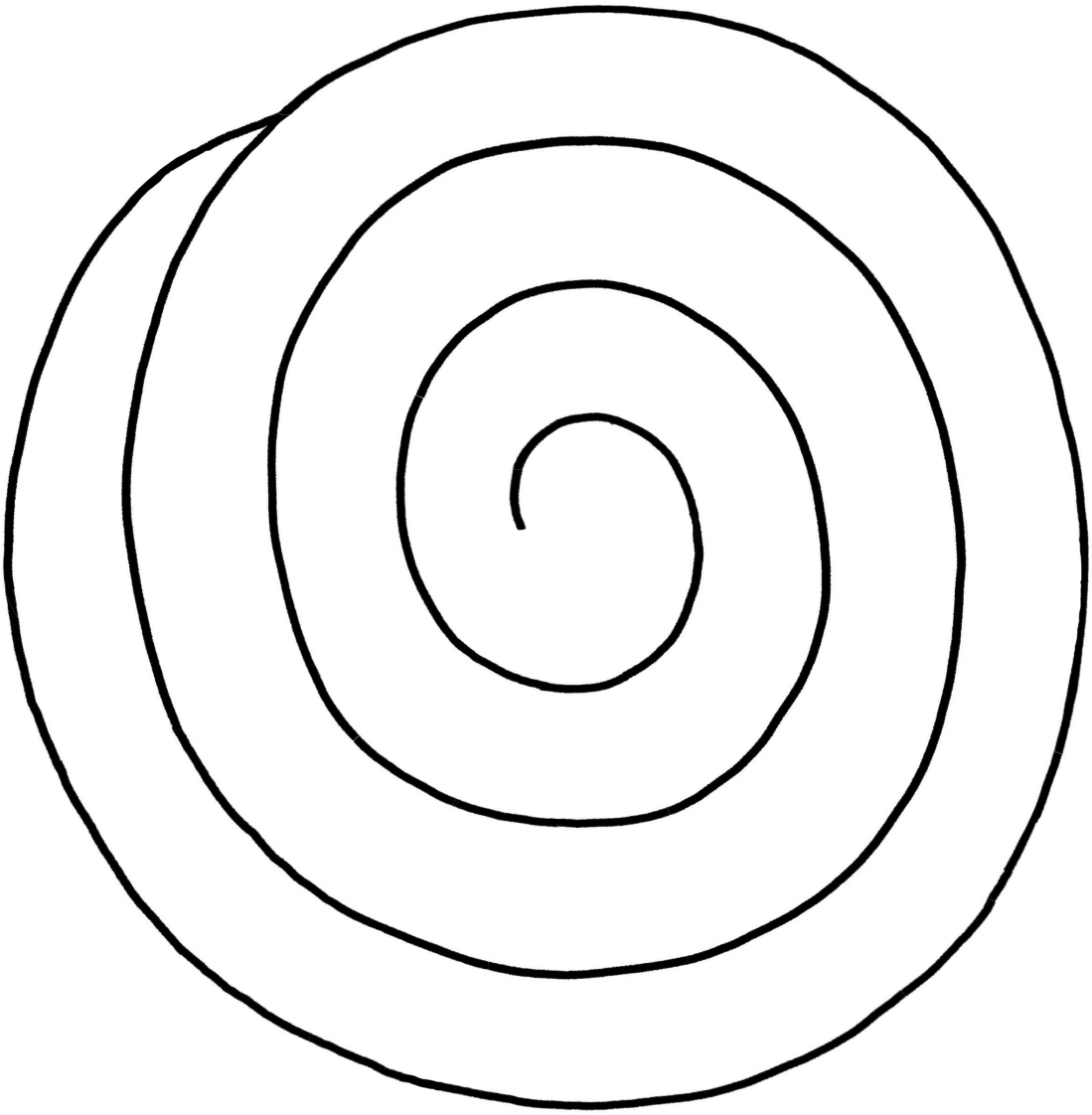

Activiteit 5: Taal zonder woorden

Ontwikkelingsdoelen

Nederlands: 2.3
Mens en maatschappij: 1.5, 1.6, 1.8

Bijlagen

- Bijlage 5.1: Gevoelens Lou
- Bijlage 5.2: Droevig

Inhoud

Verschillende prenten in het boek kunnen aanleiding zijn om het te hebben over lichaamstaal en ruimer gevoelens.

1. Zeg het zonder woorden

Je kan met de kleuters nagaan hoe je zonder woorden onder andere zegt (situaties uit het boek):

- Ik weet het niet.
- Ja.
- Nee.
- Ik lust het niet.
- Ik vind het lekker.
- Stop!

Tip

Je kan bij deze activiteit linken naar communicatie met en van slechthorende en dove kinderen. Het hoorapparaatje van Cyriel is duidelijk zichtbaar op prent 2 (de jongen verkleed als vlinder). Voor ideeën hierrond: zie activiteit 11 'Mogelijkheden en beperkingen' van het educatief pakket bij het boek 'Lou op weg naar school', gratis te downloaden op *schooluitdekast.be*.

2. Ik vind je leuk

Op prent 6 legt de beer een arm rond Lou. Je kan met de kleuters nagaan hoe je kan tonen dat je iemand graag ziet (o.a. een arm rond leggen, een zoen of knuffel geven, een cadeautje, tekening, briefje of kaartje geven, neuzeneuzen, ...

3. Knuffelen

Op de laatste prent (12) vraagt de juf: 'Wie wil graag een knuffel van de grote knuffelbeer?' Je kan hiervan vertrekken voor een filosofisch gesprekje. Enkele richtvragen:

- Wie knuffelt (niet) graag?
- Vind jij het leuk als iemand jou een knuffel geeft?
- Met wie knuffel je (niet) graag?
- Waarom geef je iemand een knuffel?
- Heb je al eens iemand moeten knuffelen terwijl je dat niet wou? (bv. omdat een ouder/leerkracht/... dat vroeg) (Waarom wou je dat niet?)
- Heb je al iemand een zoen moeten geven terwijl je dat niet wou?
- (Waarom wou je dat niet?)
- Als je geen knuffel wil geven, hoe kan je dat dan duidelijk maken/zeggen?

Belangrijk

Kleuters worden regelmatig onder enige druk gezet om iemand te kussen of knuffelen: 'Geef de oma eens een dikke knuffel', 'Kom eens op mijn schoot zitten', ... Dit is vaak met de beste bedoelingen en veel kinderen vinden dit geen probleem. Toch zijn er ook heel wat kleuters die niet graag kussen of knuffelen, al dan niet afhankelijk van situatie en betrokken personen. De vraag kan gesteld worden of kleuters in eender welke situatie onder sociale druk gezet mogen worden om iemand te kussen of te knuffelen. We vinden het immers allen erg belangrijk dat onze kinderen weerbaar zijn en 'nee' kunnen zeggen tegen elke vorm van ongewenst fysiek contact. Ook een kus of een knuffel kan voor een kleuter (net als voor een volwassene) als ongemakkelijk of ronduit ongewenst aanvoelen. Dat een kleuter iemand niet wil knuffelen, wil trouwens niet zeggen dat deze de andere persoon niet graag kan zien.
Dwing daarom alvast in de klas nooit kinderen om te knuffelen of te zoenen. Ook als je in deze activiteit bijvoorbeeld op allerlei manieren knuffelt (leuk voor de meesten!), geef dan kinderen duidelijk de kans om hier niet aan mee te doen.
Geboeid door dit onderwerp? Dan is het Vlaggensysteem van Sensoa misschien wel iets voor jou: *www.seksuelevorming.be/materiaal/vlaggensysteem*

4. Fijn spelen

Op prenten 4 en 9 staat een gelijkaardige spelsituatie. Een kind trekt aan de staart van een ander kind. Op prent 4 lijken beide kinderen dit leuk te vinden, op prent 9 niet. Je kan de kleuters dit verschil laten ontdekken en hierop doorgaan: waarom zou de ene dit leuk vinden en de andere niet? Je kan het eventueel hebben over afspraken maken voor een spel en/of iemand op een fijne manier duidelijk maken dat je iets niet graag hebt.

5. Uitlachen is niet fijn

Vertrek van een prent van bijlage 5.2: vraag waarom Cyriel of Lou verdrietig (zouden) zijn. Waarom Lou droevig is, weten ze misschien al uit het verhaal (voelt zich alleen zonder Anissa). Waarom Cyriel droevig is, weten we niet. Een mogelijkheid hierbij is dat Cyriel wordt uitgelachen door een ander kind (bv. 'omdat jongens zich niet als vlinder verkleden – zie activiteit 2). Dit kan aanleiding zijn om het te hebben over (uit)lachen.

6. Gebarentaal bij de indianen

Indiaanse stammen spraken vroeger erg verschillende talen. Om onderling te communiceren gebruikten ze gebarentaal. Voor wat ideeën hierrond, zie activiteit 11 :Indianen – Native Americans.

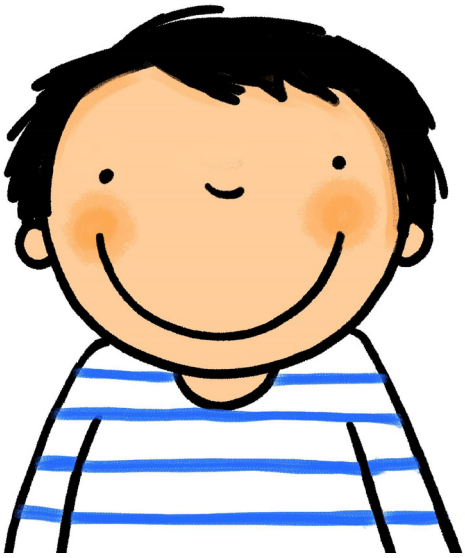

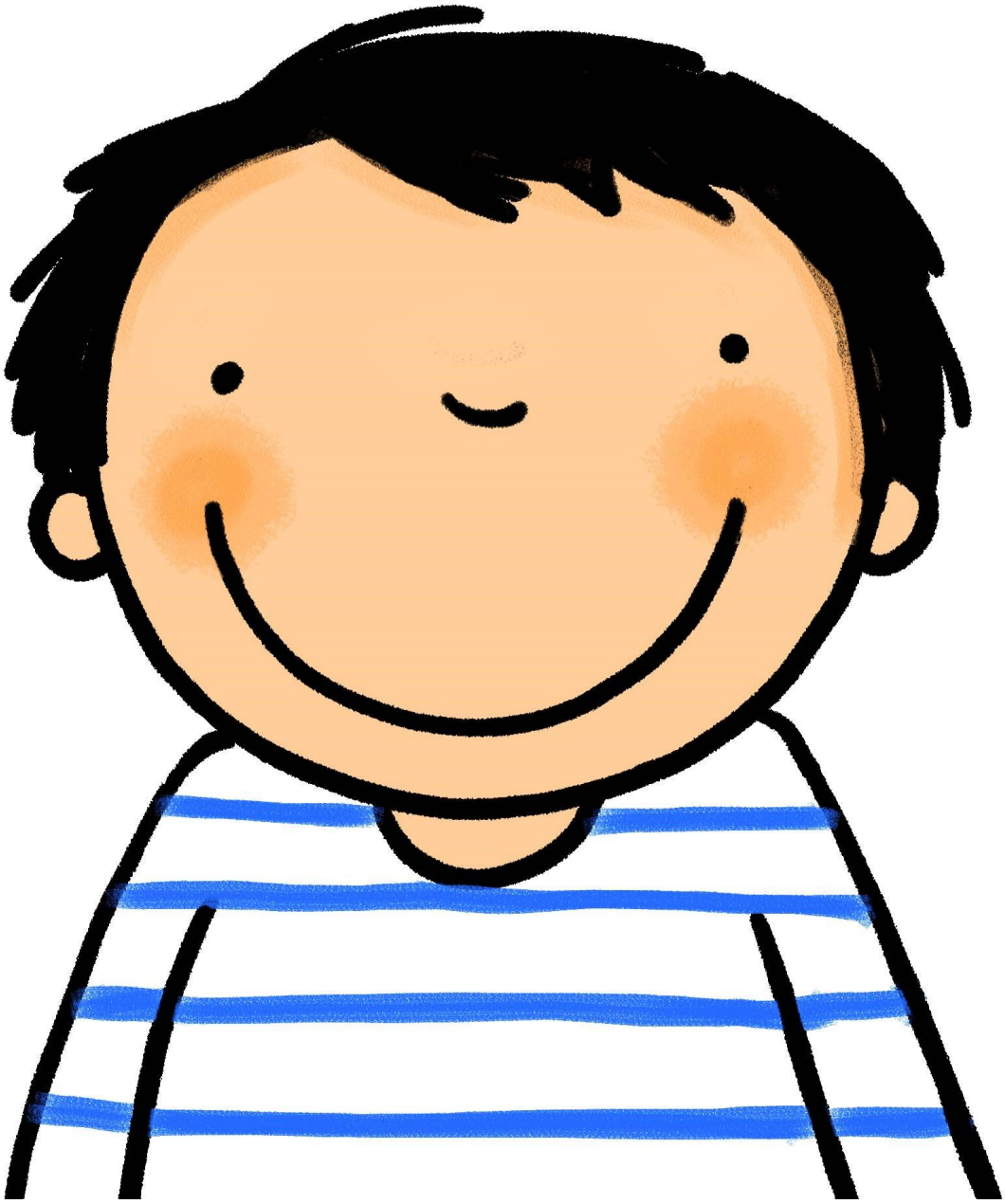

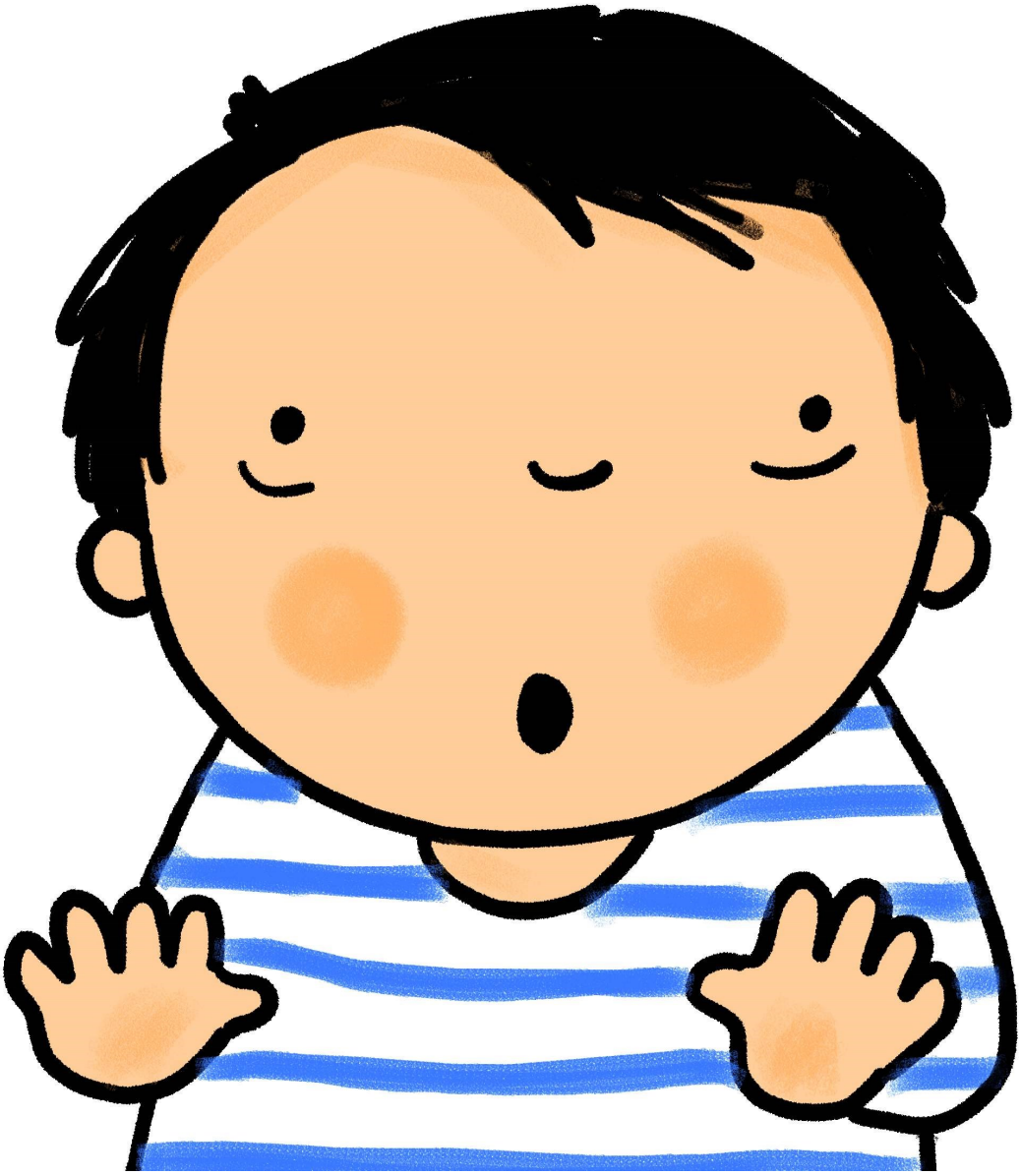

Activiteit 6: Op zoek!

Ontwikkelingsdoelen

Nederlands: 1.4, 2.5
Wiskundige initiatie: 3.1

Bijlagen

- Bijlage 6.1: Uitsnijdingen uit het boek (eenvoudig)
- Bijlage 6.2: Uitsnijdingen uit het boek (moeilijker)
- Bijlage 6.3: Uitsnijdingen uit het boek (moeilijk)
- Bijlage 6.4: Uitsnijdingen uit het boek (thematisch: ballonnen en patronen)
- Bijlage 6.5: De kop van de beer

Inhoud

1. Van wie zijn die voeten?

Op prent 11 zien we onder de deur van de wc de poten van de beer (de juf). Op prent 12 zien we andere voeten achter de deur: de meester? Dit kan je vertrekpunt zijn om met de kleuters hetzelfde te doen: hang een doek in de klas en zet er een kleuter achter, zodat enkel diens voeten zichtbaar zijn. Wie staat er achter het scherm? Indien je 'gekke' schoenen of dierenpoten (bv. pantoffels) hebt, kan je een extra leuk elementje aan deze activiteit toevoegen.

2. Waar is de beer?

Op elke prent van het boek is een beer te zien. De beren zijn zo geplaatst dat je volop kans hebt om allerlei begrippen te oefenen: voor, achter, naast, op, onder, ver weg, kortbij, ... Laat de kinderen beschrijven waar de beer staat.

Je kan deze opdracht ook in de klas met een knuffelbeer doen. Je kan de beer verstoppen en de kinderen laten zoeken. Omgekeerd kan je ook aanwijzingen geven van waar je de beer verstopte, met begrippen (achter de blauwe kast) of eerder in raadselvorm (in een hoek waar je centen moet betalen) bijvoorbeeld. Je kan het extra moeilijk maken door te werken met verschillende beren, waarvan de kinderen er bv. één met specifieke eigenschappen moeten vinden (bv.: We zoeken een witte beer zonder staart.) Voor meer inspiratie, zie ook activiteit 7 'Verstopt' van het educatief pakket bij het boek 'Lou op weg naar school'.

3. Bewegingsspelen

- De beer is de tikker.
- Verstoppertje: De beer zoekt de kinderen.
- Omgekeerd verstoppertje: De beer verstopt zich. Elk kind dat de beer vindt, verstopt zich bij de beer. Zo door tot er niemand meer over is. Voorwaarde: voldoende grote verstopplaatsen voorzien.
- Verstoppertje, variant: Verschillende beren zoeken zoveel mogelijk voedsel (de andere kinderen). Wie heeft aan het eind het meeste voedsel (kinderen) in zijn hol (een mat bv.)?
- Verstoppertje, variant: Eén of meerdere beren zoeken de verstopte kinderen. Wie gevonden wordt, geeft een hand aan de beer en zoekt mee naar andere kinderen. Op die manier lopen na een tijdje één of meerdere 'slangen' van kinderen te zoeken.

4. Wie is de beer?

Je kan de berenkop (bijlage 6.2) plaatsen op verschillende personages van het boek, maar even goed op foto's van de kinderen of mensen die ze kennen. Wie zit er onder de berenkop? Waarom denken ze dat?

Tip

Je kan bij deze activiteit spelen met gender. Denken de kinderen bij bepaalde kledij (bv. een broek of een rok) meteen dat het gaat om een jongen of een meisje? Waarom? Stel hun m/v-denken in vraag!

5. Uitsnijdingen zoeken

In bijlage 6.1 vind je allerlei uitsnijdingen waarnaar de kinderen op zoek kunnen. Enkele mogelijke opdrachten:

- Je kleeft de uitsnijdingen op wasknijpers, die de kleuters op kopies van het boek (eventueel verkleind, in zwart/wit) moeten vastzetten.
- Je biedt (een deel van) de uitsnijdingen aan als bundeltje. De kinderen kleven een post-it met hun naam op de uitsnijdingen die ze vonden. Misschien moeten ze tijdens hun zoektocht door een wc-rolletje of een bijzondere bril kijken? De prenten kunnen verspreid in de klas of een ruimere omgeving hangen.
- Je kleeft elke uitsnijding die je wil gebruiken op een strook papier. De kleuters stoppen elke strook op de juiste plek in het boek.

Z

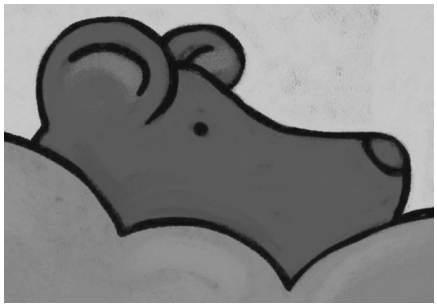

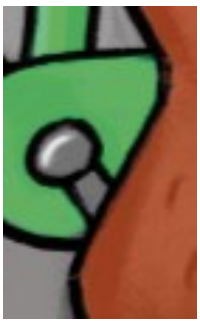

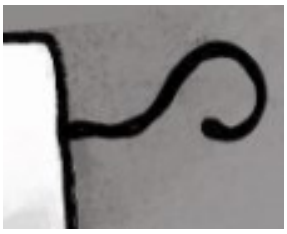

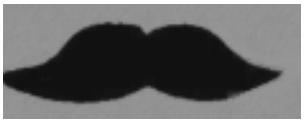

9

VELO

BIKE

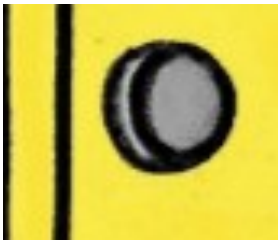

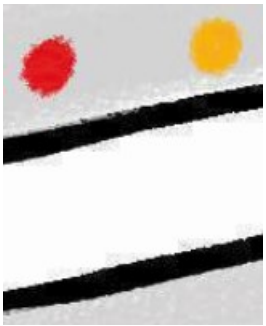

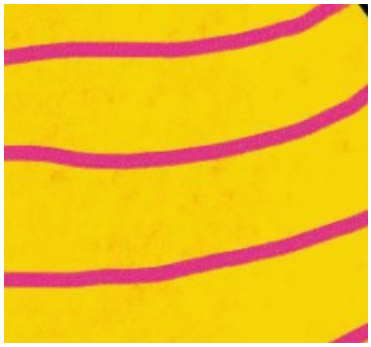

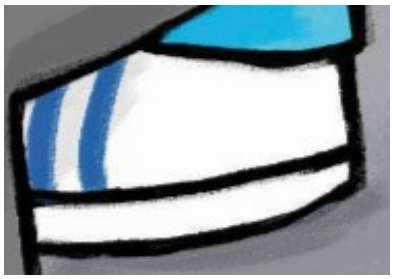

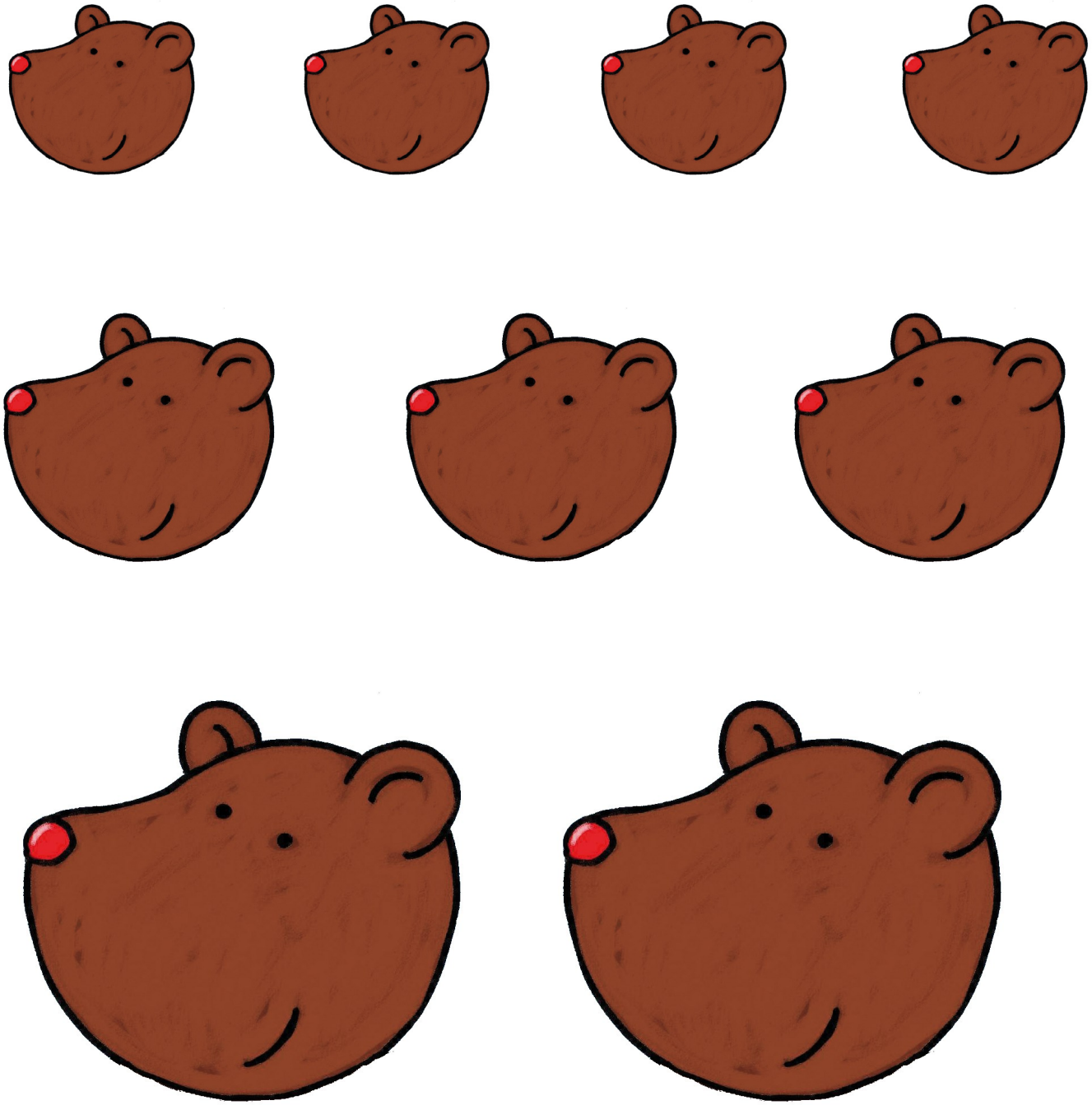

Activiteit 7: Van woorden tot muziek

Ontwikkelingsdoelen

Nederlands: 2.13, 5.5
Muzische vorming: 2.5, 6.2
Lichamelijke opvoeding: 1.6

Bijlagen

geen

Inhoud

Bij carnaval hoort muziek. Naast het aanbrengen van klassieke carnavalsliedjes of –rijmpjes, kan je ook met volgende opdrachten aan de slag:

1. Van woorden tot muziek

Vertrekkende van woorden uit het verhaal kan je een muziekstuk maken. Print vooraf enkele woorden (en/of afbeeldingen ervan) uit het verhaal van 1, 2 en/of 3 lettergrepen af. Zorg ook voor afbeeldingen van een muzieknoot. Leg eventueel enkele muziekinstrumenten klaar.

- Je klapt met de kinderen een woord van 1, 2 en/of 3 lettergrepen.
- Laat een kleuter bij het woord evenveel muzieknoten leggen als er stukjes (lettergrepen) zijn.
- Maak 'muziek' van het woord door niet enkel te klappen, maar verschillende kinderen een muziekinstrument te geven (waarop ze bv. het aantal stukjes slaan). Variant: Zorg niet voor muziekinstrumenten, maar vraag de kinderen met welk materiaal in de klas ze muziek kunnen maken. Ga samen met hen op zoek. De mogelijkheden zijn eindeloos.
- Herhaal de stappen met een tweede woord.
- Nu met beide woorden na elkaar.
- Enzovoort: je legt almaar meer woorden na elkaar. Het muziekstuk wordt steeds langer.
- Variaties: sneller, trager, luider, stiller, woorden van volgorde wisselen, ...

2. Instrumenten uit kosteloos materiaal

De muziekinstrumenten zijn verdwenen! We moeten zelf nieuwe maken. Welke instrumenten kunnen we allemaal maken met het materiaal in de klas?

Misschien trekken we wel in een stoet langs de andere klassen terwijl

we een ritme spelen op onze zelfgemaakte instrumenten?

- Bewegen op muziek
- Hoe stiller de muziek, hoe trager we bewegen. Hoe luider de muziek, hoe sneller we bewegen. Als de muziek stopt, blijven we staan.
- Reactie-inhibitie: we mogen alleen bewegen als er én muziek is én het licht op groen staat. Dat bewegen kan volgens de personages van het boek zijn: als een vlinder, als een draak, als een spook, vliegend als een heks op een bezem, ...

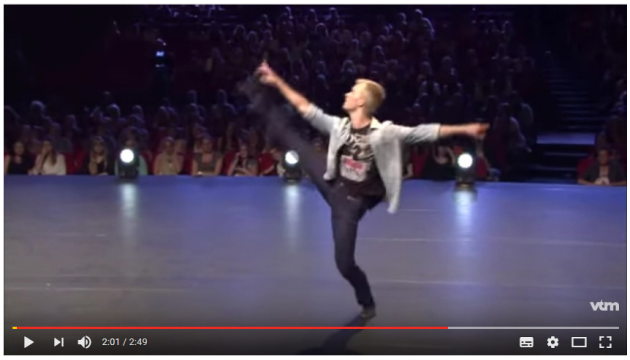

- Vrij bewegen op verschillende soorten muziek. Je kan hierbij eens extra prikkelen door een 'atypische' combinatie dans-muziek te tonen, bv. met dit filmpje: *www.youtube.com/watch?v=B4L1ntz0iKY* (zoektermen: 'De Deense Johan gaat met een golden ticket aan de haal').
- Marcheren op muziek
- Gebaren verzinnen bij de tekst van een liedje
- ...

Activiteit 8: Staarten en vleugels

Ontwikkelingsdoelen

Wiskundige initiatie: 2.2
Wetenschap en techniek: 1.2, 1.4, 2.4, 2.7
Muzische vorming: 1.4, 1.5, 6.5

Bijlagen

- Bijlage 8.1: Zonder staart, zonder vleugels

Inhoud

1. Staarten en vleugels in alle maten en vormen

Vertrekkende van enkele verklede kinderen in het verhaal (vlinder, draak, bij, poes, ...) kan je het met de kinderen hebben over staarten en vleugels. Een mogelijkheid is dat je enkele afbeeldingen van dieren afdrukt en vleugels en/of staart van deze dieren knipt. Je biedt dan enkele dierenlichamen, staarten en vleugels door elkaar aan. Wat hoort bij elkaar? Welk dier is het? Waarvoor gebruiken deze dieren hun staart of vleugels? Je kan het eventueel hebben over bijzondere staarten of vleugels, zoals bv. de hagedis die zijn staart kan afwerpen en een nieuwe kan laten groeien.

2. Staarten en vleugels maken

In bijlage 8.1 vind je de lichamen van het kind verkleed als vlinder en het kind verkleed als draak, maar respectievelijk zonder vleugels en staart. Aan de kinderen om zelf nieuwe vleugels te maken. Dat kan in allerlei materialen zijn. Laat de kinderen ook zelf op zoek gaan naar een manier om de vleugels en/of staart vast te maken aan het lichaam (technisch denkproces!).

Variant: vleugels of staarten maken voor onszelf! Ook hier komt heel wat techniek aan te pas: hoe bevestigen ze de vleugels en/of de staart aan zichzelf?

Variant: de kinderen tekenen grote vleugels of een staart met krijt op de grond. Voor een foto gaan ze erbij/ertussen liggen, zodat het lijkt of de staart of de vleugels aan hen vasthangen.

3. Sorteren

Sorteeroefeningen met uitsnijdingen uit het boek of foto's:

- Heeft geen vleugels/heeft wel vleugels
- Heeft geen staart/heeft wel een staart
- Heeft een staart, maar geen vleugels
- Heeft vleugels, maar geen staart
- Kan vliegen/kan niet vliegen
- ...

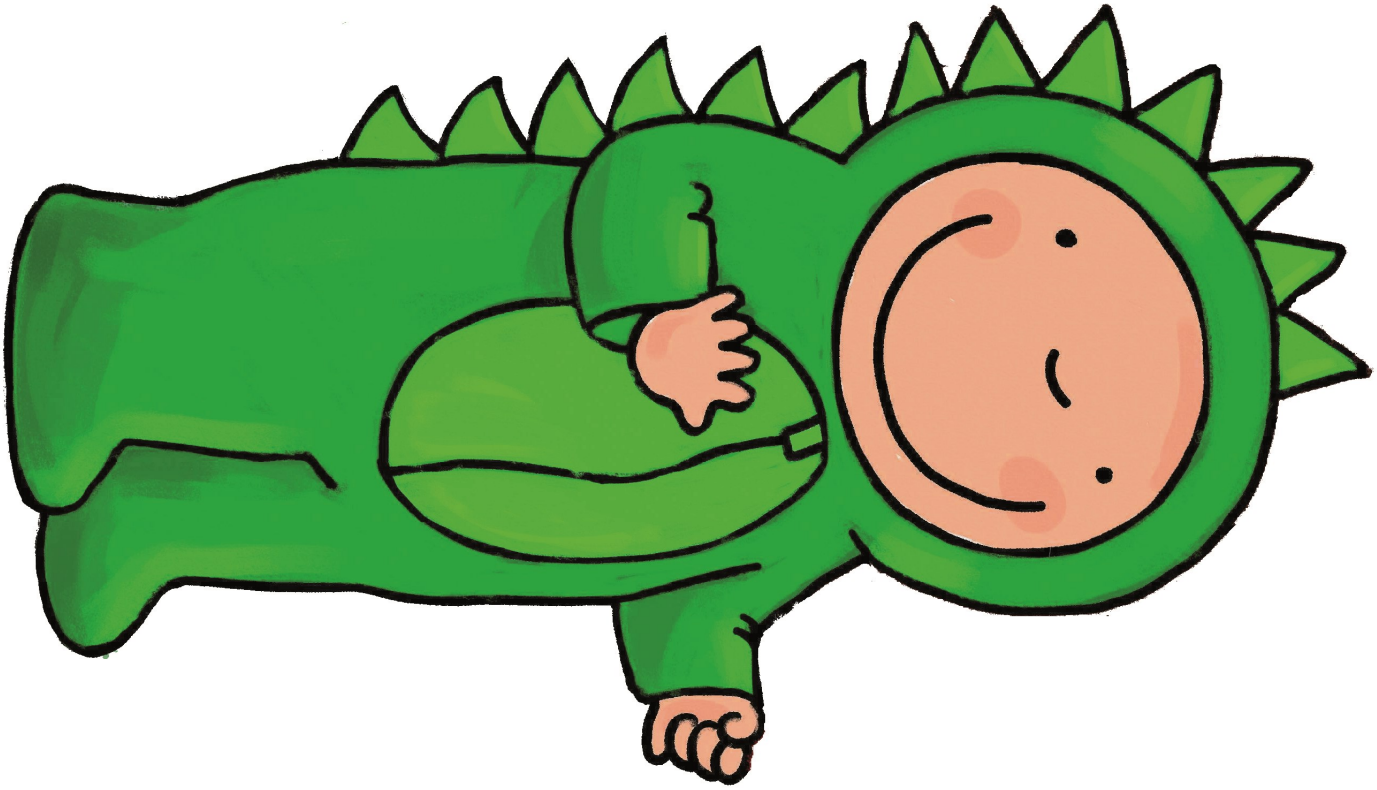

Activiteit 9: Een knotsgekke stoet

Ontwikkelingsdoelen

Wetenschap en techniek:2.4, 2.5, 2.8
Muzische vorming: 1.2, 1.4
Lichamelijke opvoeding: 1.2, 1.6, 1.32

Bijlagen

- Bijlage 9.1: De bakfiets

Inhoud

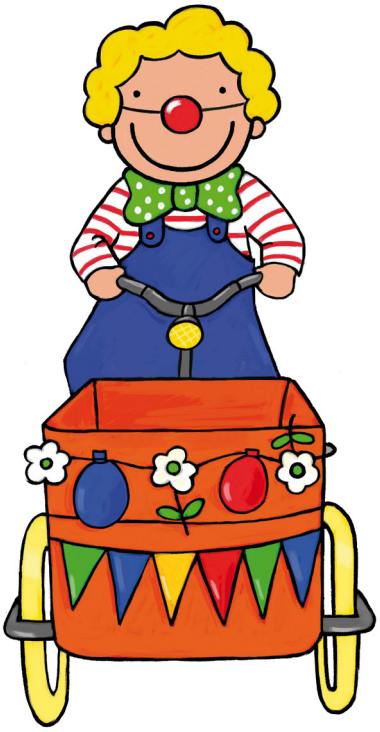

1. Een praalwagen maken

In het boek is de bakfiets van meester Kurt de (basis van de) praalwagen. In het ideale geval heb je ook in de klas een bakfiets waarvan jullie een praalwagen kunnen maken. Dit kan natuurlijk ook op basis van ander rollend materiaal. Biedt veel verschillend kosteloos materiaal aan waarmee de kinderen aan de slag kunnen om de praalwagen te maken/versieren. Laat niet alleen de creatieve, maar ook de technische kant zoveel mogelijk aan de kinderen over. Bijvoorbeeld wat betreft het bevestigen van allerlei materialen aan de praalwagen, kunnen ze, mits voldoende kennis van de mogelijkheden, zelf op zoek naar een geschikte manier.

Variant: Geen tijd of ruimte voor een 'grote' praalwagen? Dan kunnen de kinderen ook kleine praalwagens maken op basis van autootjes of ander klein rollend materiaal in de klas.

2. Een bakfiets maken

In bijlage 9.1 vind je de helft van een bakfiets (beide delen kan je tegen elkaar kleven). Voor deze opdracht print je die best af op sterk papier. De kleefstrook kunnen de kinderen bevestigen aan een 'bak' (doos, pot, ...). Die kunnen ze ook helemaal zelf versieren met allerlei materialen. Dat kan perfect kosteloos. Je kan met de kinderen ook nadenken over de wielen die aan de bak moeten. Je kan eenvoudig kiezen voor afbeeldingen van wielen die je op de bak kleeft, maar het is een stuk interessanter om de kleuters op zoek te gaan naar wielen die echt kunnen rollen.

3. Een stoet met gekke fietsen

In het boek komen verschillende fietsen voor: een 'klassieke' fiets, een loopfiets en een bakfiets. Enkele mogelijkheden:

- In plaats van een praalwagen te maken of als aanvulling hierop, kunnen de kinderen hun eigen fietsen (of eventueel ander rollend materiaal) versieren. Biedt veel verschillende, kosteloze materialen aan. Denk met hen na over veiligheid: er mag bv. niets in de wielen kunnen draaien (technisch denkproces!). Het resultaat kan een leuke, originele stoet met fietsen zijn. De resultaten vastleggen op foto en hiervan een boekje maken, zorgt voor een leuke herinnering.
- Maak een catalogus van allerlei (soorten) fietsen. Bespreek met de kinderen de verschillen en gelijkenissen, het nut, ... Nog een stapje verder: graaf wat in de geschiedenis van de fiets, bv. met behulp van Wikipedia. Wat we nu soms nog zien als gekke fiets, was ooit een 'gewone' fiets.

4. De stoet: bewegingsopdrachten

In het boek staan verschillende begrippen die te maken hebben met bewegen, o.a.: lopen, rennen, vertrekken en aankomen. Op basis hiervan kan je verschillende opdrachten geven tijdens een bewegingsactiviteit. De kinderen vormen bv. een stoet die op jouw commando moet vertrekken, stoppen, lopen, stappen, rennen, kruipen, wachten, stilstaan, achteruit stappen, langzaam/snel moet gaan, ...

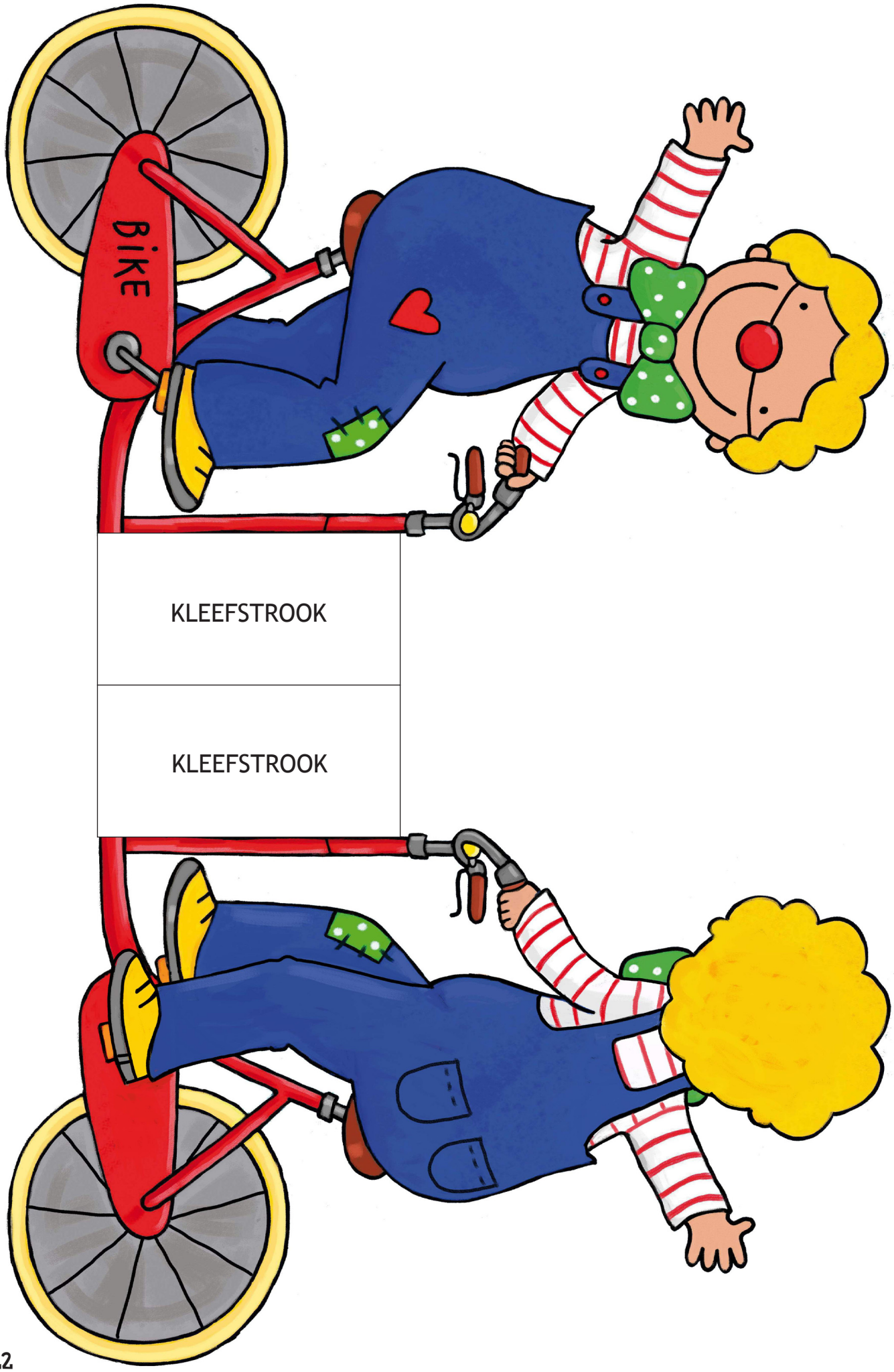
BIKE
KLEEFSTROOK
KLEEFSTROOK

Activiteit 10: Prent in brokken

Ontwikkelingsdoelen

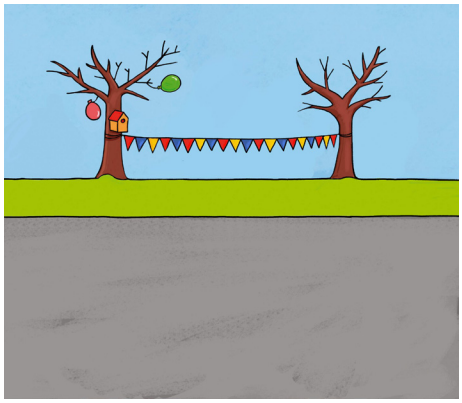

Nederlands: 2.1, 3.1, 4.1, 4.3
Wiskundige ontwikkelingsdoelen: 2.6, 3.1, 3.2

Bijlagen

- Bijlage 10.1: Elementen van prent 2 uit het boek
- Bijlage 10.2: Elementen van prent 5 uit het boek
- Bijlage 10.3 (elektronisch te gebruiken: niet in pakket, apart te downloaden op *schooluitdekast.be*)

Inhoud

1. Welke prent?

Bied één of meerdere elementen aan van prent 2 en/of 5 (bijlage 10.1 en/of 10.2). Uit welke prent van het boek komen deze elementen? Je kan deze opdracht allerlei kanten uitsturen. Een mogelijkheid: Je toont verschillende prenten van het boek (opzettelijk aanvankelijk niet 2 of 5). Komen de elementen uit deze prenten of niet? Laat de verschillen, het waarom (niet), verwoorden.

- Allerlei opdrachten met de losse elementen.
- Laat de prent opnieuw samenstellen met de losse elementen, met het boek open op de juiste prent.
- Geheugentraining: Wie kan de prent opnieuw samenstellen zonder de prent te zien? Controle achteraf met het boek.
- De kinderen verzinnen zelf nieuwe prenten en bijhorend verhaal.
- Geef te veel elementen (door bv. te combineren met figuren uit bijlage 2.2). Welke horen (volgens het boek) niet thuis op deze prent?
- De kinderen tekenen zichzelf of andere nieuwe personages en elementen (kunnen even goed bomen, planten, huizen, ... zijn). Ze plaatsen deze op één van de achtergronden, al dan niet in combinatie met elementen van de oorspronkelijke prent.
- ...

2. Opdrachten met de losse elementen: op computer of elektronisch bord

In bijlage 10.3 (apart te downloaden, enkel om elektronisch te gebruiken, niet geschikt voor afdrukken) vind je alle elementen uit bijlage 10.1 en 10.2 voor elektronisch gebruik. Grotendeels zijn dezelfde opdrachten als in het vorige punt mogelijk, maar dan elektronisch op computer of elektronisch bord. In combinatie met andere computerprogramma's zijn er nog een pak meer mogelijkheden!

3. Ver weg of dichtbij?

Met behulp van prent 5 kan je het met de kleuters hebben over 'ver weg' en dichtbij. Doordat de beer op de achtergrond van de tekening staat, is deze een stuk kleiner getekend. Je kan in de klas of daarbuiten in navolging dingen 'meten' (bv. een kind) met bv. een stokje. Zo kunnen de (oudere/sterkere) kleuters vaststellen dat iets er kleiner uitziet als het ver weg is dan als het vlakbij staat. In navolging van die vaststellingen kan je hen vragen hier rekening mee te houden wanneer ze tekenen.

4. De horizon

Van zodra kinderen besef krijgen van de horizon, gaan ze hun tekeningen meer structureren. Je kan aanbrengen dat het verste dat je kan zien, de horizon is. Een andere omschrijving is 'de lijn waar de grond en de lucht elkaar raken'. Stel dit eerst buiten vast, op geschikte plekken in de buurt van de school. Laat de kinderen telkens beschrijven wat er aan de horizon te zien is (je kan combineren met vraagjes over kortbij en ver weg – zie vorig punt). Maak dan de link met de prenten met enkel de achtergrond (bijlage 10.2, prent 5 van het boek, is wat eenduidiger dan bijlage 10.1, prent 2 van het boek). Vervolgens kan je de van verschillende prenten in het boek laten beschrijven wat er aan de horizon te zien is.

Herhaal dit later af en toe eens, zowel in het echt als bij het lezen van prentenboeken.

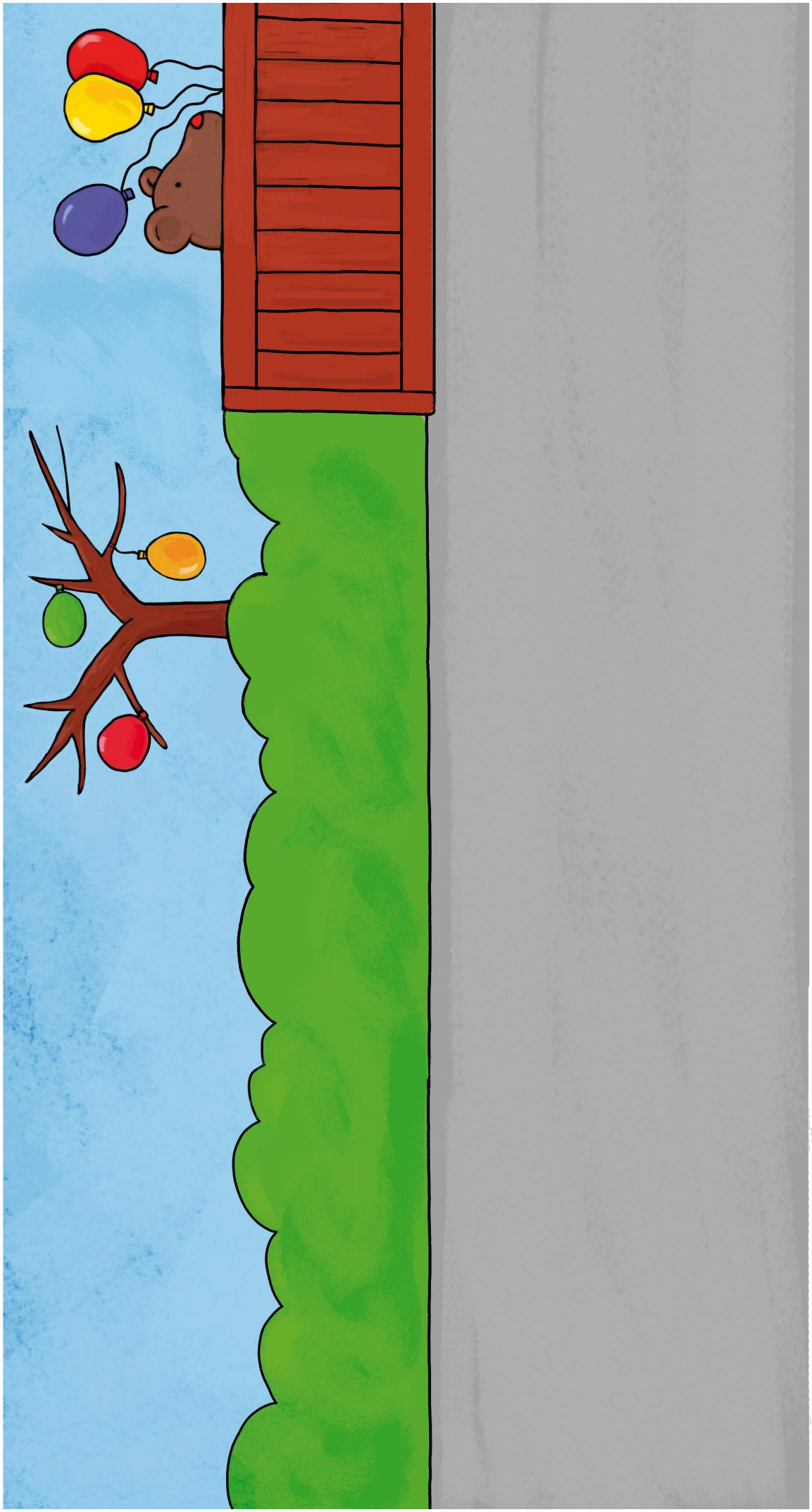

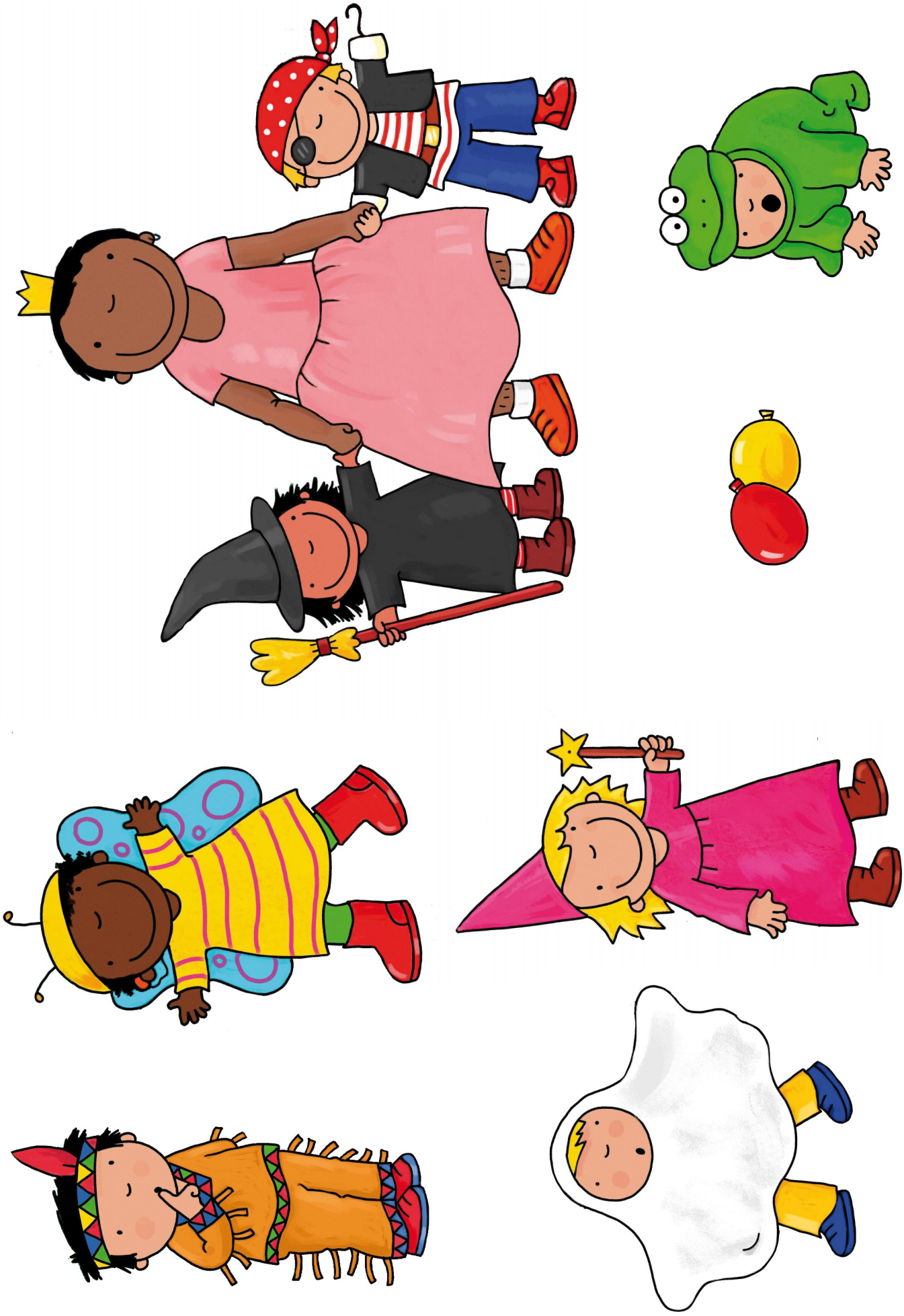

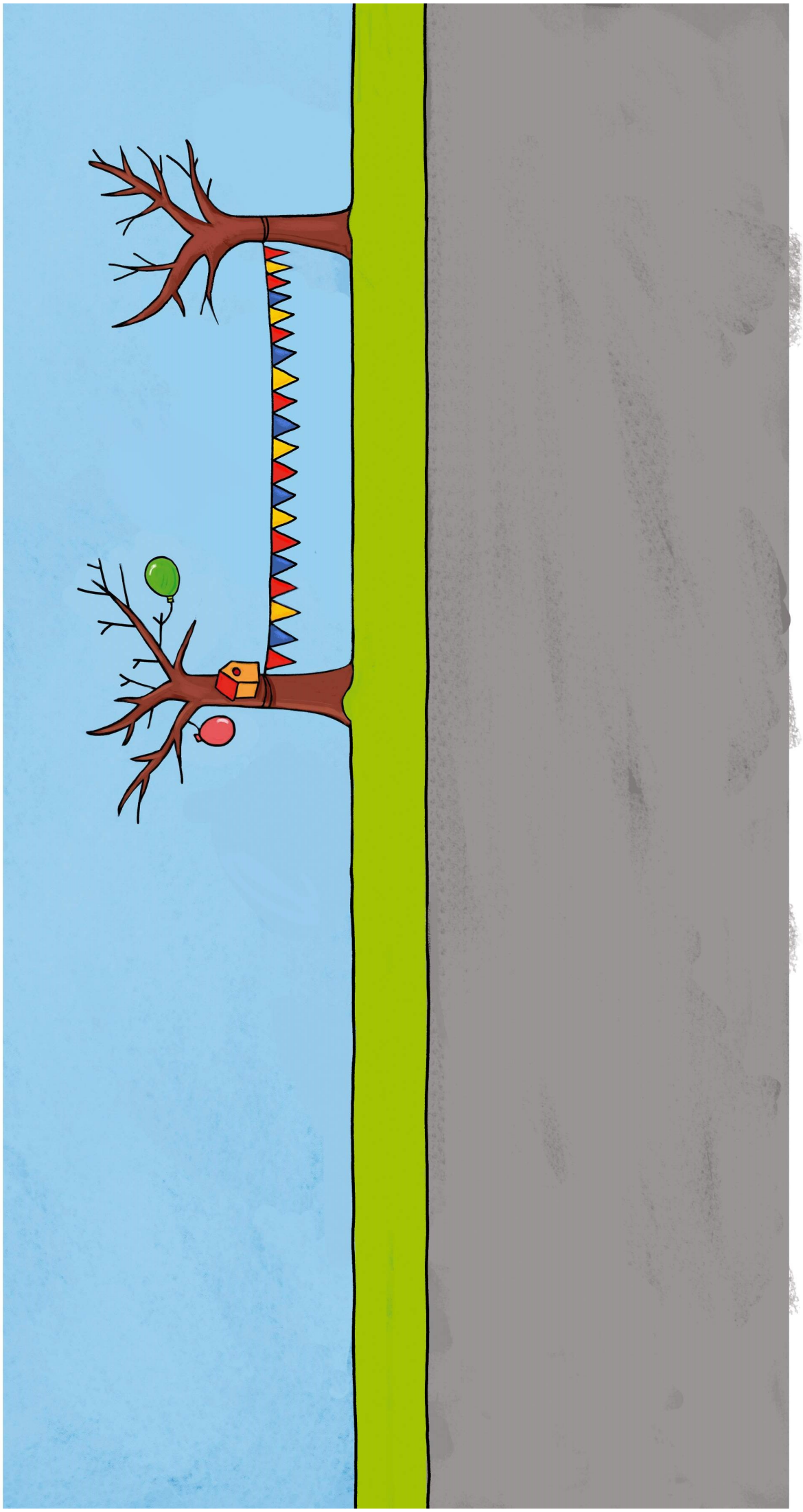

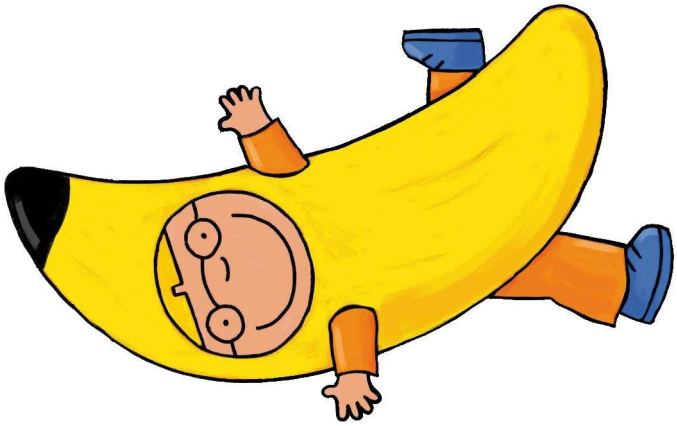

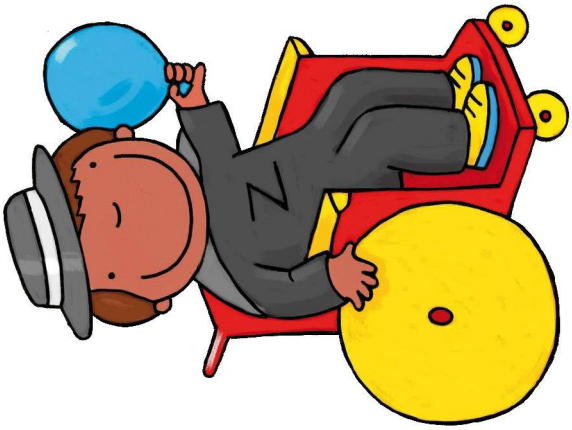

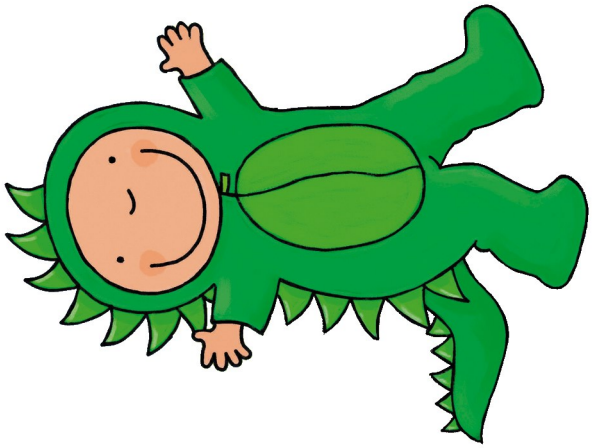

Activiteit 11: Indianen - Native Americans

Ontwikkelingsdoelen

Nederlands: 1.6
Mens en maatschappij: 1.9, 2.5
Wetenschap en techniek: 1.2, 1.3, 2.6
Muzische vorming: 1.2, 6.1

Bijlagen

Geen.

Inhoud

1. Praatstok maken

Praatstokken werden bij sommige indianenstammen gebruikt wanneer de stamoudsten vergaderden. De praatstok werd doorgegeven. Enkel wie de praatstok vasthield, mocht praten. Je kan met de kinderen zelf op allerlei manieren praatstokken maken. Bestudeer vooraf enkele afbeeldingen (makkelijk online te vinden). Bied verschillende materialen aan en laat de kinderen zoveel mogelijk zelf op zoek gaan naar manieren om de materialen te verbinden, in de gewenste vorm te krijgen, ... Uiteraard kan je de praatstokken achteraf ook echt gebruiken in de klas.

2. Veren maken

Hoewel indianen vaak worden voorgesteld met een hoofdtooi met veren, droegen slechts enkele stammen van de prairie deze. Maak duidelijk aan de kinderen dat slechts een deeltje van indianen veren droegen. Met veren is wel een waaier aan activiteiten mogelijk, waaronder deze:

- Met een vergrootglas kan je kinderen veren laten bestuderen (bv. in een ontdekdoos): hoe zitten ze in elkaar?
- Laat de kinderen veren maken. Dat kan op verschillende manieren. Eén ervan is deze: vouw een blad dubbel. Teken de helft van een veer (het midden van je veer is de vouwlijn van het blad). Knip de vorm uit. Met een kruidenschaar (google eens

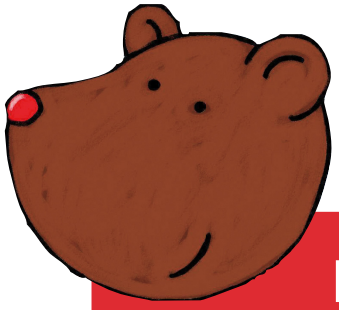

Lees eerst dit

Over (Noord-Amerikaanse) indianen wordt in de kleuterklas vaak enkel stereotiepe en soms zelfs foute info gegeven. Neem daarom vooraf zeker de tijd om je te informeren: lees een boek of neem de tijd voor wat grondig online opzoekwerk. Weinig tijd? Lees een informatief jeugdboek. Nog minder tijd? Lees op zijn minst onderstaande puntjes.

- De indianen werden zo benoemd door Christoffel Columbus, die op een ontdekkingsreis dacht dat hij in Indië terechtgekomen was. Het gaat om een verzamelnaam voor de vele verschillende volkeren die de oorspronkelijke inwoners van Noord-Amerika waren (Kwakiutl, Cherokee, Apache, Huron, ...). Velen vinden de overkoepelende term 'Native Americans' daarom eigenlijk gepaster, al is deze wat moeilijk voor de kleuterklas. Tussen de stammen onderling waren en zijn er grote verschillen.

- De verschillende stammen hadden ten tijde van de Europese veroveringstochten meerdere soorten woningen, waaronder tipi's, wigwams, rotswoningen, plankwoningen, iglo's, ... Dat hing onder andere samen met de plek waar ze woonden en hun levenswijze. Zeg dus in de klas niet dat alle indianen in tenten woonden. Maak ook duidelijk dat nagenoeg alle indianen tegenwoordig in 'klassieke' huizen wonen.

- Alle foute west-Europese feestjes en dansjes in de kleuterklas ten spijt: indianen hebben nooit rond totempalen gedanst. Doe dat dus ook niet in de klas. Bij de stammen die totempalen hadden, stonden ze meestal voor de woning. Wat in de totempaal werd uitgehouwen, had vaak te maken met de familiegeschiedenis van de eigenaar.

- Ook de traditionele kledij van de verschillende indiaanse stammen kent grote verschillen. Tegenwoordig wordt deze kledij enkel nog gedragen op ceremonies, enkele bijzondere schooldagen en op zomerse dansfeesten ('Pow wows). Maak ook dit duidelijk aan de kinderen. Loop zeker zelf niet 'als indiaan' 'met een leren schaamlapje' door de klas.

- Kinderen en volwassenen die niet beantwoorden aan de klassieke verwachtingen van mannen of vrouwen, hadden vroeger een speciale plek bij vele indiaanse volkeren. Als een jongen bijvoorbeeld geen zin had in de activiteiten die door zijn stam als typisch mannelijk werden gezien, dan kon hij meedoen met de taken van de vrouwen. Soms droegen deze dan ook de kleren die typisch door 'het andere geslacht' werden gedragen. Anders dan vaak in onze samenleving, werden mensen die op vlak van zelfbeeld of interesses sterk afweken van stereotiepe verwachtingen van man of vrouw, bijzonder gerespecteerd. Dit respect is tegenwoordig door allerlei invloeden bij vele indiaanse volkeren helaas afgebrokkeld.

- En dan nog dit: Speel in de klas geen indiaan door oe-oe-oe-geluiden te maken met de kinderen. De Noord-Amerikaanse indianen zijn mensen zoals u en ik, helaas met een eeuwenlange geschiedenis van onderdrukking. Ze zijn geen bende wilden, zoals ze ooit werden voorgesteld door Europese veroveraars. Dat kwam hen toen handig uit om het onrecht dat ze de indiaanse volkeren aandeden, goed te praten.

als je dit niet kent) kan je op een leuke manier de verschillende haartjes van de veer knippen. Plooi weer open: je hebt nu een veer met 2 gelijke helften.

- Met veren kan je kriebelen, strelen, ... Wat vinden de kleuters fijn/niet fijn? Kan ook prima in een relaxatiemoment.

3. Een pluim geven

Bij die indiaanse volkeren waar veren in het haar of op het lichaam werden gedragen, mocht dat niet zomaar. De veer of veren betekenden dat je bepaalde dingen had gedaan. Ook bij ons 'krijg je een pluim' als je iets goeds hebt gedaan, als beloning. Je kan hierover met de kinderen in gesprek gaan. Je kan gedurende een tijdje de kinderen ook pluimen (echte of geknutselde) geven en/of ze elkaar pluimen laten geven.

4. Gebarentaal bij de indianen

Indiaanse stammen spraken vroeger erg verschillende talen. Om onderling te communiceren gebruikten ze gebarentaal. Je kan je kinderen enkele eenvoudige indiaanse gebaren leren via dit document (link naar: *http://www.piekie.com/thema/thema-s/indianen-2/werkbladen-33/taal-lezen-gebarentaal-uitleg-en-voorbeelden*). Je vindt online makkelijk meer over indiaanse gebarentaal met de zoektermen 'gebarentaal indianen'.

5. Verschillende woningen - verschillende kledij

Zowel de kledij als de woningen waarin de indiaanse volkeren woonden, verschilden sterk. Logischerwijs had dit vaak te maken met de plek waar ze woonden (het lokale klimaat, beschikbaarheid van materialen, ...) en of ze al dan niet rondtrokken. Indien jij hier wil op ingaan of je kleuters hiervoor interesse tonen, kan je afbeeldingen zoeken van de verschillende woningen (kan op internet, maar in (jeugd)boeken vind je ook vaak geschikte prenten). Op basis van hoe een woning is gemaakt, kan je met de kinderen nadenken over waar de mensen woonden (in een koud/warm gebied, veel of weinig regen, ...) en of ze rondtrokken (woning makkelijk te plaatsen/af te breken?). Op gelijkaardige manier kan je het hebben over kledij.

Ken je het eerste boek van Lou en het bijhorende educatief pakket al?

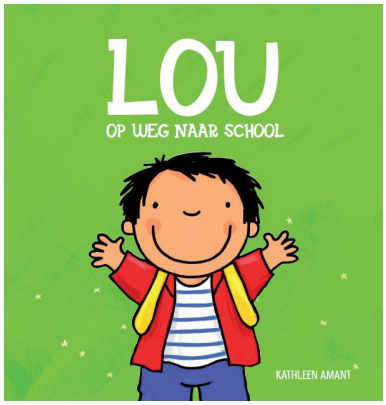

Het educatief materiaal bij dit boek bestaat uit een verzendpakket en een online aanbod.

Het verzendpakket bestaat uit volgende elementen:

- het eerste boek uit de Lou-reeks: 'Lou op weg naar school'
- een vertelplatenset (kamishibai)
- een multi-inzetbaar memoryspel
- een plattegrond met bijhorende huizen van de buurt waar Lou woont
- een prentenset diverse gezinnen
- drie puzzels van 9, 20 en 30 stukken
- een fotoset beroepen
- een begeleidende brief

Prijs: 30 euro voor het geheel, met gratis verzending! Bestellen kan via shop.cavaria.be

Uitgewerkte activiteiten en een pak afdrukklaar materiaal bij dit pakket, vind je op de website *schooluitdekast.be*.

School uit de kast